

**T.C.**  
**SELÇUK ÜNİVERSİTESİ**  
**SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**  
**TURİZM İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI**  
**TURİZM İŞLETMECİLİĞİ BİLİM DALI**

**TERMAL TURİZMDE REKREASYON FAALİYETLERİ:**  
**ANKARA KIZILCAHAMAM KAPLICALARI ÖRNEĞİ**

**Ayşegül KÜÇÜK**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**Danışman**  
**Doç. Dr. F.Atıl BİLGE**

**KONYA – 2019**



T. C.  
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ  
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü



Bilimsel Etik Sayfası

Öğrencinin

Adı Soyadı	Ayşegül KÜÇÜK
Numarası	144260002010
Ana Bilim / Bilim Dalı	Turizm İşletmeciliği / Turizm İşletmeciliği
Programı	Tezli Yüksek Lisans <input checked="" type="checkbox"/> Doktora <input type="checkbox"/>
Tezin Adı	Termal Turizmde Rekreasyon Faaliyetleri: Ankara Kızılcahamam Kaplıcaları Örneği

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Öğrencinin imzası  
(İmza)



T. C.  
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ  
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü



Yüksek Lisans Tezi Kabul Formu

Öğrencinin	Adı Soyadı	Ayşegül KÜÇÜK
	Numarası	144260002010
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Turizm İşletmeciliği / Turizm İşletmeciliği
	Programı	Tezli Yüksek Lisans <input checked="" type="checkbox"/> Doktora <input type="checkbox"/>
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. F. Atıl BİLGE
Tezin Adı	Termal Turizmde Rekreasyon Faaliyetleri: Ankara Kızılcahamam Kaplıcaları Örneği	

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan “Termal Turizmde Rekreasyon Faaliyetleri: Ankara Kızılcahamam Kaplıcaları Örneği” başlıklı bu çalışma 11/04/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Ünvanı, Adı Soyadı	Danışman ve Üyeler
Doç.Dr. F.Atıl.BİLGE	Danışman
Dr.Öğr.Üyesi Gamze TEMİZEL	Üye
Dr.Öğr.Üyesi İbrahim Hakkı KAYNAK	Üye

İmza

## TEŞEKKÜR

Değerli danışman hocam Doç. Dr. F. Atıl BİLGE baőta olmak üzere, Kızılcahamam Belediye Baőkanı Muhittin GÜNEY baőkanlıęında tüm belediye çalıőanlarına, Turizm tanıtım ofisi koordinatörü Ali İhsan KAYABAŐIOęLU'na, am otel yönetici ve çalıőanlarına, lisans ve yüksek lisans eğitimim sürecinde eğitimime katkı sağlayan tüm hocalarıma ve ayrıca bu tezin hazırlanmasında en büyük sabrı gösteren benimle birlikte gece gündüz yanımda olan değerli babam Hasan KÜÇÜK, annem Pervin KÜÇÜK, kardeőim Kübra ÇELEBİ, ağabeyim Fatih KÜÇÜK, canım anneannem Necla AKSU ve minik yeğenim Beril ÇELEBİ' ye teşekkür ederim.



# İÇİNDEKİLER

Bilimsel Etik Sayfası.....	i
Yüksek Lisans Tezi Kabul Formu .....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
Özet.....	viii
SUMMARY.....	ix
KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ .....	x
TABLOLAR LİSTESİ.....	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xv
Giriş .....	1
<b>BİRİNCİ BÖLÜM – TERMAL TURİZM –TÜRKİYE VE DÜNYA’DA TERMAL TURİZM VE ÖRNEKLERİ.....</b>	<b>4</b>
<b>1.1. TERMAL TURİZM KAVRAMLARI ve GELİŞİMİ .....</b>	<b>4</b>
1.1.1. Turizm ve Termal Turizm Kavramları.....	4
1.1.2. Turist, Günübirlikçi, Ziyaretçi ve Termal Turist Kavramı.....	5
1.1.3. Termal Turizmle İlgili Diğer Kavramlar .....	7
1.1.3.1. Ilıca .....	7
1.1.3.2. Kaplıca.....	7
1.1.3.3. Termal Tesis.....	7
1.1.3.4. Spa Hotel .....	7
1.1.3.5 Kür .....	8
1.1.3.5.1. Kürlerin Sınıflandırılması .....	8
1.1.3.5.1.1 Ekonomik Açıdan Kür Sınıflaması .....	8
1.1.3.5.1.2 Uygulamada Faydalanılan Kaynağa Göre Kür Sınıflaması .....	8
1.1.3.5.2. Diğer Kürler .....	10

1.1.4. Termal Turizmin Türkiye'deki Gelişimi .....	11
1.1.4.1. Termal Turizmin Tarihsel Gelişim Süreci .....	11
1.1.5. Dünya'da Termal Turizm Gelişimi .....	21
<b>İKİNCİ BÖLÜM-TERMAL TURİZMDE REKREASYON FAALİYETLERİ .....</b>	<b>23</b>
<b>2.1. TURİZM SEKTÖRÜNDE REKREASYON KAVRAMI VE GELİŞİMİ .....</b>	<b>23</b>
2.1.1. Zaman ve Boş Zaman Kavramı .....	23
2.1.2. Boş Zaman Kullanım Sürelerindeki Gelişmeler .....	25
2.1.3. Turizmde Rekreasyon Talebi ve Arzı .....	27
2.1.4. Turizmde Rekreasyon Sınıflaması .....	30
2.1.4.1. Mekânsal Açından Rekreasyon .....	31
2.1.4.2. Katılımcıların Milliyetlerine Göre Rekreasyon .....	31
2.1.4.3. Etkinliklere Katılım Şekline Göre Rekreasyon .....	32
2.1.4.4. Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Rekreasyon .....	32
2.1.4.5. Katılımcı Sayısına Göre Rekreasyon .....	32
2.1.4.6. Fonksiyonel Açından Rekreasyon .....	33
2.1.5. Rekreasyonun Önemi .....	33
2.1.6. Termal Turizmde Rekreasyon Kavramı .....	35
<b>2.2. TERMAL TURİZM REKREASYON FAALİYETLERİ .....</b>	<b>35</b>
2.2.1. Fitness .....	35
2.2.2. Masaj .....	36
2.2.3. Spa .....	37
2.2.4. Sauna .....	38
2.2.5. Cafe/Bar .....	39
2.2.6. Disco .....	39
2.2.7. Oyun Salonu .....	39
2.2.8. Animasyon .....	40
2.2.9. Sinema .....	42

2.2.10. Spor Ve Kondisyon .....	42
2.2.10.1 Tenis.....	43
2.2.10.2.Jimnastik .....	43
2.2.11.Yüzme havuzları .....	44
2.2.12. Hobi.....	45
2.2.13. Peyzaj Mimarisi .....	45
2.2.14 Dekorasyon.....	45
<b>2.3. TURİZM SEKTÖRÜNDE REKREASYON FAALİYETLERİNİN TERMAL TURİZM İŞLETMELERİNE OLAN ETKİLERİ .....</b>	<b>46</b>
<b>2.4. TURİZM SEKTÖRÜNDE REKREASYON FAALİYETLERİNİN TERMAL MÜŞTERİLERE OLAN ETKİLERİ .....</b>	<b>47</b>
<b>2.5. KIZILCAHAMAM VE TERMAL KAPLICALARININ GENEL ÖZELLİKLERİ .....</b>	<b>48</b>
2.5.1. Coğrafi Konumu .....	48
2.5.2. İklimi.....	49
2.5.3. Ulaşımı .....	49
2.5.4. Turistik Yerleri .....	49
2.5.5. Termal Sularının Özellikleri.....	50
<b>ÜÇÜNCÜ BÖLÜM-ANKARA KIZILCAHAMAM'DA UYGULAMA.....</b>	<b>55</b>
3.1.Araştırmanın Konusu.....	55
3.2. Araştırmanın Amacı .....	55
3.3. Araştırmanın Önemi.....	56
3.4. Varsayımlar (Sayıtlılar).....	56
3.5. Sınırlılıklar.....	56
3.6. Tanımlar .....	57
3.7. Yöntem.....	57
3.8. Evren ve örneklem.....	57
3.9. Veri Toplama Aracı .....	57

<b>4.ARAŞTIRMA BULGULARI .....</b>	<b>58</b>
<b>SONUÇ VE ÖNERİLER.....</b>	<b>111</b>
<b>KAYNAKÇA .....</b>	<b>124</b>
<b>EKLER.....</b>	<b>135</b>
<b>EK-1 ANKET .....</b>	<b>135</b>
<b>ÖZGEÇMİŞ.....</b>	<b>139</b>





T. C.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü



Adı Soyadı: Ayşegül KÜÇÜK

Numarası: 144260002010

Ana Bilim / Bilim Dalı: Turizm İşletmeciliği/ Turizm İşletmeciliği

Program: Tezli Yüksek Lisans ■ Doktora □

Öğrencinin

Tezin Adı: Termal Turizmde Rekreasyon Faaliyetleri: Ankara Kızılcahamam Kaplıcaları Örneği

## Özet

Termal turizm sağlık turizminin bir parçası olarak geçmişten günümüze kadar dayanmaktadır. İlk zamanlarda çoğu insanlar suyun şifa kaynağı olduğunu bildikleri için tedavi amacıyla kullanmışlardır. Hamamlarda termal şifalı doğal kaynaklardan yararlanılmaya başlanmıştır. Gün geçtikçe termale olan ilgi sayesinde turizm sektörü de gelişme göstermiştir. Termal tesislerde kür tedavi merkezleri, çamur banyoları, kaplıcalar, içmeler bulunmaktadır. İnsanların termal tesisleri sadece sağlık amaçlı değil; eğlence, dinlenme, iş stresini atmak için de tercih ettiklerini söyleyebiliriz. Rekreasyon boş zamanın en iyi değerlendirilmesine aracılık eden faaliyetlerden oluşmaktadır. Termal tesislerde rekreasyon kavramına baktığımızda yapılan bazı aktivitelere örnek verebiliriz. Bunlar; çocuk parkları, oyun salonları, yürüme parkurları, jimnastik salonları, kongre ve toplantı merkezleri, alışveriş merkezleri boş zaman değerlendirmek için yapılan rekreatif faaliyetlerdir. Ayrıca boş zamanın güzel bir şekilde değerlendirilmesinde animasyon karşımıza çıkmaktadır. Animasyon bir çeşit eğlencedir ve insanların yaratıcı zekâlarını kullanmasında yol gösterici niteliktedir.

**Anahtar Kelimeler:** Rekreasyon, Turizm, Termal, Animasyon



T. C.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü



---

Adı Soyadı: Ayşegül KÜÇÜK

---

Numarası: 144260002010

---

Ana Bilim / Bilim Dalı: Turizm İşletmeciliği/ Turizm İşletmeciliği

---

Program: Tezli Yüksek Lisans ■ Doktora □

Öğrencinin

---

Tezin İngilizce Adı: Recreation Activities in Thermal Tourism. Ankara Kızılcahamam Hot Springs Example.

---

## SUMMARY

Thermal tourism is as much a part of health tourism as ever. Since the early days, people have used water for treatment, knowing that water is the source of healing. In the baths they have started to benefit from natural herbs. Day by day the interest in the thermal tourism sector has also improved. Thermal facilities include cure treatment centers, mud baths and spa pools. People's thermal facilities are not just for health; also many prefer it for leisure, recreation, and work stress. Recreation consists of the best activities that mediate the evaluation of leisure time. We can give some examples of activities that we have looked at the concept of recreation in thermal facilities. These; Children's parks, game halls, walking trails, gymnasiums, congress and meeting centers and shopping centers as recreational activities to evaluate leisure time. Also, when the free time is evaluated in a good way, the animation is also confronted. Animation is a kind of fun and a guide for people to use their creative intelligence.

**Key words:** Recreation, Tourism, Thermal, Animation

## **KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ**

**FITEC: Uluslararası Kaplıca Birliği**

**M.E. B: Milli Eğitim Bakanlığı**

**N: Yüzde**

**SPA (Sanus Per Aquam) : Suyla Gelen Sağlık**

**T.D.K: Türk Dil Kurumu**

**TÜRSAB: Türkiye Seyahat Acentaları Birliği**

**V.d: Ve diğerleri**

**UNWTO: Dünya Turizm Örgütü**

## TABLolar LİSTESİ

Tablo 1.1. Kızılcahamam İçerisinde Bulunan Otel ve Pansiyon Kapasite Çizelgesi .....	51
Tablo 1.2. Ankara İlçe Merkezindeki Belediye Belgeli Tesisler ve Yatak Kapasiteleri .....	52
Tablo 1.3. Ankara İlçe Merkezindeki İşletme Belgeli Tesisler ve Yatak Kapasiteleri.....	53
Tablo 1.4. Ankara İlçe Merkezindeki İşletme ve Belediye Belgeli Tesisler ve Yatak Kapasitesi .....	54
Tablo 1.5. Kızılcahamam'daki İşletme Belgeli Tesisler ve Yatak Kapasiteleri.....	54
Tablo 2.1. Güvenirlik Analizi .....	58
Tablo 3.1. Cinsiyet Değişkenleri.....	59
Tablo 3.2. Yaşadığı Yer Değişkenlerine Ait Yüzdeler Dağılım .....	59
Tablo 3.3. Yaş Dağılımları.....	60
Tablo 3.4. Öğrenim Durumuna Göre Yüzdeler Dağılımı .....	60
Tablo 3.5. Medeni Durum Değişkenlerine Ait Yüzdeler Dağılımı .....	61
Tablo 3.6. Ortalama Aylık Gelir Değişkenlerine Ait Yüzdeler Dağılımlar .....	61
Tablo 3.7. Araştırmaya Katılan Müşterilerin Kızılcahamam'daki Termal Tesislere Geliş Amaçları .....	62
Tablo 3.8. Tesise Geliş Sıklığınız.....	62
Tablo 3.9. Tesise Hangi Yöntemle Geldiniz .....	63
Tablo 3.10. Tesise Hangi Araçla Geldiğiniz .....	63
Tablo 3.11. Tatile Kimlerle Katıldığınız.....	64
Tablo 3.12. Tatil için Ayırdığınız Bütçe .....	64
Tablo 3.13. Tesiste Ortalama Kalış Süreniz.....	65
Tablo 3.14(1). Şifalı Kaplıcalara Sahip Olması Nedeniyle Tercih Edilme Durumu .....	65
Tablo 3.14(2). Kür ve Tedavi İmkânları Sunuyor Olması Nedeniyle Tercih Edilme Durumu .....	66
Tablo 3.14(3). Tesislerin Modern ve Yeterli Olması Nedeniyle Tercih Edilme Durumu .....	66

<b>Tablo 3.14(4). Ankara Bölgesinde Yer Alıyor Olması Nedeniyle Tercih Edilme Durumu ....</b>	<b>67</b>
<b>Tablo 3.14(5).Kültür Gezilerine İmkan Sağlıyor Oluşu Nedeniyle Tercih Edilme Durumu .</b>	<b>68</b>
<b>Tablo 3.14(6). Ucuz Tatil Olanakları Sunuyor Olması Nedeniyle Tercih Edilme Durumu ...</b>	<b>68</b>
<b>Tablo 3.14(7). Bulduğum Bölgeye Yakın Oluşu Nedeniyle Tercih Edilme Durumu .....</b>	<b>69</b>
<b>Tablo 3.14(8). Doğal Güzelliklere Sahip Olması Nedeniyle Tercih Edilme Durumu .....</b>	<b>69</b>
<b>Tablo 3.14(9). Ekolojik Bir Çevrede Bulunuyor Oluşu Nedeniyle Tercih Edilme Durumu .</b>	<b>70</b>
<b>Tablo 3.14(10). Otelde Her Şey Dahil Paketlerin Oluşu Nedeniyle Tercih Edilme Durumu</b>	<b>71</b>
<b>Tablo 3.14(11). Bölgenin Güvenli Oluşu Nedeniyle Tercih Edilme Durumu .....</b>	<b>71</b>
<b>Tablo 3.14(12). Otellerin Güvenli Oluşu Nedeniyle Tercih Edilme Durumu .....</b>	<b>72</b>
<b>Tablo 3.14(13). Personelin Kaliteli Oluşu Nedeniyle Tercih Edilme Durumu .....</b>	<b>72</b>
<b>Tablo 3.14(14). Otel Hizmetlerinin Tatmin Edici Oluşu Nedeniyle Tercih Edilme Durumu .....</b>	<b>73</b>
<b>Tablo 3.14(15). Spa ve Sauna Hizmetleri Sunuyor Oluşu Nedeniyle Tercih Edilme Durumu .....</b>	<b>74</b>
<b>Tablo 3.14(16). Egzersiz Hizmetleri Sunuyor Oluşu Nedeniyle Tercih Edilme Durumu.....</b>	<b>74</b>
<b>Tablo 3.14(17). Fitness&amp;wellness Merkezinin Oluşu Nedeniyle Tercih Edilme Durumu .....</b>	<b>75</b>
<b>Tablo 3.14(18). Tenis Kortların Oluşu Nedeniyle Tercih Edilme Durumu .....</b>	<b>76</b>
<b>Tablo 3.14(19). Yüzme Havuzlarının Oluşu Nedeniyle Tercih Edilme Durumu .....</b>	<b>76</b>
<b>Tablo 3.14(20).Güzellik ve Estetik Merkezlerinin Oluşu Nedeniyle Tercih EdilmeDurumu</b>	<b>77</b>
<b>Tablo 3.14(21). Spor Uzmanlarına Sahip Oluşu Nedeniyle Tercih EdilmeDurumu.....</b>	<b>77</b>
<b>Tablo 3.14(22).Eğlence İmkanları Sunuyor Oluşu Nedeniyle Tercih EdilmeDurumu.....</b>	<b>78</b>
<b>Tablo 3.14(23). Animasyon ve Şov Hizmetleri Sunuyor Oluşu Nedeniyle Tercih EdilmeDurumu .....</b>	<b>78</b>
<b>Tablo 3.14(24). Gezi Turları Düzenliyor Oluşu Nedeniyle Tercih Edilme Durumu.....</b>	<b>79</b>
<b>Tablo 3.14(25). Yürüyüş Yapacak Uygun Alanlara Sahip Oluşu Nedeniyle Tercih Edilme Durumu .....</b>	<b>79</b>
<b>Tablo 3.14(26). Diyetisyen Desteği Sağlıyor Oluşu Nedeniyle Tercih Edilme Durumu.....</b>	<b>80</b>
<b>Tablo 3.14(27).Kaliteli Sağlık Personeline Sahip Oluşu Nedeniyle Tercih Edilme Durumu .</b>	<b>81</b>

<b>Tablo 3.14(28). Ailece Vakit Geçirecek İmkanları Sunuyor Oluşu Nedeniyle Tercih Edilme Durumu .....</b>	<b>81</b>
<b>Tablo 3.14(29). Kadınlara Özel Müstakil Yerlerin Oluşu Nedeniyle Tercih Edilme Durumu .....</b>	<b>82</b>
<b>Tablo 3.14(30). Çocuklar İçin Uygun Aktivitelere Sahip Oluşu Nedeniyle Tercih Edilme Durumu .....</b>	<b>82</b>
<b>Tablo 3.14(31). Medeni Duruma Göre Şifalı Kaplıcalara Sahip Oluşu Nedeniyle Tercih Edilme Durumu .....</b>	<b>83</b>
<b>Tablo 3.14(32). Medeni Duruma Göre Bölgenin Güvenli Oluşu Nedeniyle Tercih Edilme Durumu .....</b>	<b>84</b>
<b>Tablo 3.14(33). Medeni Duruma Göre Fitness &amp; wellness Merkezinin Oluşu Nedeniyle Tercih Edilme Durumu .....</b>	<b>85</b>
<b>Tablo 3.14(34). Medeni Duruma Göre Çocuklar İçin Uygun Aktivitelere Sahip Oluşu Nedeniyle Tercih Edilme Durumu .....</b>	<b>86</b>
<b>Tablo 3.14(35). Medeni Duruma Göre Kadınlara Özel Müstakil Yerlerin Oluşu Nedeniyle Tercih Edilme Durumu .....</b>	<b>87</b>
<b>Tablo 3.14(36). Cinsiyete Göre Şifalı Kaplıcalara Sahip Oluşu Nedeniyle Tercih Edilme Durumu .....</b>	<b>88</b>
<b>Tablo 3.14(37). Cinsiyete Göre Bölgenin Güvenli Oluşu Nedeniyle Tercih Edilme Durumu .....</b>	<b>89</b>
<b>Tablo 3.14(38). Cinsiyete Göre Fitness &amp; wellness Merkezinin Oluşu Nedeniyle Tercih Edilme Durumu .....</b>	<b>90</b>
<b>Tablo 3.14(39). Cinsiyete Göre Çocuklar İçin Uygun Aktivitelere Sahip Oluşu Nedeniyle Tercih Edilme Durumu .....</b>	<b>91</b>
<b>Tablo 3.14(40). Cinsiyete Göre Kadınlara Özel Müstakil Yerlerin Oluşu Nedeniyle Tercih Edilme Durumu .....</b>	<b>92</b>
<b>Tablo 3.14(41). Tesise Geliş Amacı Dinlenme Olan Katılımcılara Göre Fitness &amp; wellness Merkezinin Oluşu Nedeniyle Tercih Edilme Durumu .....</b>	<b>93</b>
<b>Tablo 3.14(42). Tesise Geliş Amacı Dinlenme Olan Katılımcılara Göre Spa ve Sauna Hizmetleri Sunuyor Oluşu Nedeniyle Tercih Edilme Durumu .....</b>	<b>94</b>
<b>Tablo 3.14(43). Tesise Geliş Amacı Dinlenme Olan Katılımcılara Göre Personelin Kaliteli Oluşu Nedeniyle Tercih Edilme Durumu .....</b>	<b>95</b>

<b>Tablo 3.14(44). Tesise Geliş Amacı Dinlenme Olan Katılımcılara Göre Bölgenin Güvenli Oluşu Nedeniyle Tercih Edilme Durumu .....</b>	<b>96</b>
<b>Tablo 3.14(45). Tesise Geliş Amacı Dinlenme Olan Katılımcılara Göre Ucuz Tatil Olanakları Sunuyor Oluşu Nedeniyle Tercih Edilme Durumu .....</b>	<b>97</b>
<b>Tablo 3.14(46). Tesise Geliş Amacı Dinlenme Olan Katılımcılara Göre Kür ve Tedavi İmkânları Sunuyor Oluşu Nedeniyle Tercih Edilme Durumu.....</b>	<b>98</b>
<b>Tablo 3.14(47). Tesise Geliş Amacı Dinlenme Olan Katılımcılara Göre Şifalı Kaphçalara Sahip Oluşu Nedeniyle Tercih Edilme Durumu .....</b>	<b>99</b>
<b>Tablo 3.14(48).Tesise Geliş Amacı Tedavi Olan Katılımcılara Göre Kadınlara Özel Müstakil Yerlerin Oluşu Nedeniyle Tercih Edilme Durumu .....</b>	<b>100</b>
<b>Tablo 3.14(49).Tesise Geliş Amacı Tedavi Olan Katılımcılara Göre Çocuklar İçin Uygun Aktivitelere Sahip Oluşu Nedeniyle Tercih Edilme Durumu.....</b>	<b>101</b>
<b>Tablo 3.14(50).Tesise Geliş Amacı Tedavi Olan Katılımcılara Göre Kadınlara Özel Müstakil Yerlerin Oluşu Nedeniyle Tercih Edilme Durumu .....</b>	<b>102</b>
<b>Tablo 3.14(51). Tesise Geliş Amacı Tedavi Olan Katılımcılara Göre Ailece Vakit Geçirecek İmkânları Sunuyor Oluşu Nedeniyle Tercih Edilme Durumu.....</b>	<b>103</b>
<b>Tablo 3.14(52). Tesise Geliş Amacı Tedavi Olan Katılımcılara Göre fitness&amp;wellness Merkezinin Oluşu Nedeniyle Tercih Edilme Durumu .....</b>	<b>104</b>
<b>Tablo 3.14(53). Tesise Geliş Amacı Tedavi Olan Katılımcılara Göre Spa ve Sauna Hizmetleri Sunuyor Oluşu Nedeniyle Tercih Edilme Durumu.....</b>	<b>105</b>
<b>Tablo3.14(54).Yaş Tatilde Ortalama Kalış Süresi Çapraz Tablosu .....</b>	<b>106</b>
<b>Tablo3.14(55).Cinsiyet Tatilde Ortalama Kalış Süresi Çapraz Tablosu .....</b>	<b>107</b>
<b>Tablo3.14(56).Medeni Durum Ortalama Aylık Gelir Durumu Çapraz Tablosu .....</b>	<b>107</b>
<b>Tablo 4. Katılımcıların Bir Termal Tesiste Rekreatif Unsurların Bulunup Bulunmaması İle İlgili Görüşleri.....</b>	<b>109</b>

## ŞEKİLLER LİSTESİ

TABLolar LİSTESİ.....	xi
Şekil 1: Yalova Kaplıcaları .....	13
Şekil 2: Kızılcahamam Kaplıcaları.....	15
Şekil 3: Serbest Zaman, Turizm ve Rekreasyon Arasındaki İlişki .....	29





## Giriş

Turizm kavramının gün geçtikçe farklı şekillerde hayatımıza girdiğini söylemek mümkündür. Çok köklü bir geçmişe sahip olan turizm hareketleri; insanların ilk olarak fiziksel ihtiyacı karşılamak için seyahate yönelmesiyle birlikte savaşlar, ticaret, sağlık, dini, tarihi, kültürel, eğitim gibi nedenlere dayanmaktadır. Olimpiyat oyunları, piramitler ve sağlık amaçlı yapılan seyahatlerle insanlar turizm ile iç içe olmaya başlamışlar ve ulaşım araçları da arttığı için turizm önemli bir hal almıştır.

Turizmin ilk tanımına bakacak olursak 1905 yılında Guyer-Feuler tarafından yapıldığını söyleyebiliriz. Bu tanıma göre: hava değişikliğinin artması ve dinlenmeye duyulan ihtiyacın çoğalması, gelişen sanayi ve ulaşımın artmasıyla doğa ve sanatsal güzellikleri tanıma isteği, ulusların ve toplulukların birbirlerini tanıma isteğinin meydana geldiği modern bir olaydır (Kozak vd., 2011: 1).

Sanayi devrimi ile birlikte turizm doğmuş ve turizm hareketleri hızlanmıştır. Turizmin sosyal, ekonomik, politik, teknolojik, sağlık, rekreasyon ile ilgili ilişkiler çerçevesinde şekillenmiş uluslararası bir hareket olduğunu söyleyebiliriz.

Turizmin esas temeli “insan”dır. İnsanların sürekli olarak turizmden beklentileri gün geçtikçe artmaktadır. Tüketici ihtiyaçlarının artmasıyla birlikte talebe uygun olarak turistik ürünler geliştirilmeye çalışılmaktadır. Yaşam kalitesinin artmasıyla insanlar daha sağlıklı olabilmek için değişen dünya şartlarında sağlık hizmetlerine ulaşmayı ve daha çok yaşamayı hedeflemişlerdir. Deniz-kum-güneş üçlemesine ek olarak klasik tatil anlayışı turizm sektöründe temele dayanmış olsa da SPA gibi dinlenmek amaçlı bir kavram gelişmiştir. Artık gün geçtikçe deniz-kum-güneş tüketiciler tercih etmeyip alternatifler aramaya başlamışlardır. Alternatif turizm çeşitlerinden biri olan sağlık turizmi gelişmiştir. Doğal termal sular bilinen en eski tedavi kaynağıdır. Termal suların çok eskiye dayandığına bakılırsa M.Ö 5000’li yıllarda Mısır, Pers tarafından temizlenme, dinlenme ve tedavi amacıyla kullanıldığı görülmektedir. Suyun faydaları her zaman bilindiği için doğal kaynakların fazlalaşmasıyla termal turizme olan ilgi çoğalmıştır. Doğal kaynaklardan genellikle 25 yaş üstü hastalar tedavi amaçlı yararlanmaya başlamışlardır. Termal sağlık turizmi insan sağlığı için hekimler aracılığıyla uygulanan rehabilitasyon, egzersiz, diyet gibi programlar ile birlikte sunulan sağlık hizmetleri olarak bilinir. Termal turizmde sıcaklık 20°C daha fazla olmalı, insanlar termal sularda zindelik kazanmalı ve suların temizliğine özen gösterilerek turizmde artış sağlanmalıdır. Termal sularda hizmet kalitesi çok önemli olduğu için uygun şartlara göre

bulunulan yer temiz olmalıdır. Termal sular daha çok hamam, havuz ve konaklama tesislerinde görülmektedir.

Sanayileşme ile birlikte teknoloji artmış böylece serbest zaman çoğaldığı için insanlar boş zamanlarını değerlendirmek için rekreasyon faaliyetlerine yönelmeye başlamışlardır. Dinlenmeye duyulan ihtiyaçtan dolayı rekreasyon faaliyetlerinin önemi artmıştır. Rekreasyon, iş hayatının dışında dinlenme maksatlı faaliyetlerdir.

Sonuç olarak rekreasyon faaliyetleri her yerde uygulanabilmektedir. Kırsal ve kentsel alanlarda rekreasyon faaliyetleri olarak kırsal rekreasyon daha çok doğada, ormanlık, dağlık alanlarda yapılan aktivitelerdir. Bunlara örnek verecek olursak; koşmak, tempolu şekilde yürümek, bisiklet sürmek vb. Kentsel rekreasyon ise kent içinde yapılan faaliyetlerdir. Rekreasyon faaliyetlerine termal turizm açısından baktığımızda doğal suların bulunduğu kaplıcalar, termal tesislerde yapılan aktiviteler masaj, sauna, spa, yoga vb örnek verebiliriz. Kısacası rekreasyon insanlar için bir dinlenme aracıdır. İnsanlar yoğun stres, kalabalık ortam, aile baskılarından kurtulmak için rekreasyon faaliyetlerine yönelmeye başlamışlardır.

Bu çalışmanın amacı; Kaplıcalara sadece sağlık amacıyla gelenlerin termal tesislerde sağlık dışında rekreatif faaliyetlerinden de yararlanılacağını göstermek amacıyla ve ayrıca kaplıcaların günümüzdeki değerinin anlaşılması, müşterilerin termal tesislere sağlık dışında daha çok rekreasyon faaliyetleriyle katılım göstererek zihinsel ve bedensel yorgunluğunu giderebileceği amaç edilmiştir. Termal tesisleri tercih edenlerin daha çok yaşlıların şifalı sulardan faydalanıp hastalıklarını gidermek için gelmeleri ve genç kesimin termal tesisleri tercih etmemesinden dolayı genç kesime termal tesisleri tercih etmelerini sağlayacak rekreasyon faaliyetlerine önem verilmesi gerektiği amaçlanmıştır. Termal turizme olan bakış açısının değiştirilmesiyle birlikte insanların günlük hayatlarındaki sıkıcı monotonluktan uzaklaşması rekreasyon faaliyetlerinin eksikliğinin giderilmesiyle mümkün olacağı için rekreasyon faaliyetlerinin artırılması böylece her kesime hitap etmesi amaçlanmıştır. Ayrıca Türkiye'nin zengin şifalı doğal kaynaklarına sahip olan Ankara Kızılcahamam Kaplıcalarının daha da güzel modern tesis olabilmesi için müşteri beklentilerine göre rekreasyon faaliyetleriyle birlikte eksikliklerin giderilmesi amaçlanarak uluslararası pazarda yer edinmesi amaçlanmıştır.

Bu araştırma kapsamında günümüzde termal turizme olan talebin daha da artmasıyla birlikte rekreasyonel faaliyetlerin termal tesisler üzerindeki ne derece önemli olduğu üzerinde durulmuştur. Çalışmanın birinci bölümünde turizm tanımı yapılarak termal turizm, termal turist, termal turizmin Türkiye ve dünyadaki gelişimi anlatılmıştır. İkinci bölümde ise turizm

sektöründe rekreasyon kavramı ve gelişimi, rekreasyon sınıflandırılması, termal turizmde rekreasyon faaliyetleri, termal turizm işletmelerinde rekreasyonun müşterilere ve işletmelere olan etkileri, Kızılcahamam hakkında genel bilgilerden bahsedilmiştir. Araştırmanın üçüncü bölümünde ise çalışmanın amacı, önemi, varsayımları, sınırlılıkları, araştırma yöntemleri, veri toplama teknikleri, verilerin toplanarak analiz edilmesinde kullanılan ölçekler ele alınmıştır. Araştırma termal turizm tesislerinde günübürlük ya da geceleme yapan ziyaretçileri kapsamaktadır. Ankete katılan müşterileri turizm ve yatırım işletme belgeli Kızılcahamam’da toplam 14 tesis olmasına rağmen Kızılcahamam’daki turizm işletme belgeli tesislerde bulunan ziyaretçiler oluşturmaktadır. Anket 4 ve 5 yıldızlı turizm işletme belgeli 6 tesisten 4’ünü içermektedir. Bunlar Eliz Otel, Patalya Otel, Çam Otel, Başak Otel’dir. Uygulanan bu anket “Basit tesadüfi olasılığa dayalı” kolayda örnekleme yöntemidir. Uygulanan anket sayısı 420 olup geçersiz olanların çıkarılmasıyla 390 kişi termal tesislere gelen müşteriler üzerinden değerlendirmeye alınmıştır.

Anketin amacı dikkate alındığında ana kitlenin hemen hemen hepsine ulaşıldığı, hata payının minimize edildiği söylenebilmektedir. Bu anketin güvenilirliğini ölçmek için de Cronbach’s Alpha testi kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan Cronbach’s Alpha değeri 0,939 olarak hesaplanmıştır. Bu değer de anketin güvenilir olduğunu göstermektedir.

Araştırmada veri toplama tekniği olarak anket tekniği kullanılmıştır. Müşterilere uygulanan anket formu konuyla ilgili daha önce yapılan yapılmış olan çalışmalarda kullanılan Sabri Çelik’in hazırladığı “Termal Turizm İşletmelerinin Yapısı, İşleyişi ve Müşterilerin Rekreasyon Talebi ‘Sandıklı Hüdaî Kaplıcası Modeli’” adlı yüksek lisans tezi (2001) ve Mustafa Karakuş’un hazırladığı “Termal Turizm ve Rekreatif Etkinlikler Açısından Kozaklı’nın Değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans tezinden alınmıştır.

Anket verilerinde frekans ve yüzde analizi yapılmıştır. İstatiksel sonuçların uygunluğunu test etmek amacıyla gerekli yerlerde çaprazlama ve ki kare testi uygulanmış p değerinde yorumlanmıştır 0,05 anlamlılık düzeyi dikkate alınmıştır.

## BİRİNCİ BÖLÜM

### TERMAL TURİZM –TÜRKİYE VE DÜNYA’DA TERMAL TURİZM VE ÖRNEKLERİ

#### 1.1. TERMAL TURİZM KAVRAMLARI ve GELİŞİMİ

##### 1.1.1. Turizm ve Termal Turizm Kavramları

Turizm, insanların iş, eğitim, sağlık vb. nedenlerle sürekli yaşadıkları çevre dışına doğru olan ekonomik, kültürel ve sosyal faaliyetlerin tamamını kapsar. Ayrıca ziyaretçi olan bu kişiler buldukları yerde ikamet edenler ve etmeyenler şeklinde adlandırılarak turist veya günübirlikçi, turizm faaliyetlerine katılan ve turizm için harcama yapanları içermektedir (Günay, 2012: 29).

TDK’ye göre turizm; dinlenme, eğlenme, seyahat etme gibi amaçlarla insanların yapmış olduğu gezileri ifade etmektedir. Ayrıca bölgeye ve ülkeye turist çekebilmek için alınan ekonomik, çalışmaların tamamını ifade etmektedir (TDK, 2016).

Dünya Turizm Örgütü’ne (UNWTO) göre turizm, insanların sürekli olarak yaşadıkları yerler dışında iş, eğitim, sağlık, din, akraba ziyareti, eğlence gibi nedenlerle bireysel veya toplu olarak gerçekleştirdikleri seyahatlerden ve gittikleri yerde yirmi dört saatten fazla veya bir konaklama tesisinde en az bir gece konaklamalarından doğan seyahat hareketleridir (Ak, Bıçkı, Özyükçeler, 2013: 50).

Turizm çok yönlü, geniş ve karmaşık olduğu için çok net tanımı yapılamamıştır. Turizm; toplumların ve ulusların birbirleriyle daha çok yakın olmaları için imkân sağlanan modern çağın bir parçasıdır. Başka ülkelerden yabancı turistlerin kısa süreli gelip kalmalarıyla ortaya çıkan ve ekonomik anlam ifade eden faaliyetlerdir (Kozak, 2000, 17).

Turizmde esas olan insan unsurunun olması ve içinde birçok çeşitli unsurları bulundurması nedeniyle çok farklı şekilde kavramlar karşımıza çıkmaktadır.(Kozak ve Bahçe, 2012: 1).

1830’da demiryollarının gelişmesiyle turizm geniş kitlelere ulaşmaya başlamıştır. Turizm, bir çeşit davranış olduğu için toplumunda yaşamın belli bir ürününe ulaşmasıdır. Turizm sektörü emek- yoğun ve aynı zamanda karmaşık bir sektör olduğu için, bir yerden diğer yere seyahat etme, dinlenme, yeme-içme, eğlenme gibi unsurları da içinde barındırır.

Termal turizm, Sağlık Turizmi ve Termalizm ile aynı olduğu düşünülse de bu üç ifade de birbirlerinden farklıdır. (Aydın, 2008: 6).

Kaplıca Tedavisi, gazlar, çamurlar, mineralli sular gibi doğal tedavi edici unsurların iklim şartları dikkate alınarak kür tarzında yapılan bir tedavidir (Hacıoğlu & Avcıkurt, 2011: 281).

Sağlık turizmi, insanların daha çok sağlık sorunlarını gidermek ve su, deniz, kum, çamur vb. özelliklerden yararlanmak amacıyla yer değiştirmeleri ayrıca gidilen yerdeki sağlık turizmi için doğal kaynaklardan, konaklama tesislerinden faydalanması şeklindeki turizm hareketlerine denilir (Tütüncü ve diğ.,2011: 92; Göçmen, 2008: 34).

Termalizm, sağlık turizminin içinde bulundurduğu termal su ve iklim gibi değerlere bağlı olarak kullanmayı amaçlayan insanların en az 21 gün süre ile yer değiştirmesi ve bu ihtiyaçlarının karşılanmasıyla ilgili faaliyetler sonucu meydana gelen sosyal amaçlı turizm hareketidir. Bu alanda faaliyet gösteren tesislerde kür dışındaki hizmetler sadece konaklamayı içerir. Türkiye’de bu tip tesisler sıkça karşımıza çıkmaktadır (Kök, 2013: 6-11).

Termal Turizm, çamur banyosu, su banyosu, içme gibi yöntemlerin yanında fizik tedavi, rehabilitasyon, egzersiz, ve diyet gibi destekleyici olan tedavilerinin birleştirilmesi ile yapılan kür hizmetlerinin yanında termal sularının rekreasyon ve dinlendirici olarak kullanımı ile oluşan bir turizm çeşididir (Altındış, 2015: 5; Çontu, 2006: 31).

Termal turizm, insanların sağlıklı yaşam için evlerinden ayrılıp bu çeşit hizmet sunan tesislere giderek oradaki kaplıca, deniz, kum, iklim değerleriyle birlikte sunulan konaklama, yiyecek-içecek, fiziğe ve zindelik kazanmaya yönelik rekreatif faaliyetler ve uzman hekimlerin denetiminde egzersiz, fizik tedavi, diyet gibi destek tedavi şekilleriyle kür uygulamaları için yapılan turizm hizmetlerinden yararlanmaları sonucunda ortaya çıkan bir turizm çeşididir (Çontu, 2006: 27; Sevcin, 2006: 59; Kök, 2013: 11; Göçmen, 2008: 39; Adan, 2004: 37).

### **1.1.2. Turist, Günöbirlikçi, Ziyaretçi, Termal Turist Kavramı**

Turist, sürekli olarak ikamet ettiği yerden bir yılı aşmamak şartıyla ayrılan ve gittiği yerde harcama yapan kimse olarak tanımlanmaktadır (Kozak ve Bahçe, 2012: 14).

Turist kabul edilenler (Aslan, 2015: 23):

- Zevk, eğlence, dinlenme, aile ziyaretleri, sağlık, spor, eğitim vb. nedenlerle seyahate çıkanlar
- Bilim amaçlı, idari, dini, toplantı, görevli olmak gibi sebeplerle seyahate çıkanlar
- İş (ticari) amacıyla seyahate çıkanlar

- Kruvaziyer gemilerle seyahat edenler (bu süre 24 saatten daha kısa olsa da turist sayılırlar).

Turist kabul edilmeyenler (Aslan, 2015: 23,24):

- Sürekli kalmak, yerleşmek amacıyla bir ülkeye gelenler
- Başka bir ülkede kamuda çalışmak için görevlendirilen kimseler (örneğin diplomatlar)
- Okullarda veya konaklama kurumlarında bulunan üniversite öğrencileri veya diğer genç öğrenciler
- Bir sınır bölgesinde yaşayanlar ve başka bir ülkede ikamet edip komşu ülkeye yaşamak amacıyla gelen kişiler
- Ülkeye gelen göçmen ve mülteci kişiler
- Herhangi bir ülkeye savaşmak için gelen ordu mensupları

Günübirlikçi, gittiği ülkede geceleme yapmayıp 24 saatten daha az kalan kişilere denir (Kozak ve Bahçe, 2012: 15).

Günübirlikçi, sürekli yaşadığı yer dışında başka herhangi bir ülkeye müze ziyareti amacıyla giden ayrıca acentanın düzenlemiş olduğu tura katılan ve aynı gün konaklamadan geri dönen kişidir (Aslan, 2015: 25).

Ziyaretçi ise hiçbir şekilde maddi kazanç sağlamadan, bulunduğu yer dışında farklı yere seyahat eden kişilere denir (Aslan, 2015: 25).

UNWTO' nun ziyaretçi ifadesi için yapmış olduğu tanım ise, bir kişinin yapmış olduğu destinasyonda geceleme yapsın veya yapmasın seyahati şeklinde ifade edilmektedir (Aslan, 2015: 25).

Termal turist ve kürist (sağlık amaçlarıyla tesise gelenler) pek çok kişi için aynı gibi yansıtılsa da birbirinden çok farklı şekilde olduğunu söylemek mümkündür.

Modern termal tesisler için müşteri şekli:

1- Kürist (sağlık amacıyla ziyarete gelenler)

2- Termal Turistler

Bu sınıflandırmada termal tesislere gelen insanların rekreasyon taleplerinin yönü esas alınmıştır. Kürist olarak gelenler daha çok tedavi amaçlı gelirler ve uzun süre tesiste kalırlar. Rekreasyon talepleri daha çok yürüyüş, jimnastik hareketler olarak sınırlandırılır. Rahatsız oldukları için çok fazla rekreatif faaliyetlere katılamazlar. Fiziksel ihtiyaçların giderilmesine

yönelik olarak değerlendirilirler. Termal turistler ise, boş zamanlarını değerlendirmeyi hem de sağlık için kaplıca ve iklim değerlerinden faydalanmayı düşünürler. Daha çok sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için uğraşırlar. Bu yüzden de bu kişiler için hizmet ve talepler konusunda daha duyarlıdır ( Çelik, 2001: 9).

Termal turist, termal turizm işletmelerinde veya yakın çevresinde bulunan yerlerde konaklayıp, termal tesisten veya termal tedavi merkezinden dinlenme, eğlenme, tedavi, sağlığı koruma, rahatlama, serbest zamanlarını değerlendirme, kısacası sağlık, tedavi ve rekreasyonel amaçlı olarak faydalanan kişilere denir (Aslıhak, 1998: 25).

### **1.1.3. Termal Turizmle İlgili Kavramlar**

#### **1.1.3.1. Ilıca**

Maden suyu yeryüzüne çıkar ve kaynarcaları oluşturur bu kaynarcaların çevresindeki tesislere ılıca denir (Çontu, 2006: 33). Bir çeşit şifalı sulardan yararlanılan hamamdır. Romatizma, felç ve deri hastalıkları tedavisinde ılıcalar faydalıdır. Ilıcalar içerisinde maden tuzlarının bulunduğu ısı sıcaklıklarının değişik şekillerde olduğu ve içerisindeki bileşenlerle hastalıklara iyi gelen üstü açık şifalı su kaynağıdır ([www.kaplıcalar.org](http://www.kaplıcalar.org)).

#### **1.1.3.2. Kaplıca**

Mineralize olarak yeryüzüne çıkan şifalı kaynakların ve bunlara ait çamurlar, içme ve banyonun solunum yolu aracılığıyla kullanılması, ayrıca, fizik tedavi, iklim kürü, rehabilitasyon, masaj, psikoterapi, diyet vb. tedavi yöntemleri sonucunda uzman hekimlerin gözetiminde yapıldığı sağlık tesislerine denir (Koç, 2011: 37; [www.jmo.org.tr](http://www.jmo.org.tr)).

#### **1.1.3.3. Termal Tesis**

Daha çok sıcak ve soğuk mineral sularının bir arada bulunduğu sağlık, tedavi ve dinlenme amaçlı alanların bulunduğu yerlerdir Sıcaklıkları 20°C ve üzerinde olan sulara termal su, bunlardan yararlanmak için kurulan (tesis ve tesis gibi olan) yerlere termal tesis denir (Kök, 2013: 11; [www.termaldevitesisleri.com/event/termal-nedir](http://www.termaldevitesisleri.com/event/termal-nedir)).

#### **1.1.3.4. Spa Hotel**

Kişilerin problemlerine göre her türlü ihtiyaçlarını karşılayan ve sağlıklarının daha iyiye gitmesi amacıyla kurulan tesislerdir. Daha çok sağlık merkezi, dinlenme ve terapi merkezi olarak da ifade edilebilir([www.termaldevitesisleri.com/spa-nedir.html](http://www.termaldevitesisleri.com/spa-nedir.html)).

### 1.1.3.5 Kür

Kür, yabancı kökenli bir sözcüktür, genel anlamıyla insanın kendine bakım yapması, kendini iyileştirmesi, fizyolojik ve psikolojik olarak sağlığını korumaya yönelik çaba içinde olmasıdır. Kür, sağlıklı ve zinde kalmak için, eğlence, dinlenme ve tedavi olma gibi amaçlarla kaplıca, deniz ve iklim değerlerinden belirli kurallar çerçevesinde faydalanma anlamında kullanılacaktır (Sandıkçı ve Gürpınar, 2008: 106; Çontu, 2006: 34).

#### 1.1.3.5.1. Kürlerin Sınıflandırılması

##### 1.1.3.5.1.1 Ekonomik Açıdan Kür Sınıflaması

**Sosyal Kür**, kâr elde etmeden bütün insanların, fiziki ve ruhi sağlığının korunarak ülkenin elinde bulundurduğu kaynaklarının, ülkenin hedeflerine ulaşabilmesi için daha etkili ve verimli bir şekilde kullanılmasını sağlamak amacıyla kaplıca, deniz ve iklim değerlerinden yararlanılarak sunulan kür hizmetleridir (Çalışkan, 2009: 14).

Türkiye'nin hemen her yerinde bulunan, T.C. Turizm Bakanlığı tarafından "İkinci Dereceden Önemli ve Öncelikli Kaplıca Kaynakları" kapsamında ele alınıp ve yurtiçindeki talebe göre hazırlanıp uygulanan ve kaplıcalarda sunulan kür hizmetleri bu kapsama girer, fakat bu tesislerde uygun kurallar çerçevesinde hizmetini yerine getirebilen yeterli sağlık personeli bulunmamaktadır (Çelik, 2001: 5).

**Özel Kür**, kâr elde ederek, insanların fiziksel ve ruhsal sağlıklarını korumak için kaplıca, iklim ve deniz değerlerinden yararlanılarak belli kurallara uymak amacıyla sunulan kür hizmetleridir. Bu tip kür hizmetlerini, T.C. Turizm Bakanlığı tarafından "Birinci Derecede Önemli ve Öncelikli Kaplıca Kaynakları" dâhilinde ele alınan, dışarıdaki talebe göre hazırlanıp uygulanan ve gün geçtikçe sayıları artan termal tesislerde fazlasıyla bulunmaktadır (Çalışkan, 2009: 14).

##### 1.1.3.5.1.2. Uygulamada Faydalanılan Kaynağa Göre Kür Sınıflaması

**Balneotherapie**, kaplıca suları ile yapılan bir çeşit kürdür. Romalılar zamanında çok fazla karşımıza çıkmaktadır. 18. yy.da bu yöntemler özellikle, Almanya'nın Wiesbaden, Baden- Baden, Fransa'da Vichy, İngiltere'de Bath ve Buxton gibi merkezlerde faydalı olduğu sanılıp tıbbi çok fazla etki göstermemiştir. İnsanların psikolojisini bu yöntemler olumlu yönde daha çok etkilemişlerdir. Bu yüzden de hastaların tedavisinde kullanılması gerektiği düşünüldüğü için tesislerde bu uygulamaların, bazı tedaviler için uygulanmasına karar verilmiştir. ( romatizma, deri hastalıklarında suya, sodyum bikarbonat eklenip tedavi



imkânları artırılmıştır.) kür merkezlerinde ve rekreatif olarak kullanılmaktadır (Akgün ve Oğuzöncül, 2014: 268).

Almanya’da 21 günlük bir süre şeklinde uygun görülen bu tedavide hastalar sürekli banyo yapabilmekte ve diğer zamanlarda farklı uygulamalar yapılmasına karar verilmiştir. Bu banyo uygulamaları daha çok kapalı termal havuzlar, özel banyolar, hastaların dinlenmesi için açık termal havuzlar, rekreatif amaçlı kullanılan açık havuzlarda etkin şekilde uygulanmaktadır. Ayrıca bazı kullanılan araç gereçlerin saat, paspas yastık, alarm zili vb. tesislerde uygun standartlar çerçevesinde olmasına özen gösterilmelidir ([www.estespa.com/spa\\_sozluk/balneoterapi.asp](http://www.estespa.com/spa_sozluk/balneoterapi.asp)).

Balneoterapi, termomineral gibi doğal tedavi edici unsurların yanında içme, banyo yöntemleriyle tedavi edici niteliktedir (Hacıoğlu & Avcıkurt, 2011: 281).

**Thalassotherapie**, deniz suyunu içermesi şeklindeki kür uygulamaları olan bu yöntemlerde derecenin 20 °C’ yi aşmasıyla kaplıca suyu niteliği kazanacağını söyleyebiliriz. Ayrıca doğal bir maden suyudur. Deniz havası özelliği taşıdığı için bu tarz uygulamalar sağlık açısından önem teşkil etmektedir. Sinir yorgunluğu, deri hastalıkları, stres, kalp hastalıklarına iyi geldiği bilinmektedir. Ayrıca, Çeşme’de bu tarz deniz kürü uygulamalarının faydalı olduğu söylenebilir ([www.tfr.org.tr/tr/static/hasta\\_bolumu/kaplica\\_spa;www.satirk.gov.tr/images/pdf/tyst/07.pdf](http://www.tfr.org.tr/tr/static/hasta_bolumu/kaplica_spa;www.satirk.gov.tr/images/pdf/tyst/07.pdf)).

**Klimatherapie**, sağlıklı iklim koşulları olması şartı ile uygulanan kür uygulamalarıdır. Sağlıklı iklimin temel şartlarından birisi havanın tertemiz olmasıdır. Rüzgâr hızı, sıcaklık, güneşli gün sayısı gibi değerler iklim özelliğini belirleyen unsurlardır. Uzmanlara göre, Aylık ortalama 20-32 °C sıcaklığın, % 30-70 arası bağıl nem oranının, güneşli gün sayısının 10 ve daha yukarı olmasının, tam kapalı gün sayısı 10’dan daha aşağıda olan yerlerde bu kürlerin uygun olduğu dile getirilmiştir. Bazı hastalıklara kan dolaşımı, beslenme bozuklukları, sinir bozuklukları, deri hastalıkları gibi bu tarz kür uygulamaları iyi gelmektedir (Özçelik ve Akyol, 2008: 51-52).

**Hidrotherapie**, soğuk su ve 20 °C deki sular kullanılarak uygulanan yöntemlerdir. Tatlı sularla su sıcak olmadığı zaman, yani 36-38 °C’lik sıcaklık değerleri arasında olmadığı zaman damarlarda daralmalar meydana gelir. Bu sayede kan dolaşımı artar ve metabolizma hızlanır. Kalp hastalarında ve yüksek tansiyon hastalarında bu tedavi uygulanmaz, tedavinin uygulanma şekilleri banyo ve duşur. Su tedavisi ve havuz tedavisi şeklinde olduğu için en iyi ısı ileticisi sudur. Su ısı eklemelere işler. Suyun kaldırma kuvveti etkisinin olmasıyla ağırlık

ortadan kalkar. Bu tarz uygulama yöntemlerinde banyo, duş ve havuz en ön plandadır (<https://www.romatem.com/hidroterapi/>).

#### 1.1.3.5.2. Diğer Kürler

**Krenoterapi**, maden suyu vücutta etkiler yapar bu etkilerin tedavi edilmesi şeklinde oluşur. Sıcak su kaynakları çevresinde kurulmuştur ([www.saglikkitabi.org/krenoterapi](http://www.saglikkitabi.org/krenoterapi)).

**Paleoterapi**, vücuda çamur, kil gibi maddelerin sürülmesiyle uygulanır. 45-50 °C sıcaklığındaki çamurun sürülüp yaklaşık yarım saat vücutta kalması şeklindedir. Çamur alındıktan sonra 37-38 °C sıcaklıktaki su ile banyo edilir ve bir saat süreyle dinlenme alanında yatılarak terlemenin bitmesi beklenir. Bu işlem, 4-5 günde bir ara verilerek yaklaşık 20 gün süresince uygulanmalıdır. Hastanın çamur küvetine girerek yaptığı çamur banyosu 45 °C sıcaklığındaki çamurla yapılır.

Paleoterapi, romatizmaya, kırılmalara çok iyi gelirken, böbrek hastaları, verem, kalp hastaları, yüksek tansiyon hastalarına iyi gelmemektedir. Çamura yatıldığında cilde işleyen kimyasallar dokulara nüfus eder. Çamur banyosu denilince şifalı çamurlar akla gelir. Şifalı sularla, killi topraklarla yapılan çamurlar, kaynak çamurlarında etkili olduğu gibi değildir. Bir başka çamur türü deniz sularıyla yapılmaktadır ([www.satürk.gov.tr/images/pdf/tyst/07.pdf](http://www.satürk.gov.tr/images/pdf/tyst/07.pdf)).

**Emanoterapi**, radon gibi radyoaktif olan bazı maddelerin hava yolu ile inhalasyonudur (Çalışkan, 2009: 11).

**Fizyoterapi**, sağlıklı kişilere özel olarak uygulanan hastalık, sakatlıkların önlenmesi amacıyla uygulanan yöntemlerdir. İnsanların daha sağlıklı olabilmesi için fiziksel, psikolojik olarak yapılan rehabilitasyon çalışmalarıdır. Egzersizler profesyonel şekilde uzman kontrolünde gerçekleştirilir (Çalışkan, 2009: 18).

Hamam işletmeciliğinin ön planda olduğu zaman kaplıcalara gelen ziyaretçileri şu şekilde sıralayabiliriz:

- 1- Sağlık amaçlı kaplıcalara ziyarete gelenler
- 2- "Sağlıklı yaşam için ..." görüşünü benimseyen kişiler
- 3- Günübürlükçiler (geceleme yapmayanlar)

## 1.1.4. Termal Turizmin Türkiye'deki Gelişimi

### 1.1.4.1 Termal Turizmin Tarihsel Gelişim Süreci

İnsanların tedavi niteliği taşıyan şifalı suların yararlanmaya başlaması çok eskiye dayanmaktadır. Sağlık turizmi beraberinde termal turizmi meydana getirmiştir. İlk olarak Mısırlıların şifalı doğal suların faydalanıldığı bilinmektedir. Şifalı suların tedavi amacıyla, sağlığı korumak için ve zinde kalmak için yararlanılmaya başlanmıştır. Anadolu'daki ilk çağ devletleri bu şifalı termal suların faydalanmışlardır (Arasıl, 1991: 45). Birçok kaplıca örneğinin, Afyon- Gazlıgöl ve Sivrihisar-Çardak Kaplıcaları Frigler döneminde, Manisa-Sardes, Denizli-Pamukkale Kaplıcaları eski Ege Medeniyetleri, Kırşehir-Karakurt Kaplıcaları Etiler zamanında kullanılmıştır (Ekiz ve Yazıcı, 2016: 68). Tesisler daha çok kubbeli hamamlar yapılarak tedavi amacıyla kullanılmıştır. Hidroloji ve klimatoloji hakkındaki ilk eserin M.Ö. 450'de Hipokrat tarafından yazıldığı bilinmektedir (Kahraman, 1991: 10). Türkler Anadolu'ya girdiğinde sadece Yalova ve Bursa kaplıcalarının dışında sağlam tesis bulamadıkları için yeniden tesisler inşa etmeye başlamışlardır. Özellikle Romalıların içinde yalnızca havuz bulunan hamamlarına ilave ettikleri kurnalar ile balneolojiye (kaplıca suları ile tedavi bilimi) hijyen olarak önem vermişlerdir. Böylece Romalılar ve 17. asrın sonlarına kadar dünyada balneoloji bilimine sahip tek millet olmuşlardır. Hatta termal tesislere önem veren ve konaklamayı da içine alan kompleksleri kuran Selçuklulardır. Kurulan komplekslere "Ilıcahangâh" adı verilmiştir (Çekirge, 1991: 41). Osmanlıların son dönemlerine kadar da kaplıcalara gereken önem verilmiştir. Osmanlı zamanında kaplıcalar en etkin ve verimli bir hal almıştır. Padişah IV. Murat zamanında, Afyon-Gazlıgöl kaplıcasının işletilmesi için Hekim Mustafa Efendi'ye verilmiş olması bunun en güzel örneğidir. Cumhuriyet döneminde ise bu alanla ilgili ilk adım, M. Kemal Atatürk tarafından atılmış ve Yalova kaplıcalarının ihtiyaç duyduğu yatırımların yapılması sağlanmıştır (Kahraman, 1991: 11). Ayrıca Atatürk, 1930 yılında Türkiye'deki termal kaynakların bilimsel olarak ve verimli kullanılması için öncü olmuştur. 1938 yılında kurulan İstanbul Tıp Fakültesi Hidro-Klimatoloji Kürsüsü ile tedavi amacıyla termal tesislerden yararlanılmış fakat 1980'li yıllara kadar tesisler hamam niteliğinin ötesine geçememiştir (Özer, 1991: 38). 2500 yıldan beri hizmet veren Balçova Termal Tesisleri ve Ankara Kızılcahamam'daki bir iki nitelikli tesis göze çarpmaktadır. 1992 yılında Afyon'da tamamlanan " Thermal Resort Oruçoğlu " ise hem tedavi amacıyla hem de tesisdeki rekreasyon faaliyetleriyle bugüne kadar en güzel örnek olmuştur.

Ülkemiz Avrupa'ya göre termal suları debileri, sıcaklıkları, fiziksel ve kimyasal özellikleri ile üstün özelliklere sahiptir. Ülkemiz jeotermal kaynak zenginliğinin fazla

olmasından dolayı Avrupa'da 1. sırada ve Dünya'da ilk 7 ülke arasında yer almaktadır. Ülkemizde 46 ilde 190 civarında kaplıca tesisi bulunmaktadır (Özbek, 1991). Ayrıca Balçova dışında 240 tane kaplıcadan yıllık ortalama 7 milyon kişi güzellik, sağlık ve rekreasyon amaçlı dinlenmek için yararlanmaktadır (Durukal, 2001: 27).

Türkiye'de termal tesislerde yurt dışından gelen yabancılara hizmet sunulabilecek şekilde en az bir tane termal havuzu bulunan yaklaşık 19 bin Turizm Bakanlığı ve belediye belgeli yatak kapasitesi vardır. Bunun yaklaşık 8600' ü 4-5 yıldızlı otellerimizden oluşur (Yücel, www.tursab.org.tr, 06.04.2007). 2016 yılında ülkemize gelen yabancı termal turist sayısı 203.621 olmuştur (Dinçer, 2018: 46). 2016 yılından itibaren Sağlık Bakanlığı tarafından onaylanmış 40 ilde toplam 246 tane kaplıca tesisi mevcuttur (Dinçer, 2018: 44).

Uluslararası Kaplıca Birliği(FITEC), romatizmal, deri, kalp ve kan dolaşımı, kadın hastalıkları, mide bağırsak, böbrek ve idrar yolu hastalıkları, eklem ve kireçlenme rahatsızlıkları, karaciğer ve safra kesesi hastalıkları, göz, solunum yolu hastalıkları ve bedensel yorgunluk gibi bazı hastalıklara maden sularının ve çamur banyolarının çok iyi geldiğini belirtmiştir.

#### Türkiye'deki bazı ruhsatlı kaplıcalar:

**Yalova termal kaplıcası;** Yalova il merkezine 12 km uzaklıktadır. Samanlı Dağının kuzey yamacında vadi içerisinde kurulu bir tesistir. M.Ö. 4000 sene önce ortaya çıktığı bilirse de 2000 yıl boyunca insanlar şifa aramaya başlamışlardır. Eski Yunan, Roma, Bizans, Selçuk ve Osmanlı devirlerini yaşayan Yalova Kaplıcaları, Kral Konstantin, Kral Jüstinyen, Sultan Osman, Sultan Orhan, Sultan Hamit ve Sultan Mecit tarafından muhtelif tarihlerde restore edilmiştir. Kaplıca suları sodyum, kalsiyum, sülfatlı termomineral sularının sınıfına girmektedir. İklim olarak hava sıcaklıkları 25°C'yi aşmakta olan gün sayısı 130 gün, 0 derecenin altında olduğu donlu gün sayısı üç'tür. Balneoterapi olarak banyo kürleri ve mide suyu kaynağından kullanılarak içme kürü uygulanır. Bu tesiste dört adet kapalı termomineral su havuzu, bir adet açık termomineral su havuzu, 44 adet sıra banyo bulunmaktadır. Acil durumlarda tansiyon aleti, stetoskop, acil ilaçlar, pansuman malzemesi vb. basit tıbbi araç ve gereçler bulunmaktadır. Sağlık için yedi gün boyunca görev alan bir pratisyen bulunmaktadır. Termal şifalı sular banyo kürleri için uygun olup, romatizma rahatsızlığı olan ve travma geçirenler için uygundur. Havuzun temizliği son derece önemli olup, mermer ve fayans zemin ve duvarlarda kullanılmıştır. Otel odalarına ait toplam 202 kişilik yatak kapasitesi vardır. Yürüme parkuru, sauna, Türk hamamı, diskotek, barlar, rekreasyon amaçlı açık termomineral

havuz tesiste mevcuttur. Restoran, alışveriş merkezi ve teknik servisler bulunmaktadır. Tesisin günümüze kadar ulaşan tarihi nitelikteki köşkleri; Atatürk köşkü, Yaverlik köşkü ve Valilik Köşkü'dür ([www.yalovatermal.com/tesisimiz](http://www.yalovatermal.com/tesisimiz)).



**Şekil:1.** Yalova Kaplıcaları **Kaynak:** <http://yalovatermal.com/>

### ***Ayaş kaplıcaları;***

Ankara ili, Ayaş ilçesi sınırları içerisinde Ayaş 'a 23 km uzaklıkta bulunmaktadır. Bu kaplıcanın Etiler tarafından işletilmiş olduğu ileri sürülmektedir. Ayrıca Romalılar, Selçuklular ve Osmanlılar tarafından da işletilmiştir. Kaplıca suları, Sodyum, kalsiyum klorürlü ve karbondioksitli termomineral su niteliğindedir. Hipertermal düzeyde (50 °C) doğal sıcaklığa sahiptir. İklim olarak hava sıcaklıkları 25 °C' yi aşmakta olan gün sayısı 100 gün, 0 derecenin altında olduğu donlu gün sayısı 10'dur. İçme kürü uygulanmaktadır. Sağlık Bakanlığı'ndan hem içmece hem de kaplıca ruhsatı almış tek kaplıcamızdır. Bu tesisimizde, dört adet kapalı termomineral su verilen havuz bulunmaktadır. Ayrıca, 36 otel odasına termomineral su verilmektedir. Acil durumlarda tansiyon aleti, stetoskop, sütür seti, acil ilaçlar, pansuman malzemesi ve oksijen tüpü bulunmaktadır. Sağlık için 24 saat görev yapan fizik tedavi ve rehabilitasyon uzmanı, bir hemşire ve bir terapist bulunmaktadır. ayrıca tesiste ultrason, ekspanansiyel, enterferansiyel, traksiyon, enfraruj, ultraviyole, parafin banyosu bulunmaktadır. Ayrıca masaj tedavisi uygulanmaktadır. Banyo olarak, tüm romatizmal hastalıkların tedavisinde içme olarak karaciğer, mide, bağırsak, safra kesesi, böbrek tembelliğine gastrointestinal, tembellik ve parazitoz da kullanılmaktadır. Romatizma, kadın hastalıkları, kırık, çıkıklardan sonraki durumlarda havuz banyosu en etkili olmaktadır. Restoran, idari bina, garaj, market bulunmaktadır. Havuzun temizliği son derece önemli olup taşıma yoluyla temizlik yapılmaktadır. Ayak havuzları da bulunmaktadır. 900 kişilik yatak kapasitesi bulunmaktadır. Bu kapasitenin bir kısmı otel odalarına bir kısmı ise pansiyonlara aittir. Kür parkı, koru, bahçe ve çay salonu mevcuttur. Restourant, idari bina, garaj, market bulunmaktadır ([www.ayasicmeceleri.com/hakkimizda.php](http://www.ayasicmeceleri.com/hakkimizda.php)).

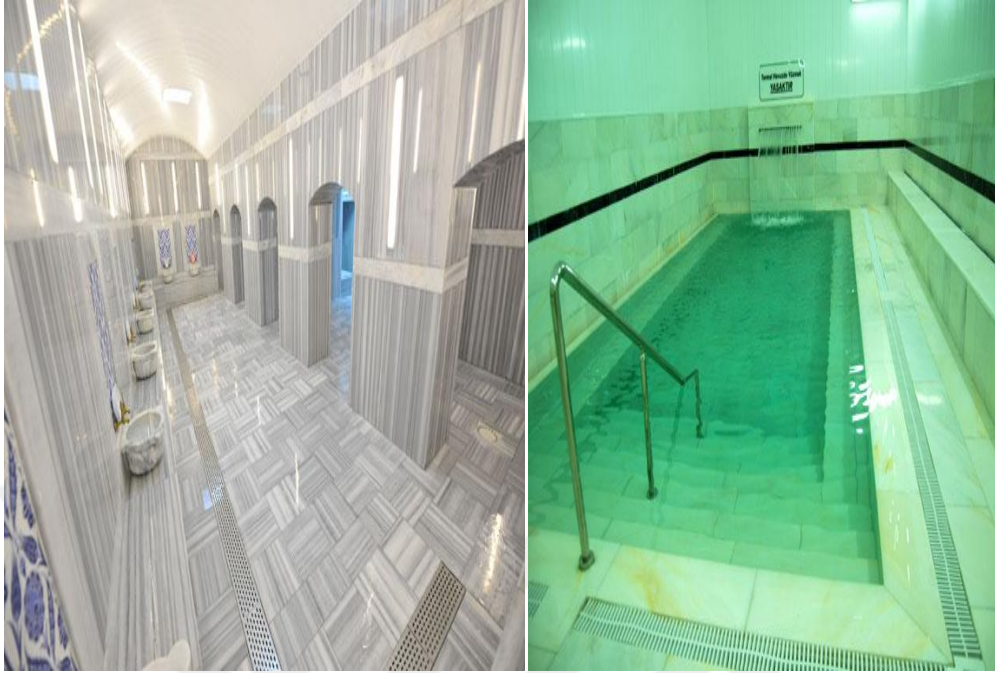
### **Haymana kaplıcaları;**

Ankara ili, Haymana ilçe merkezinde bulunmaktadır. Romalılardan önce ve Romalılar ve Selçuklular zamanında da işletilmiş olan tarihi bir kaplıcamızdır. Kaplıca suları, Akrotermal nitelikte ve içerisinde bikarbonat, sodyum, karbondioksit gibi gaz mineral ve iyon bulunmakta ve özellikle deri hastalıklarına iyi gelmektedir. İklim olarak hava sıcaklıkları 25 °Cyi aşmakta olan gün sayısı 90 gün, 0 derecenin altında olduğu donlu gün sayısı 80'dir. Suyun sıcaklığı genel olarak 45 °C'dir. İçme kürü uygulanmaktadır. Bu tesisimizde iki adet kapalı termomineral su havuzu, sekiz adet sıra banyo bulunmaktadır. Ayrıca otel odalarından 60 tanesinin küvetlerine termomineral su verilmektedir. Yaz aylarında fizik tedavi biriminde fizik tedavi ve rehabilitasyon uzmanı bulundurulmaktadır. Havuzun temizliği son derece önemli olup taşıma yoluyla temizlik yapılmaktadır. 120 si termal otel, 68 i Cimcime Otele ait olmak üzere toplam 188 kişilik yatak kapasitesi vardır. Lobiler, kafeterya, briç veya satranç salonunun yanında Restoran, kütüphane, büfe ve teknik servis bulunmaktadır. 30 ülkeyi içeren uluslararası şifalı su kaynakları merkezince yapılmış olan araştırma neticesinde Fransa'daki Vichy Kaplıcaları'ndan sonra dünyanın en iyi şifalı kaplıcası olduğu ortaya konulmuştur ([www.haymana.bel.tr](http://www.haymana.bel.tr)).

### **Kızılcahamam kaplıcası;**

E-5 karayolu üzerinde, Ankara'ya 76 km uzaklıkta bulunan kaplıca tesisi, Kızılcahamam ilçe merkezinde yer almaktadır. Bu kaplıcalar, Roma imparatorluğu ve Selçuklular döneminde işletilmiştir. Kaplıca suları sodyum -bikarbonatlı, klorürlü ve florürlü, termal ve mineralli sudur. Günlük en yüksek hava sıcaklığının 25 °C' i aştığı yaz günleri sayısı 94, günlük en düşük hava sıcaklığının 25 °C' i aştığı yaz günleri sayısı 94, günlük en düşük hava sıcaklığının 0 derecenin altında olduğu donlu günler sayısı 110 dur. Bu tesisimizde dört adet kapalı termomineral su havuzu, sekiz adet sıra banyosu bulunmaktadır. Banyo kürleri ve peloidoterapi uygulanmaktadır. Jakuzi ve jet duşları bulunmaktadır. Duvar çemberi, duvar merdiveni, çeşitli ağırlıklar bulunmaktadır. Yaz aylarında fizyoterapist bulunmaktadır. Termal şifalı sular Romatizma, Siyatik, cilt, kadın hastalıkları, bel ağrıları, stres, bel fitiği ve egzama gibi hastalıklara iyi gelmektedir. Kanser, yüksek ve düşük tansiyon hastaları, kalp, böbrek organ yetersizliği olan hastalar, astım, bronşit, lösemi gibi hastalığı olanlarda kesinlikle kaplıca tedavisi yasaktır. Havuzun temizliği son derece önemli olup taşıma yoluyla temizlik yapılmaktadır. Otel odalarına ait 80 kişilik yatak kapasitesi vardır. Bu tesisimizdeki rekreatif amaçlı yapılar; sauna, Türk hamamı, briç ve satranç salonu, lobi ve

tesisin yakınında bulunan Soğuksu Milli Parkıdır. Ayrıca restoran, otopark, teknik serviste vardır ([www.kizilcahamam.bel.tr/2105/Saglik-Turizmi](http://www.kizilcahamam.bel.tr/2105/Saglik-Turizmi)).



**Şekil:2.**Kızılcahamam Kaplıcaları **Kaynak:** <http://www.kizilcahamam.bel.tr/>

### **Yenice kaplıcası;**

Denizli ili, Büyük Menderes nehri kenarında bulunmaktadır. Denizli terminalinden minibüslerle tesislere gitmek mümkündür. Günlük en yüksek hava sıcaklığının 25 °C' yi aştığı yaz günleri sayısı 153 dür. Günlük en düşük hava sıcaklığının 0 derecenin altında olduğu donlu günler sayısı 28dir. Bu tesisimizde Biri kadınlara, diğeri erkeklere ayrılmış iki adet kapalı termomineral su havuzu bulunmaktadır. Kaplıca suları termomineral su niteliğindedir. Kaplıca suları romatizma, damar sertliği, kireçlenme, kadın hastalıkları, felç ve cilt hastalıklarına karşı çok iyi gelmektedir. Havuz zemin ve duvarları betondan yapılmıştır. Havuzun temizliği son derece önemli olup havuz dip temizliği yapılmaktadır.Tesisin yatak kapasitesi 40 pansiyon yatağından ibarettir.Bahçesi, büfesi ve restoranı vardır ([www.yenicekentkaplicasi.com](http://www.yenicekentkaplicasi.com)).

### **Çiftehhan kaplıcaları;**

Niğde ili, Bor ilçesine bağlı, Çiftehhan beldesinde bulunmaktadır. Adana'ya 1,5 saat uzaklıktadır. Özel araçlar, tren ve otobüslerle gidilebilir. Çiftehhan kaplıcaları Etiler ve Romalılar zamanında da işletilmiştir. Çiftehhan kaplıcalarında Epipaleotik, Hitit ve Roma dönemine ait kalıntılara rastlanmıştır. Kaplıca suları sodyum, kalsiyum sülfat ve klorürlü ve

doğal sıcaklığı yüksek termomineral suların sınıfına girmektedir. Günlük en yüksek hava sıcaklığının 25 °C' yi aştığı yaz günleri sayısı 102, günlük en düşük hava sıcaklığının 0 derecenin altında olduğu donlu günler sayısı 100 dür. Bu tesiste üç adet kapalı termomineral su havuzu, 70 adet sıra banyo bulunmaktadır. Romatizma, sinir hastalıkları, kadın kistlikleri, deri bozuklukları hastalıkları olanlara iyi gelmektedir. Hekim veya diğer sağlık personeli yoktur. Dünyanın ve Türkiye'nin en çok şifa dağıtan, en sıcak kaplıca, ılıca merkezlerinden birisi olduğunu söylemek mümkündür. Tesisin hemen yakınında bulunan sağlık ocağının tıbbi personelinden ve olanaklarından acil durumlarda yararlanılmaktadır. Banyo kürleri ve ayrıca içme kürleri uygulanmaktadır. Havuz sularının üstten taşımayla değişimi sağlanmakta ve dip temizliği yapılmaktadır. Yatak kapasitesi 1600 dür. Çiftehan kaplıcaları "II. Derece ve Öncelikli Termal Kaynak" sınıflandırılmasında yer alan 30 termal kaynaktan biri olarak bilinmektedir. Tesiste, market, fırın, kasap, restoran, piknik alanları, kafeteryalar, alışveriş merkezi, berber, halı ve hediyelik eşya mağazası, camii ve pastane gibi yapılar bulunmaktadır ([www.ciftehankaplicasi.com/sayfa.php?SayfaID=1](http://www.ciftehankaplicasi.com/sayfa.php?SayfaID=1)).

### **Haruniye kaplıcaları;**

Haruniye kaplıcası, Osmaniye ili Düziçi ilçesinde Ceyhan ırmağı kenarında bulunmaktadır. Yol durumu yetersiz olup, ulaşımı güçtür. Osmaniye'den, Düziçi'nden kaplıcaya yine minibüslerle iki araçla aktarmalı olarak veya özel araçlarla ulaşım sağlanmaktadır. Bu kaplıcanın ilk kez Harun Reşit tarafından hizmete açıldığı ileri sürülmektedir. Kaplıca suları Kalsiyum, magnezyum bikarbonatlı termal ve mineralli termomineral su niteliğindedir. Günlük en yüksek hava sıcaklığının 25 °Cyi aştığı yaz günleri sayısı 190 gündür. Günlük en düşük hava sıcaklığının 0 derecenin altında olduğu gün sayısı beştir. Biri kadınlara, biri erkeklere ayrılmış iki adet kapalı termomineral havuz bulunmaktadır. Romatizma, deri, sinirsel hastalıklar ile kadın hastalıkları, beslenme bozukluğu, karaciğer, safra kesesi, mide ve bağırsak hastalıklarına bu şifalı sular iyi gelmektedir. Acil durumlarda tansiyon aleti, stetoskop, acil ilaçlar ve pansuman malzemesi bulunmaktadır. Düziçi ilçesi sağlık ocağı hekimleri, yaz döneminde birer ay süreyle rotasyon uygulamasıyla kaplıcada görev yapmaktadırlar. Banyo kürleri dışında, içme kürleri uygulanmaktadır. Havuz zemini ve duvarları mermerden yapılmıştır. 115 oda ve 192 yatak kapasitesine sahip kaplıca tesisinin iki tane havuzu bulunmakta ve bakkal, kasap, fırın, kahvehane tesiste bulunan hizmetlerdir ([www.yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,11082/genel-bilgiler.html](http://www.yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,11082/genel-bilgiler.html); [www.duzici.gov.tr/haruniye-kaplicalari](http://www.duzici.gov.tr/haruniye-kaplicalari)).



### **Oylat kaplıcaları;**

Bursa ili, İnegöl ilçesine 27 km uzaklıkta Oylat derecesi kenarındadır. Özel araçlarla veya İnegöl ilçesinde bulunacak araçlarla gidilebilir. Kaplıcada ve çevresinde bulunan tarihi kalıntılar, bu kaplıcanın Romalılar zamanından beri kullanıldığı göstermektedir. Akrotermal nitelikte doğal şifalı su niteliğindedir. Günlük en yüksek hava sıcaklığının 25 °C' yi aştığı yaz günleri sayısı 110, günlük en düşük hava sıcaklığının 0 derecenin altında olduğu donlu günler sayısı 50'dir. Kaplıca yöresindeki üç otelde toplam dört adet kapalı termomineral su havuzu bulunmaktadır. Acil durumlarda küçük müdahaleler için basit tıbbi aletler ve pansuman malzemesi bulunmaktadır. Bir pratisyen işyeri hekimi ve bir hemşire bulunmaktadır. Ağırıklı olarak banyo kürleri ve içme kürleri uygulanmaktadır. Romatizmal, cilt ve mide hastalıklarında banyo kürleri faydalıdır. Böbrek taşlarının vücuttan atılmasında içme kürleri faydalıdır. Tesiste jakuzi bulunmaktadır. Üstten taşıma yoluyla havuz sularının değişimi sağlanmakta ve dip temizliği yapılmaktadır. Büyük, Blok ve Çağlayan otellerine, pansiyonlara ve apart dairelere ait toplam 690 kişilik yatak kapasitesi bulunmaktadır. Tesis orman içinde bulunmaktadır. Orman işletmesine ait bir milli park ve mesire yeri bulunmaktadır. Briç ve satranç salonu, bilardo salonu, saunası iki adet toplam 400 kişi kapasiteli kafeteryası bulunmaktadır. Masa tenisi, orman içinde yürüyüş yolları bulunmaktadır. Büyük otel içinde 250 kişilik bir restoran vardır. Ayrıca tesiste, otopark, idari bina, teknik servis kasap, bakkal, fırın, küçük köylü pazarı vb. yapılar da bulunmaktadır ([www.oylat.gen.tr/oylat-kaplica-tarihi.html](http://www.oylat.gen.tr/oylat-kaplica-tarihi.html); [www.yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,10751/genel-bilgiler.html](http://www.yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,10751/genel-bilgiler.html)).

### **Gönen kaplıcası;**

Balıkesir ili, Gönen ilçesi merkezine 300 m uzaklıkta yer alır. Otobüs ile İstanbul'dan, İzmir'den, Ankara'dan doğrudan seferler vardır. Gönen'in antik çağlardaki adı Asepsus olarak bilinir. Daha sonraları Gönen, kaplıcaları nedeniyle Artemea adıyla anılmaya başlamıştır. Suların genel niteliği sodyum sülfat, bikarbonat ve klorürlü ve florürlü, termal ve mineralli şifalı sudur. Günlük en yüksek hava sıcaklığının 25 °C' yi aştığı yaz günleri sayısı 136, günlük en düşük hava sıcaklığının 0 derecenin altında olduğu donlu günler sayısı 36 gündür. Bu tesisimizde beş adet kapalı termomineral havuz, bir adet açık termomineral havuz, iki adet düz su havuzu ve 152 adet sıra banyo bulunmaktadır. Banyo dışında içme kürü uygulanmaktadır. Sualtı basınçlı duş masaj olanağı bulunmaktadır. Acil durumlarda; tansiyon aleti, stetoskop, EKG, oksijen tüpü, sütur seti, acil ilaçlar, pansuman malzemesi vb. tıbbi araçlar ve gereçler bulunmaktadır. Bu birimde, paralel bar, omuz çemberi, omuz merdiveni, kürek, bisiklet, çeşitli ağırıklar vb. cihazlar bulunmaktadır. Fizik tedavi ve rehabilitasyon

üniteleri Yıldız Otelinin alt katında bulunmaktadır. Bu tesiste bir tane fizik tedavi ve rehabilitasyon uzman hekimi ve bir tane pratisyen hekim bulunmaktadır. Bu tesiste, romatizmal hastalıklar, bazı metabolizma hastalıkları ve obesitesinin ve bazı jinekolojik hastalıkların geleneksel kaplıca tedavisi uygulanmaktadır. Hijyenik önlem olarak ayak havuzlarından geçilmektedir. İşletmedeki otellere ait 565 oda ve 1225 kişilik yatak kapasitesi vardır. Kür parkı, botanik bahçesi, park ve kafeteryalar, anfityatro, havuz, sauna, Türk hamamı, diskotek, briç ve satranç salonu, bılardo salonu, atari salonu, bingo salonu bulunmaktadır. Tenis kortu, mini futbol sahası, voleybol ve basketbol sahası, yürüyüş parkuru vardır. Tesiste ayrıca, 600 kişilik restoran, 250 kişilik kahvaltı salonu, 200 kişilik özel amaçlı salon, 400 kişilik lobi, okuma salonu, alışveriş merkezi, pazar, pastane, bar, açık hava meyhaneleri, toplantı salonları, kapalı ve açık oto parklar, idari bina gibi yapılar vardır ([www.yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,10657/genelbilgiler.html](http://www.yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,10657/genelbilgiler.html); [www.gonenkaplicalari.com/index.php?Dil=TR&Kid=42&Sid=43](http://www.gonenkaplicalari.com/index.php?Dil=TR&Kid=42&Sid=43)).

#### **Terme kaplıcası;**

Kırşehir ilinde, Terme caddesi üzerinde bulunmaktadır. Kırşehir il merkezinden taksi veya toplu taşıma araçlarıyla gidilebilir. Sodyum, kalsiyum, karbonat ve klorürlü ve florürlü, karbondioksitli, termal ve mineralli doğal termomineral su sınıfına girer. Günlük en yüksek hava sıcaklığının 25 °Cyi aştığı yaz günleri sayısı 110, günlük en düşük hava sıcaklığının 0 derecenin altında olduğu donlu gün sayısı 97 dir. Bu tesisimizde, üç adet kapalı termomineral su havuzu, 15 adet sıra banyo, özel banyo ve saunası bulunmaktadır. Acil durumlarda, tansiyon aleti, stetoskop gibi temel cihazlar, acil ilaçlar ve pansuman malzemeleri bulunmaktadır. Romatizma, ortopedik, sinir hastalıklarının tedavisinde faydalıdır. Bir fizik tedavi ve rehabilitasyon uzmanı bulunmaktadır. İçme kürü uygulanmaktadır. Havuza girmeden önce, duş alınması ve ayak havuzlarından geçilmesi zorunlu tutulmaktadır. 132 oda ve 264 yatak kapasiteli termal otel ve kür merkezinden oluşmaktadır. Jakuzi bulunmaktadır. Aletli jimnastik salonu bulunmaktadır. Kür parkı, briç ve satranç salonu, tv salonu, kafeterya, çocuk oyun parkı bulunmaktadır. Tesisin 400 kişilik restoran, 250 kişilik toplantı salonu, alışveriş merkezi, otoparkı, teknik servisi vardır. Tesis 12 ay boyunca hizmet vermektedir ([www.kaplica.biz/kirsehir.htm](http://www.kaplica.biz/kirsehir.htm); [www.yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,10683/genelbilgiler.html](http://www.yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,10683/genelbilgiler.html); [www.kirsehir.gov.tr/kaplicalar-ve-sifali-sularimiz](http://www.kirsehir.gov.tr/kaplicalar-ve-sifali-sularimiz)).

#### **Yoncalı kaplıcası;**

Kirazlı dağı eteklerinde bulunan Yoncalı kaplıcası, Kütahya-Tavşanlı karayolu üzerinde Kütahya'ya 16 km uzaklıkta bulunmaktadır. Ulaşımı kolaydır. Kütahya'dan rahatça

araç bulunabilmektedir. Afyon'a, Eskişehir'e, Ankara ve İstanbul'a ulaşımı kolay olan kaplıcalarımızdan biridir. Yoncalı kaplıcası termomineral suyunun 1230'lu yıllardan beri çeşitli hastalıkların tedavisinde kullanıldığı bilinmektedir. Akrotermal sudur. Kalsiyum, magnezyum ve kükürt mineral maddeler sınıfına girer. Günlük en yüksek hava sıcaklığının 25 °Cyi aştığı yaz günleri sayısı 89, günlük en düşük hava sıcaklığının 0 derecenin altında olduğu donlu günler sayısı 93 tür. İki adet kapalı termomineral su havuzu, bir adet açık termomineral su havuzu, yedi adet sıra banyosu vardır. Ayrıca 73otel odasında termomineral su verilen küvet bulunmaktadır. Peloidoterapi uygulanmaktadır. Paket veya sıvama tarzında peloidoterapi yapılmaktadır. Bunlar için gereken donanımları mevcuttur.

Jakuzi ve Whirpool olanakları bulunmaktadır. Acil durumlarda tansiyon aleti, stetoskop, acil ilaçlar, EKG, pansuman malzemesi bulunmaktadır. Bu birimde paralel bar, duvar çemberi, duvar merdiveni, vb. aletler bulunmaktadır. Selülit tedavisi ve cilt bakımı, bitki banyosu uygulamaları bulunmaktadır. Tesiste bir fizik tedavi ve rehabilitasyon uzmanı ve bir fizyoterapist görev alır. Öncelikle romatizmal hastalıklar olmak üzere, nörolojik hastalıklar, boyun sırt ve bel ağrıları, siyatalji, diskopatiler, spor sakatlıklarının tedavisinde, kırık sonrası rehabilitasyon ve ortopedik ameliyatların rehabilitasyonunda kullanıldığı ifade edilmektedir. Ancak, bu kullanımlar üzerine bilimsel kanıtlar yoktur. Havuza girmeden önce duş uygulanmakta ve ayak havuzlarından geçilmektedir. 4 yıldızlı olan otelin ikisi kral, altısı suit olmak üzere toplam 73 oda, 180 kişilik yatak kapasitesi vardır. Aerobik ve kondüsyon salonu, masa tenisi olanağı bulunmaktadır. Sauna, Türk hamamı, tv ve oyun salonu, bilardo salonu, atari salonu, Amerikan bar, lobi uygulanmaktadır. 300 kişilik restoran, alışveriş merkezi, 150 kişilik toplantı salonu, otoparkı, teknik servis vb. yapılar bulunmaktadır. Arkeoloji müzesi, Çini müzesi, kossuth müzesi, aizonai kenti yöredeki önemli turistik yapılardandır ([www.kutahyakulturturizm.gov.tr/TR,69416/yoncalikaplicalari.html](http://www.kutahyakulturturizm.gov.tr/TR,69416/yoncalikaplicalari.html); [www.yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,10995/genelbilgiler.html](http://www.yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,10995/genelbilgiler.html); [www.yoncalikaplicalari.org/pgYoncali.aspx](http://www.yoncalikaplicalari.org/pgYoncali.aspx)).

### **Hüdaı kaplıcaları;**

Afyon'un, Sandıklı ilçesinde bulunur. Afyondan Sandıklı ilçesine minibüslere gidilmektedir. Sandıklı ilçe merkezinden kaplıcaya saatte bir hareket eden belediye otobüsleri bulunmaktadır. Kesin tarihi bilinmemekle birlikte, Romalılar döneminde kullanıldığına dair bilgiler vardır. Sodyum, kalsiyum bikarbonat ve sülfatlı, termomineral sudur. Orijinal olarak, ısı tutma kapasitesi ve yoğunluğu açısından şifalı toprak niteliğinde, ancak kullanımda buradaki termomineral su ile karşılaştırıldığında mineral madde içeriği bakımından termal ve mineral bataklar niteliğindedir. Günlük en yüksek hava sıcaklığının 25 °C' yi aştığı yaz

günleri sayısı 100, günlük en düşük hava sıcaklığının 0 derecenin altında olduğu donlu günler sayısı 92 dir. Bu tesisimizde 15 adet kapalı termomineral su havuzu, iki adet açık termomineral su havuzu, iki adet düz su havuzu, 143 sıra banyo bulunmaktadır. Ayrıca 287 otel odasında küvetlere termomineral su verilmektedir. Banyo dışında, içme kürü ve peloidoterapi uygulanan tesis öncelikle çamur banyosuyla ün yapmıştır. Romatizmal hastalıkların tedavisinde bu şifalı suların faydalı olduğu bilinmektedir. Hüdai otelde 24 ü kadınlara, 24 ü erkeklere ayrılmış olan çamur banyosu uygulanan küvet vardır. Acil durumlarda tansiyon aleti, stetoskop, oksijen tüpü, EKG, acil ilaçlar, pansuman malzemesi vardır. Bu birimde ultrason ve diadinami cihazları bulunmaktadır. Tesiste görev yapan bir pratisyen hekim, bir fizyoterapist ve iki hemşire görev yapmaktadır. Havuza girmeden önce duş uygulanmakta ve ayak havuzlarından geçilmektedir. Tesisin otel ve apart dairelerine ait toplam 2000 yatağı bulunmaktadır. Kür parkı, botanik bahçesi, kafeteryalar, sauna, Türk hamamı, diskotek, bilardo salonu, briç veya satranç salonu, atari salonu, lobiler, çocuk parkı bulunmaktadır. Bir voleybol sahası, iki adet tenis kortu, aletli jimnastik salonu, yürüyüş ve koşu parkuru, bisiklet parkuru bulunmaktadır. Okuma salonu, restoran, iki adet market, turistik eşya reyonu, kasap, manav, fırın, kuaför, otopark bulunmaktadır (<http://yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,10397/genelbilgiler.html>; [www.hudai.sandikli.bel.tr/#](http://www.hudai.sandikli.bel.tr/#); [www.kaplica.biz/hudai\\_kaplicalari.htm](http://www.kaplica.biz/hudai_kaplicalari.htm)).

### **Ab-ı hayat kaplıcası;**

Ankara ili, Kızılcahamam ilçesinde bulunmaktadır. Kızılcahamam kaplıcasına çok yakın bir konumdadır. Esenboğa havaalanına 80 km, Ankara'ya 76 km uzaklıktadır. Ulaşımı kolaydır. Özel araçlarla veya Ankara'dan, Kızılcahamam araçlarıyla kolayca gidilebilir. Bu kaynağın, Moğol imparatoru Timurlenk zamanında keşfedildiği ve o tarihlerden bu yana işletildiği söylenmektedir. Sodyum, bikarbonat ve klorürlü ve florürlü doğal termomineral sudur. Günlük en yüksek hava sıcaklığının 25 °C' yi aştığı yaz günleri sayısı 94, günlük en düşük hava sıcaklığının 0 derecenin atında olduğu donlu günler sayısı 110dur. Termomineral su verilen iki adet kapalı havuzu, bir adet açık termomineral su havuzu, beş sıra banyosu vardır. Ayrıca otel odalarında bulunan 15 küvet ve 15 jakuziye de termomineral su verilmektedir. Jakuzi, Whirpool, underwater masaj olanakları bulunmaktadır. Acil durumlarda tansiyon aleti, stetoskop ve ilaçlar bulunmaktadır. Kronik bel ağrısı, doku yumuşaması, romatizmal hastalıkların tedavisinde şifalı sular iyi gelmektedir. Diadinami, ultrason, lazer, parafin banyosu, traksiyon cihazları bulunmaktadır. Bu birimde, paralel bar, duvar çemberi, duvar merdiveni, çeşitli ağırlıklar bulunmaktadır. Cilt bakımı, bitki banyosu, selülit tedavisi

ve solaryumu vardır. Bir fizyoterapist, bir hemşire, ve ihtiyaç olduğunda çağrılan bir fizik tedavi ve rehabilitasyon uzmanı görev yapmaktadır. Havuza girmeden önce fotoselli zorunlu dış koridorundan ve ayak havuzlarından geçilmektedir. Otel odalarına ait 205 kişilik yatak kapasitesi vardır. Yakında bulunan milli parktan dinlenme ve spor amaçlı olarak yararlanılmaktadır. Otelin özel gezi, treni ile milli park Soğuksuya geziler yapılmaktadır. Ayrıca barlar ve dinlenme mekânları yapılmıştır. Sauna, Türk hamamı, briç ve satranç salonu, bilardo salonu, diskotek diğer rekreatif amaçlı yapılardır. Restoran, alışveriş merkezi, otopark, teknik servis bulunmaktadır. Aromaterapi, balneoterapi, vakum terapi, elektro terapi, yosun terapi birimleri vardır ([www.yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,10580/tesis-bilgileri.html](http://www.yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,10580/tesis-bilgileri.html)).

### **1.1.7.DÜNYA'DA TERMAL TURİZM**

Termal turizm daha çok Almanya'da önemli bir sektör haline gelmiştir. Turizm pazarının %50'sini oluşturur. Buna bağlı olarak 900.000 yatak kapasitesine sahip ve resmi belgeli tesis sayısı 291 tanedir. Ülkeyi yıllık ortalama 12 milyon kişi ziyaret etmektedir (Dinçer, 2018: 28). Almanya'nın Stuttgart kentindeki Das Leuze Kaplıca ve Rekreasyon Tesislerini özellikle yaz aylarında günde yaklaşık olarak 8000 turist ziyaret etmektedir (Zengin ve Eker, 2016: 169).

Termal turizm daha çok Avrupa'da rehabilitasyon ve tedavi amaçlı olduğu için bu rehabilitasyon merkezleri otellerle birleştirilir. Sağlık sigortasının da kaplıca ve termalleri birçok ülkede desteklediğini söyleyebiliriz (Martin ve Kınır, 2017: 541).

Termal turizmin dünya genelinde Avrupa'da Güney, Orta ve Doğu Avrupa, Asya' da Çin ve Japonya, Güney Amerika' da Kolombiya, Meksika ve Arjantin, Kuzey Afrika' da ise Tunus ve Fas ülkelerinde çok fazla yaygın olduğunu söyleyebiliriz (Martin ve Kınır, 2017: 540).

Slovakya ve Çek Cumhuriyeti'nde 60 adet termal tesis mevcuttur. Slovakya ve Çek Cumhuriyeti modern anlamda tedavi yönünden gelişmiş tesislere sahip oldukları için yılda yaklaşık 500.000 hastanın tedavisine hizmet etmektedirler (Yardan vd., 2014: 36). Ayrıca İtalya'da 360 tesis, Fransa'da 104 ve İspanya'da 128 adet termal tesis mevcuttur (Kozak vd., 2015: 31).

Özellikle Avrupa ve Amerika'da termal turizmin alternatif olan diğer turizm türleriyle birlikte desteklenip, bu turizm faaliyetleri yıl geneline göre dağılım gösterir (Türksoy & Türksoy, 2010: 706; Timur, 2015: 4).

Amerika'nın Arkansas eyaletinde 55 bin kişi kapasiteye ait termal tesisler mevcuttur. Hawaii de ise termal suların faydalı olmasından dolayı bu sulardan yararlanılarak modern tesisler yapılmıştır. Buradaki amaç ise turizmin canlanması için sezonun 12 aya çıkartılmak istenmesidir (Bucak ve Özkaya, 2013: 11).

İtalya'da ise 360 tane termal tesis bulunduğu için ülkenin önemli bir gelir kaynağını termal turizm oluşturmaktadır. Romanya hem termal kaynakları bakımından hem de termal turizm yönünden çok önemlidir (Martin ve Kınır, 2017: 541).

Avusturya gelirinin bir kısmını termal turizmden sağlamaktadır. Bu rakam 3/1 lik kısımdır (Kozak vd., 2015; 31).

Japonya'nın sadece Beppu şehrine termal turizm amaçlı olarak yılda yaklaşık 13 milyon turist ziyaret etmektedir. Bu rakam Türkiye turizminin neredeyse büyük çoğunluğu yani yaklaşık olarak %62'si anlamına gelmektedir. Beppu şehri termal turizm için önemli bir şehirdir ( Üçpunar, 2013: 105; Kozak, www.turizm gazetesini.com, 2006). Japonya'nın 3000 adet termal tesisi bulunmaktadır ve 100 milyon geceleme kapasiteye sahiptir ( Dinçer, 2018: 28).

Avrupa'da birçok tedavi edici nitelikteki kaplıca merkezlerinin başında; Almanya İsviçre İtalya, Fransa, Yunanistan, Çek Cumhuriyeti, Rusya, Macaristan gibi ülkeler bulunmaktadır. Bu ülkeler alternatif sağlık turizminin başlarında gelmektedir (Selvi, 2011: 286; Zengin ve Eker, 2016: 169).

Macaristan'ın jeotermal kaynaklar bakımından önemli olduğu bilinmektedir. 1289 tane termal kaynağı bulunur. Özellikle Budapeşte'de 130 tane mineral ve tedavi edici nitelikte, 300 tane de kaplıca olarak kullanılan termal kaynak bulunmaktadır (Tengilimoğlu ve Karakoç, 2013: 87).

Almanya ve Macaristan alternatif sağlık turizminde 10 milyon, yani Türkiye turizminin yaklaşık olarak %47'si. Rusya 8 milyon, Fransa 1 milyon, İsviçre 800 bin turist ağırlamaktadır (www.ktbyatirimisletmeler.gov.tr).

Çin 2200 termal tesisiyle yıllık ortalama 15,7 milyar dolar, Japonya 17.328 tesisiyle yıllık 12,5 milyar dolar, Almanya 1265 tesisiyle yılda 6,8 milyar dolar gelir elde etmesine rağmen Türkiye, 267 tesisiyle kaynak bakımından Avrupa'daki kaynaklardan zengin olmasına rağmen yılda sadece 691 milyon dolarlık gelir elde edebiliyor. 2017 yılındaki ulaşılan pazar 679 milyar dolardır (<https://www.ekonomist.com.tr/kapak-konusu/turizmde-termal-atak.html>)

## İKİNCİ BÖLÜM

### TERMAL TURİZMDE REKREASYON FAALİYETLERİ

#### 2.1.REKREASYON İLE İLGİLİ KAVRAMLAR

##### 2.1.1. Zaman ve Boş Zaman Kavramı

Türk Dil Kurumu'na (TDK) göre zaman; bir işin, bir durumun içinde bulunduğu veya geçtiği süre şeklinde ifade edilmektedir. Diğer bir tanımda ise, bir iş için ayrılan vakit demektir (TDK, 2016). İnsan ömrü, uzun veya kısa vadeli, tekrarı olmadan, başlangıcı ve sonu belli, saatle ölçülür (Ağduman, 2014: 4). İnsanlar için zaman, yaşadığı süre boyunca eşit olarak sahip olunan bir değer ifade eder (Türkmen, Kul, Genç ve Sarıkabak 2013: 2141).

Zamanı satın almamız çoğaltmamız mümkün değildir. Bu yüzden zamanın iyi şekilde değerlendirilmesi gerekir. Zaman kaybı boşa geçip gider (Türkmen, Kul, Genç ve Sarıkabak 2013: 2141; Kurar ve Baltacı, 2014: 41).

Boşa giden zamanın önüne geçilmesi eğitimle mümkündür. Eğitim okul ve ailelerin vermiş olduğu terbiyelere göre değişir. Yanlış eğitilen bir kişi toplumun huzurunu bozabilir (Karaküçük, 2005: 6).

Zamanı iyi kullanmak için birey kendini iyi tanıyarak hedeflerini, yapacaklarını, planlarını ona göre şekillendirmelidir. Yapılacak olan işte öncelikle kısa zamanda çok iş yapmak yerine, daha çok amaç doğrultusunda yapıp zamanı iyi kullanmak gerekir (Baltaş ve Baltaş, 1990: 241-244).

İnsanların zaman kullanımına örnek verecek olursak, mekân ve eşya kullanımından bahsetmek mümkün olur. Çünkü insanlar daha çok farklı görünmeye çalışıp kendileri olmaktan çıkarlar ve sırf gösteriş için evlerini eşyayla doldururlar. Bu tarz insanların kendilerine güveni yoktur. Mekân ve eşya kullanımı insanların alışkanlık ve zevklerine göre bir şekil kazanmaktadır. Zamana göre hareket etmeyi alışkanlık haline getirebilmek için insanın bunu bilinçaltında yer edinmesi gerekmektedir (Karaküçük, 2005: 9).

Zamanda geriye dönüş yoktur. Sürekli olarak dünden bugüne ileriye gitmek vardır. O halde makine, enerji, malzeme gibi girdilerin yanına zamanı da eklemek gerekir ve düzgün şekilde zamanı iyi kullanmak gerekir. Zaman miktarsallaştırılmıştır, bu yüzden pahalıdır (Günay, 2012: 6).

Zamanını iyi kullanabilen bir insan (Karaküçük, 2005: 8);

- ✓ Nerde ne yapacağını ve faydasının olup olmadığını bilir,
- ✓ Yanlışlarını, doğrularını, eksikliklerini tespit eder,
- ✓ Yaşananlardan ders çıkartarak tecrübe kazanır,
- ✓ Kendi hayatını yaşar,
- ✓ Anlamsız gelen bazı şeylerin anlamlı olduğunun farkına varır,
- ✓ Yapmak istediği işlerde planlı ve sistemli olarak çalışır,

İnsan için önemli olan günlük yaşantımızda zaman, kullanım şekillerine göre dört grupta ele alınmaktadır (Kaya, 2013: 2).

**Çalışma (iş) zamanı:** Kazanç elde etmek için iş, fazla mesai, ikinci iş veya ek iş için kullanılan zamandır.

**Çalışmayla ilgili etkinliklere ayrılan zaman:** İş için ayrılan zamanın dışında yapılması gereken mesleki uğraşlar için kullanılan zamandır.

**Yaşamı sürdürmeye yönelik zorunlu etkinlikler için kullanılan zaman:** Günlük hayatımız için gerekli olan yeme, içme, spor yapma, yürüme, alışveriş yapma, temizlik, kişisel bakım gibi zorunlu ihtiyaçlar için kullanılan zamandır.

**Boş zaman:** İnsanların daha çok sür-ekli olarak yapmış oldukları şeylerin dışında dinlenme, eğlenme, kitap okumak, yüzmek için kullandıkları zamandır (Sabbağ ve Aksoy, 2011: 10).

Boş zaman genç, yetişkin, yaşlılar gibi geniş bir kitleye hitap etmektedir. Bireyin okul ve iş çalışma saatleri dışında kalan zaman boş zamandır (Sabbağ ve Aksoy, 2011: 11).

Boş zaman da öncelik olarak bireyin sağlıklı, güçlü bir kişilik kazanması için zorunluluklardan kaçınması gerekmektedir. Bilinçli, kültürlü, sağlıklı, güçlü ve zengin kişiliğe sahip bireyler her zaman sağlıklı ve gelişmiş bir toplumun en önemli parçasını oluştururlar (Kır, 2007: 311).

Boş zaman, kişinin çalışmadığı zamanlarda, kendi yaptığı görevlerinin dışında kalan ve kendi isteğine göre değerlendirdiği zamandır (Ağduman, 2014: 7).

Yaşadığı topluma göre kendini zaman içerisinde kendine has faaliyetlere uyarlaması şeklinde oluşur (Günay, 2012: 9).

Tanımlamalara göre genel değerlendirme yapacak olursak boş zaman, insanların yaşamları boyunca çalışmayla ilgili yapmış olduğu faaliyetler, zorunlu yapılan etkinliklerin



dışında kalan kısımdır. İnsanların kısmen ve mutlak zorunlu yaptığı davranışlar dışındaki davranışlar boş zaman sürecindeki faaliyetlerdir (Can, 2015: 2).

Günlük ve haftalık çalışma saatlerinin artmasıyla insanlar daha çok stres, yorgunluk gibi nedenlerden kurtulmak için boş zamanlarını değerlendirmeye başlamışlardır. Bireyler sportif, sanatsal, güncel eğlencelere katılarak boş zamanını değerlendirmektedir (Karaküçük, 2005: 27). Boş zaman kişilere aile içi ve aile dışı zamanlarda eğlenmek, dinlenmek, alışveriş, kitap okumak, yüzmek gibi alternatifler sunmaktadır. Boş zamanın değerlendirmesi esas olarak iki ana şekilde oluşmaktadır. Pasif Değerlendirme daha çok seyirci şeklindedir. Aktif Değerlendirme ise kişilerin aktif olarak katılımını gerektiren aktiviteler ile boş zamanlarını değerlendirmesi şeklindedir (Günay, 2012: 11).

Sonuç olarak teknolojik gelişmelerle birlikte çalışma sürelerinin azaldığını söyleyebiliriz. Çalışma süresindeki bu azalışla birlikte boş zaman artışı meydana gelmiştir. İlk olarak haftalık çalışma saatleri düştüğü için daha fazla boş zaman değerlendirmek için kişisel aktiviteler artmıştır (Türker, Ölçer ve Aydın, 2016: 51). Yıllık ücretli izin haklarının ortalama dört haftaya uzatılması ile daha fazla boş zaman olanağı ortaya çıkmıştır. Özellikle emeklilik yaşının artmasıyla, insan yaşamındaki boş zamanın artış göstereceğini söyleyebiliriz (Günay, 2012: 11).

### **2.1.2.Boş Zaman Kullanım Sürelerindeki Gelişmeler**

Sanayileşmeyle birlikte ilk yıllarda, çalışma çok fazla ön planda olup boş zaman tembellik ve israf olarak tanımlanmıştır (Ağduman, 2014: 7).1930'lara kadar uzun çalışma saatleri görülürken 1930'lardan sonra endüstrileşmeyle beraber çalışma saatleri azalmış ve boş zaman artmıştır. Ücretli izinler ve haftalık çalışma saatleri uygun şekilde hayata geçirilmeye başlanmıştır (Karaküçük, 2005: 39).

Sanayi devrimi ile başlayan teknolojideki artış, refah seviyesindeki artış ve insanların boş zamana duydukları ihtiyacın artmasıyla çalışma saatlerinde kısaltmalar ve boş zaman artışı çoğalmaya başlamıştır (Can, 2015: 2).

1936 yılında birçok Avrupa ülkesinde çalışanlara ücretli izin hakkı tanınmaya çalışılmış, bu da boş zamanla birlikte turizm ve birçok sektörde gelişmeye başlamıştır (Karaküçük, 2005: 44-45). Birleşmiş Milletlerce 1948 yılında öne sürülen İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 24. maddesinde de "insanların eğlenmeye, dinlenmeye ihtiyacı olduğu ve ücretli izne çıkması gerektiği"(İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, 1948: 206) vurgulanarak ücretli tatil hakkı tanınmıştır. Yıllar itibariyle ülkeler arasında Amerika'da

haftalık saatlerde çalışma ve boş zaman oranlarına bakıldığında % 26 'dan % 15,3'lere düştüğünü boş zamanın ise % 7,8'den % 20,7'lere kadar arttığı görülmektedir. Almanya'da ise haftalık 75 saatlik çalışma süresi neredeyse yarıya kadar yani 38 saatlere kadar düşmüştür. Bu da boş zamanın gittikçe arttığının bir sonucudur. Japonlarda ise 44saat haftalık çalışma süresinin 40 saate düşürülmesiyle boş zamanları nasıl değerlendirmeleri gerektiği konusunda fikirleri olmadığı yönündedir. Fransızlar da ise 40 saat olan haftalık çalışma süresini 33 saatlere kadar düşürme yönünde bir düşünce içerisine girmişlerdir (Karaküçük, 2005: 39-42).2009 yılında insan kaynaklarındaki bir danışmanlık şirketince yapılmış olan ve 16 ülkenin ele alındığı araştırmada haftalık çalışma sürelerinde Fransa'nın 35 saat ile en az çalışma süresine sahip ilk ülke iken bunu Almanya 38 saatlik çalışma süresi ile en az çalışma zamanına sahip ikinci ülke, 40 saat ile Çin, Çek Cumhuriyeti, İtalya, Japonya, Meksika ve ABD'nin takip ettiğini söyleyebiliriz. Avustralya'da çalışma süresinin 38 ila 46 saat arasında değiştiği, Kanada'da eyaletlere göre 40--48 saatleri arasında değiştiğini, Birleşik Arap Emirlikleri, Hindistan ve İngiltere'de maksimum 48 saat olduğunu ortaya koyan araştırmada en fazla çalışma süresine sahip ülkelerin olduğu söylenmektedir. Brezilya'da ise en fazla 44 saat, Güney Afrika ve Türkiye'de en fazla çalışma zamanının 45 saat olduğu belirtilmiştir (Ntv.com.tr, 2009).

Çalışma saatlerinin azalması, boş zamanın artmasıyla ve tıbbında gelişmesiyle insan ömrünün uzamış olması ile tatiller çoğalacağı için emeklilik gündeme gelecektir. Bu yüzden de insanların boş zamanlarını nasıl kullanacağını tahmin etmek oldukça zordur (Karaküçük, 2005: 43).

İnsanların boş zamanlarını değerlendirmeleri amacına göre dört grupta ele alınmaktadır. Turistik boş zaman, insanların turizm olayları dışındaki geçirmiş oldukları zamandır. Sportif boş zaman, insanların diledikleri şekilde spor yaparak ayırdıkları zamandır. Yaratıcı boş zaman, insanların yaratıcı zekâlarını kullanmak için ayırdıkları boş zamandır. Sosyal boş zaman, bireylerin akraba, eş, dost gibi sosyal etkinliklere katılmak için kullandıkları zamandır (Kaya, 2013: 13).

İnsan hayatında önemli olan boş zaman aktiviteleri dinlenme, eğlenme, sportif faaliyetler şeklinde sıralanabilir. Sanayi devriminin başlarında uzun çalışma saatleri sonunda insanlar boş zaman olarak dinlenmeyi fiziksel rahatlık olarak görmekteydi. Günümüzde ise bu durum çalışma sürelerinin kısalmasıyla boş zaman arttığı için dinlenmek dışında birçok farklı aktivitelerinde ortaya çıktığını söylemek mümkündür (Ağduman, 2014: 8). Eğlenme fonksiyonu ise, can sıkıntısını gidermek için rahatlama şeklindeki farklı etkinliklere katılıma

denir (Günay, 2012: 15). Gelişim fonksiyonu ise, insanın daha çok sosyal aktiviteler sonucunda kendi kişiliğinin geliştirmesine yönelik yapılan faaliyetlerdir. Bilgi alıp vermek, kültür geliştirmek için yapılan çabalar, sosyal faaliyetlere katılmak gibi etkinlikler kişiliğin gelişmesinde önemlidir (Ağduman, 2014: 9).

Zaman, boş zaman ve serbest zaman kavramları rekreasyon için her zaman gereklidir.

Serbest zamanın kişiye haz vererek yapılması ve gönüllü olarak gerçekleştirilmesiyle rekreasyon oluşur (Uğurlu 2005).

Sanayileşme ve kentleşmeyle birlikte yaşanan sıkıntılı ve stresli yaşam tarzının yok edilerek psikolojik olarak rahatlığa kavuşturulması için boş zaman iyi değerlendirilmelidir (Sertkaya, 2001: 22).

### **2.1.3 Turizmde Rekreasyon Talebi ve Arzı**

İnsanların yoğun iş temposu ve monotonluktan uzak hayat tercih etmelerindeki rekreasyon taleplerindeki artışın açık alanlardaki rekreatif etkinlikleri tercih etmeleri sonucu olduğunu söylemek mümkündür (Koçan, 2007: 33).

Boş zaman ve rekreasyon insan yaşamında önemli bir yere sahiptir. Bu durum 1967'de yapılan Birleşmiş Milletler Avrupa seminerinde kişilerin ve milletlerin yaşamında çok büyük yer tuttuğu üzerine konuşulmuştur. Teknolojinin ilerlemesiyle ekonominin farklılaşması sonucu boş zaman artışıyla ortaya çıkan insanların yaşadığı bazı sorunlar neticesinde kişiliklerini geliştirmeye hazır olmadıkları ortaya çıkmıştır (Günay, 2012: 16).

İnsanlar sahip oldukları boş zamanlarını değerlendirmek için gezme-görme, eğlenme, dinlenme, sağlık, arkadaşlarıyla vakit geçirme, farklı deneyimler edinme, özel birçok isteklerini yerine getirme gibi ev içinde, dışında izleyici veya katılımcı şekillerde faaliyetlere katılmaktadırlar. Rekreasyon, insanın çalışma saati dışındaki boş zamanında katıldığı faaliyetlerle ilgilenmektedir (Türkmen, Kul, Genç ve Sarıkabak 2013: 2141). Bu faaliyet ve aktiviteler, insanların farklı amaç ve istekleri doğrultusunda şekillenir. Bu özellikten dolayı rekreasyonun tanımının yapılması zordur (Karaküçük, 2005: 58-59).

Rekreasyon terimi, insanların boş zamanlarında vakit buldukları sürece eğlence, kişiliklerini geliştirme ve spor amaçlı gönüllü olarak katıldıkları faaliyetlerdir (Orel ve Yavuz, 2003: 62). Yenilenme, yeniden canlanma anlamlarına gelen Latince kökenli "Recreatio" kelimesinden gelmekte olup Türkçede boş zaman değerlendirme anlamına gelmektedir. Buradaki kullanımda bireylerin boş zamanlarında gönüllü olarak yaptıkları faaliyetleri kapsar (Giritlioğlu, Olcay, Gündoğan ve Alkan, 2017: 236-237).

İnsanların boş zamanlarında, eğlence ve isteklerini gidermek için gönüllü yaptıkları eylemlerdir. Yapılan bu faaliyetler insanların, bedensel ve ruhsal yorgunluklarını giderip daha çok zinde kalmayı ve yaratıcı zekâlarını güçlendirmeyi sağlar (Albayrak, 2012: 44-45).

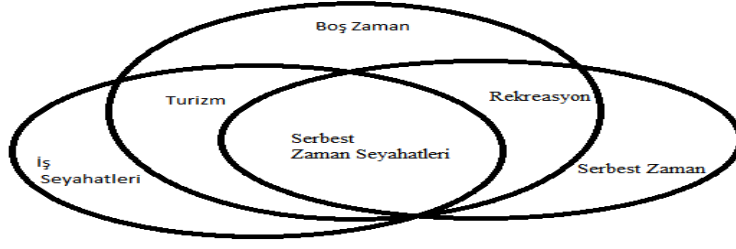
Rekreasyonun yeniden yaratma anlamına geldiği bilinse de iki açıdan eleştirilmektedir. Birincisi, modern sanayi toplumlarında çoğu insanların işlerinden çok rekreatif etkinliklere yönelmesidir. Bu durum sağlık bilincine verilen önemin farkına varılmasıyla toplumsal ilişkiler ortaya çıkmıştır. Bu nedenle rekreasyonun sadece yorgunluk giderici bir amaç taşıması giderek zayıflayan bir görüştür. İkincisi ise, rekreasyonun kişiyi yeniden işe hazırlaması gibi konuların rekreasyon etkinliklerine ihtiyacı olan yaşlılar için geçerli olmadığı görülür (Günay, 2012: 17).

Rekreasyon etkinlikleri destinasyon tercihlerinde önemli bir yer tutar (Connel, 2006: 1093). Rekreasyon etkinlikleri ne kadar çok olursa destinasyonlar da marka olarak tanınır (Garcia vd., 2012: 658).

Kişilerin günlük yaşamlarındaki zorunlu olarak yaptıkları işler dışında gönüllü olarak zaman geçirmek için yapılan aktivitelerdir (Müderrisoğlu ve Uzun, 2004: 109; Aklıbaşında, 2013:2; Koçan, 2007: 33; Mason, 2005: 14; Akçakoyun, 2000: 17). İnsanların yoğun iş temposu, sıkıcı hayatlarından etkilenen bedensel ve ruhsal sağlığını tekrar kazanmak, korumak, devam ettirerek bundan haz duymak amacıyla, kişisel tatmin sağlayacak, zorunlu ihtiyaçları dışında boş zaman içinde kişisel ya da birlikte yaptıkları etkinliklere rekreasyon denir (Adiloğulları, 2007: 15). Bir diğer tanımda ise, kişinin iş, ailevi, toplumsal görevlerini yerine getirdikten sonra, kendi hür iradesiyle seçebileceği dinlenme, eğlenme, bilgi ve deneyimlerini artırma ve kendini yenileme uğraşlarına katılmaları şeklinde açıklayabiliriz (Ağduman, 2014: 12).

Bir futbolcunun zorunlu olarak futbol oynamasından çok arkadaşlarıyla maç yapması, müzik hocasının ders dışında öğrencilere gitar çalması gibi gönüllü olarak yapılan etkinlikler rekreasyon olarak kabul edilir. İşe gidiş geliş zamanlarında kitap okumak, müzik dinlemek, oyun oynamak gönüllü ve istekli şekilde yapıldığı için rekreasyon faaliyetlerindedir (Karaküçük, 2005: 62-63).

Rekreasyon etkinlikleri günlük hayatımızın bir parçası olduğu gibi turizm içinde önemlidir. Turistler gittikleri yerde rekreasyon etkinliklerini göz önünde bulundurarak hareket ederler. Destinasyon tercihlerinde turistlerin beklentilerinin karşılanması ve memnun olmaları gittikleri bölgenin başkalarına tavsiye edilmesine neden olur (Cong, 2006: 50).



Şekil 3: Serbest Zaman, Turizm ve Rekreasyon Arasındaki İlişki

(Kaynak : Hall ve Page, 2014: 9 'dan uyarlanmıştır) Akt; Giritlioğlu, Olcay, Gündoğan ve Alkan 2017: 239)

Hall ve Page (2014) turizmin boş zaman ve rekreasyonla arasındaki bağlantıyı Şekil 3' deki gibi ifade etmiştir. Şekil 3'de görüldüğü üzere insanlar çeşitli bir çok nedenlerle turizm etkinliklerine katılıp, boş zamanlarında rekreasyon faaliyetleri ve serbest zaman seyahatleri gerçekleştirmektedir. Bu nedenle rekreasyonun turizmle yakın bir ilişkiye sahip olduğunu söylemek mümkündür. Rekreasyon faaliyetleri olmazsa turizm faaliyetleri düşünülemez.

Rekreasyon etkinliklerine katılanların katılmayanlara göre daha fiziksel ve bedensel olarak rahatlamış ve stres, sıkıntı gibi dertlerden kurtularak kendini yenilemiş olduğunu söyleyebiliriz (Turgut, 2012: 11-12).

İnsanlar kalabalık, sıkıntı, iş stresinden etkilendiği için uzak kalmak amacıyla farklı arayışlara girmeye başlamışlardır. Bu nedenle insan hayatında rekreasyon etkinlikleri önemli bir hal almıştır. Şehirlerde yaşayanların daha farklı rekreasyon etkinliklerine merak sarmasıyla çeşitli ülkelere gitmesine neden olmuştur (Akten ve Akten, 2011: 1).

Rekreasyon, insanların boş zamanlarını eğlenceli bir şekilde değerlendirerek gönüllü olarak katılım gösterdikleri faaliyetlerdir (Karaküçük, 2008: 25).

Fizyolojik bir gereksinim olan yemek yeme, mesela dışarıda yenilen bir öğle yemeği, bir çeşit boş zamana dönüştürülebilir (Karaküçük, 2005: 63-64).

Rekreasyonu diğer faaliyet ve kavramlardan ayıran temel özellikleri şu şekilde sıralayabiliriz: (Kaya, 2013: 30).

1. Rekreasyon faaliyetlerini gönüllü olarak seçmek gerekir.
2. Özgür olduğunu hissettirir.

3. istek doğrultusunda gerçekleştiği için zorunlu değildir.
4. Boş zaman değerlendirmek için yapılan aktivitelerdir
5. Genç, yaşlı ayırımı yapılmadan herkesin katılabileceği hissi verir.
6. Kişi inisiyatifini kendi kullanır.
7. Açık ve kapalı alan ya da her mevsime uygun olarak yapılan rekreasyon faaliyetleri vardır.
8. Rekreasyon bir faaliyet sonucu gerçekleşir. Faaliyetler fiziki, ruhsal,toplumsal veya bunların bir bileşkesinden oluşabilir.
9. Haz ve mutluluk verir.
10. Rekreasyon herkes için ortak bir dildir.
11. Kişinin kendini geliştirmesine imkân verir.
- 12.Rekreasyonel faaliyetlerin katılımcıya kişisel ve toplumsal olarak kazanç sağlaması beklenir.
13. Rekreasyon, örf ve adetlere, manevi değerlerimize ters düşmemelidir.
14. Rekreasyon, birden fazla faaliyete ilgi duymayı sağlayabilir.
15. Rekreasyon etkinlikleri, kişinin şahsi katılımıyla olur bu da onu rekreasyonist yapar.
16. Rekreasyon eylemi, her türlü mekânlarda gerçekleşebilir.

Sonuç olarak rekreasyon, boş zamanda ve ister tek ister grup şeklinde açık, kapalı, kent içi veya kent dışı, organizasyon dahilinde veya değil, gönüllü olarak yapılan mutluluk veren her türlü faaliyetlerdir Etkinlikle kazanılan ödülün kişiye has ve iten gelerek gerçekleşmesi gerekir. Yukarıda da verilen temel özelliklerin bunun yanında bir faaliyetin rekreasyonel amaçlı olup olmadığını anlamamıza yardımcı olacaktır (Karaküçük, 2005: 75-76).

#### **2.1.4. Rekreasyon Faaliyetlerinin Sınıflaması**

Rekreasyon sınıflandırılmasında kişilerin katılmak istedikleri faaliyetlere göre davranmak gerekir. Kişinin karar vermiş olduğu rekreasyon şekline göre sınıflandırmak gereklidir. İnsanların isteklerinin çok olmasının yanında çok çeşitli rekreatif etkinliklerin de

olmasından dolayı gruplandırma yapmak çok zordur. Bu sınırlar doğrultusunda rekreasyon, amaç ve kriterlere göre belirlenebilir (Karaküçük, 2005: 76-77).

Sanayileşme ve kentleşmenin ortaya çıkardığı ihtiyaç olan rekreasyon faaliyetleri, sanayinin ötesine geçmesiyle kentleşmenin yoğun olduğu toplumlarda daha çok ağır basmıştır. Rekreasyon faaliyetlerinin türleri hakkında (Sağcan1986: 6-7, Akt. Günay, 2012: 21) sınıflandırmayı Kanada ve Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'de yapılan sıralamayı kabul etmiştir. Örneğin Kanada'da faaliyetler İngilizce kelimelerin baş harflerinden bir sıralama yapılmış olup, ABD'de ise daha farklı bir şekilde 27 farklı faaliyet ismi ve faaliyete katılanların süreleri gösterilmiştir (Günay, 2012: 21).

Hazar (1999: 25-26, Akt. Kaya, 2013: 32-33) ise rekreasyon faaliyetlerini sınıflandırmasını mekan, amaç, fonksiyon şeklinde gruplandırmıştır. Bazı rekreasyon faaliyetleri birden fazla grupta yer almıştır. Örneğin, televizyon izleme faaliyetini “pasif, kültürel ve ev rekreasyonu” gibi birden fazla gruba girdiğini söylemiştir. Golf, kayak gibi etkinliklerin de sportif rekreasyon ve açık hava rekreasyonunun dahilinde değerlendirilmiştir. Bu verilen bilgiler ışığında rekreasyon faaliyetlerini gruplandırma (Hazar, 1999: 29-33, Akt. Kaya, 2013: 32-33) şeklinde alt başlıklarda incelenmiş olsa bile faaliyetlerin hangi grupta yer alacağı kesinlik ifade etmez.

#### **2.1.4.1. Mekânsal Açıdan Rekreasyon**

Mekân bakımından boş zaman faaliyetini açık alan ve kapalı alan diye iki şekilde incelememiz mümkündür.

**a. Açık Alan Rekreasyonu:** Açık alanda gerçekleştirilen boş zamanı güzel bir şekilde değerlendirmek için yapılan faaliyetlerdir. Bunlara örnek verecek olursak, sportif, sanatsal etkinliklerden bazılarını verebiliriz. İzcilik, kampçılık, kayakçılık, piknik, bahçe işleri gibi (Kılıç ve Şener, 2013: 221).

**b. Kapalı Alan Rekreasyonu:** Toplumun kesimine göre hitap eden özellikle kapalı mekanlardaki faaliyetlerdir. Bunlara örnek verecek olursak, çocuk kulüpleri, gece kulüpleri, spor kulüpleri, sosyal kulüpler gibi. Kapalı alanda yapılan sergiler, defileler, kongre, toplantı, sauna, hamam gibi sağlıklı yaşam için etkinlikler (Kılıç ve Şener, 2013: 221).

#### **2.1.4.2. Katılımcıların Milliyetlerine Göre Rekreasyon**

Katılanların milliyetlerine göre rekreasyon faaliyetlerini ulusal rekreasyon ve uluslararası rekreasyon şeklinde incelememiz mümkündür.

**a. Ulusal Rekreyasyon:** Ülke sınırları içinden birey ve kuruluşların katıldıkları boş zaman aktiviteleridir (Adiloğulları, 2007: 19).

**b. Uluslararası Rekreyasyon:** Ülke içi ve dışından kişi veya kuruluşların katıldıkları boş zaman aktiviteleridir. Ulusal ve uluslararası film festivalleri, sergiler bunlara örnek verilebilir (Adiloğulları, 2007: 19).

#### **2.1.4.3. Etkinliklere Katılım Şekline Göre Rekreyasyon**

Katılımcıların etkinliklerde fiilen faal olduğu ya da izleyici-seyirci olarak katılım şeklini etken ve edilgen olarak iki şekilde incelememiz mümkündür.

**a. Etken (Aktif) Rekreyasyon:** İnsanların faaliyetlerde aktif olarak ve bizzat kendilerinin buldukları aktivitelerdir. Bireysel veya grup şeklinde yaptıkları sportif faaliyetler, yüzme, sinema, tiyatro gibi (Dalkılıç ve Mil, 2017: 44).

**b. Edilgen (Pasif) Rekreyasyon:** İzleyici şeklinde insanların yaptıkları aktivitelerdir. Müsabakaları izleme, sergiyi, yarışmaları izleme, defileyi izleme gibi (Dalkılıç ve Mil, 2017: 44).

#### **2.1.4.4. Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Rekreyasyon**

Kişilerin yaşlarına göre rekreyasyon, çocuk rekreyasyonu, gençlik rekreyasyonu, yetişkin rekreyasyonu, üçüncü kuşak rekreyasyonu olarak dört grupta incelememiz mümkündür (Dalkılıç ve Mil, 2017: 44).

#### **2.1.4.5. Katılımcı Sayısına Göre Rekreyasyon**

Rekreyasyon faaliyetlerine katılanların faaliyeti gerçekleştirme sırasındaki sayılarına göre aktiviteleri grup ve bireysel olarak iki şekilde incelememiz mümkündür.

**a. Bireysel Rekreyasyon:** İnsanların yalnız başlarına gerçekleştirdikleri aktivitelerdir. Evde tek başına müzik dinlemek, televizyon izlemek, maç izlemek, müzik dinlemek gibi (Akyürek, 2016: 24).

**b. Grup Rekreyasyonu:** İnsanların grup halinde gerçekleştirdikleri aktivitelerdir. Grupla birlikte sinemaya gitmek, kutlama yemeğine katılmak, halı saha maçları yapmak vb (Akyürek, 2016: 25) .



#### 2.1.4.6. Fonksiyonel Açıdan Rekreasyon

Fonksiyonel açıdan rekreasyon çeşitlerinden anlatılmak istenen gerek amaçlarına göre yapılan rekreasyon, gerek faaliyetleri gerçekleştirenler üzerinde bıraktığı etkiler bakımından ele alınan sınıflandırmalardır.

**a. Ticari Rekreasyon:** Katılanların ücret karşılığında maliyete katıldığı rekreasyon çeşididir. At yarışları, buz pateni, rafting, yamaç paraşütü, yabancı dil kursu vb (Akyürek, 2016: 26).

**b. Estetik Rekreasyonu:** Daha çok eğitim düzeyindeki kişiler katılımıyla oluşur. Sanatsal gösterileri izlemek, sergilere katılmak gibi (Adiloğulları, 2007: 21).

**c. Sosyal Rekreasyon:** Daha çok ilişki bağları ve sosyalleşme ile sosyal ilişkileri kuvvetlendirmeye yönelik yapılan faaliyetlerdir. Kutlama partileri, yemekli toplantılar, kokteyller, eş, dost, akraba ziyaretleri gibi (Adiloğulları, 2007: 21).

**d. Sağlık Rekreasyonu:** Sağlıklı yaşam, tedavi amaçlı boş zaman etkinlikleridir. Sportif etkinlikler, termalizm, yaylacılık, Türk hamamı ve sauna gibi etkinliklerdir (Adiloğulları, 2007: 21).

**e. Fiziksel Rekreasyonu:** Açık ve kapalı alanlardaki sportif oyunlara katılım sağlanan etkinliklerdir. Su ile yapılan aktiviteler(yüzme, rafting gibi), Dağ sporları(tırmanma, yürüyüş, avcılık gibi) Sportif rekreasyon alanlarında yapılan aktiviteler (yamaç paraşütü, futbol, basketbol, masa tenisi, okçuluk, voleybol, binicilik vb.), Fiziksel beceri oyunları/yarışmaları (çocuklar, gençlere, yetişkinler ve üçüncü yaşa grubuna yönelik oyunlar ve yarışmalar) şeklinde adlandırılabilir (Akyürek, 2016: 28-29) .

#### 2.1.5. Rekreasyonun Önemi

Boş zaman anlayışının tam olarak anlaşılmadığı, boş zaman faaliyetleri olarak sadece dini bayramlar, düğünler, törenler gibi etkinliklerin olduğu antik çağdan günümüze kadar rekreasyonel etkinliklere katılımlar artmaya başlamıştır (Günay, 2012: 26).

Özellikle rekreasyonun turizm ve spor alanında Dünya’da ve Türkiye’de sürekli bir artış gösterdiği görülmektedir. İnsanların bu etkinliklere katılmasında da birçok neden vardır (Günay, 2012: 26). Rekreatif katılımı teşvik eden sosyal ve ekonomik faktörleri şu şekilde inceleyebiliriz (Kaya, 2013: 43-44).

- ✓ Sanayileşme ve Kentleşmenin yoğun olması,

- ✓ Ekonomik verimlilikle beraber çalışma şartlarındaki değişimler harcanabilir gelirin artması,
- ✓ Nüfusun sürekli artması,
- ✓ Teknolojinin ilerlemesi,
- ✓ Kitle iletişim araçlarının etki etmesi, reklam gibi,
- ✓ Kùltürler arası etkileşimin olması,
- ✓ Eğitim düzeyleri,
- ✓ Çevre,
- ✓ Sağlıklı yaşam için isteklerin çoğalması,
- ✓ Değerlerdeki değişmeler,
- ✓ Siyasal nedenler,
- ✓ Eğlence hareketinin etkisi,
- ✓ Doğal zenginliğin çoğalması,
- ✓ Sosyal canlanma,
- ✓ Araç, gereç, teçhizatların artışı,
- ✓ Rekreasyon amaçlı merkezlerin çoğalması

Kentleşme ve sanayileşmenin artmasıyla insanların boş zaman faaliyetlerine olan ilgisi de artış göstermiştir. Endüstrinin nüfusun yoğun olduğu yerlerde yoğunlaşması ve artan çalışma saatleri ile beraber boş zamandaki artış, kentlinin rekreasyon ihtiyaçlarını en üst boyutlara taşımaktadır.

Doğaya dayalı rekreasyon faaliyetlerine duyulan ihtiyacın sürekli artışına bazı faktörler neden olmaktadır. Boş zaman ihtiyacının temel dürtüleri, sosyal, ekonomik, teknolojik nedenler, iklim faktörleri ve rekreasyon ve spor faaliyetlerindeki gelişmelerden oluşmaktadır. Aktif boş zamana duyulan ihtiyacın temel dürtüleri, iş hayatında memnuniyetsizlik, modern çalışma hayatının kişiye etkisi, modern yaşam biçiminin kişiye etkisi, kaliteli bir insan çevresinin araştırılması ve doğaya olan tutkudur (Kement ve Demirci, 2017: 138).

Diğer yandan sosyal, ekonomik ve teknolojik seviyedeki nedenleri sıralayacak olursak, nüfusun artması, eğitim düzeyindeki artışlar, kişi başı gelirin çoğalması, altyapı ve üst yapının artması, refah düzeyinin artması, ulaşım teknolojisindeki artışlar, reklam ile malzemelerin sergilemesinde ortaya çıkan gelişmeler gibi teknik düzeydeki faktörlerden oluşmaktadır. İklimsel faktörler ise iklimin uygun koşullara göre oluşu ya da insanların soğuk kış aylarında bile sıcak iklim aramaları gibi nedenler iken, rekreasyon ve spor

faaliyetlerindeki gelişmeler ise kimi sebepler doğrultusunda spor çeşitlerinin artışından oluştuğunu söyleyebiliriz (Çalık, Başer, Ekinci ve Kara, 2013: 41).

### **2.1.6. Termal Turizmde Rekreasyon Kavramı**

İnsanların Termal Turizm Tesislerinde boş zamanını değerlendirdikleri alanlar termal turizm rekreasyonu olarak sayılmaktadır. Termal turizm işletmelerinin temelinde insanlara rekreatif faaliyetlerin yanında sağlık amacıyla sunulan hizmetler de yer almaktadır. Konaklama yeme- içme, termal suların faydalanma, sportif etkinlikleri örnek verebiliriz (Albayrak, 2012: 47). Müşterilere daha iyi hizmet sunulabilmesi için kaynaklar, tesisler, personellerin kullanılarak rekreasyon faaliyetlerinin programlanıp planlanması, içeriklerin hazırlanması, kullanılacak zamanların çizelgesinin oluşturulması ve uygulanması gerekir (Çontu, 2006: 50-52). Müşterilere sunulan rekreasyon alanlarında en önemli olan tesisin bahçesidir. çünkü yürüyüş, sabah koşusu, temiz havayı içine çekmek için doğayla bütünleşme gibi faaliyetler tesisin bahçesinde gerçekleşir. Termal tesislerde rekreasyon amaçlı daha çok çocuklar için havuzlara su kaydırağı yerleştirilmesi, su altı masaj imkanı için jakuziler ve yaş gruplarına göre çeşitli yapılan düzenlemeler örnek verilebilir. Müşterilerin birbirleriyle çeşitli konularda sohbet ederken kahve keyfinin de yaşanacağı şark köşesi, alkol kullananlar için ayrı ve alkol almayanlar için ayrı düzenlenen barlar, çocuklar için atari ve oyun salonları, çocuklarında zihinlerini geliştirmeleri için genel yetenek uygulamalarının yapıldığı büyükler için tavlâ, iskambil, okey, bilardo, satranç oyunlarının oynanabileceği salonlar, tenis kortu, masa tenisi, basketbol voleybol sahaları, futbol sahaları, yürüyüş parkuru, jimnastik salonu gibi rekreasyon alanları son yıllarda modern termal tesislerde rekreatif unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır (Çelik, 2001: 118).

## **2.3 TERMAL TURİZM REKREASYON FAALİYETLERİ**

### **3.2.1. Fitness**

Sağlıklı ve formda olmak için yapılan birçok egzersize dayanan bir spor çeşididir. Fitness kelimesi sözlüklerde “uygun olma, sağlık” olarak karşımıza çıkar. Dilimize de fitness olarak girmiştir. Fit olmak ve vücudun orantılı ve kuvvetli olmasını belirlemek için kullanılır. Fit olan vücut orantılıdır, sağlıklıdır. Hastalıklara karşı direnç gösterir. Kas ve kemik yapısı sağlam olduğu için vücudun organları düzenli çalışır. İnsanlar fit vücutla uzun yaşar. Birçok insan günlük yaptıkları çalışmalar sırasında fiziksel aktivite ile çok fazla karşılaşmamaktadır. Dengeli bir fitness programının günlük yaşama dâhil edilmesiyle hastalıklar azalır ve çalışma yeteneği artar (<http://www.enbilgi.com/fitness>). Hedef kasların güçlü olmasını ve

sıkılaştırılmasını amaçlamaktır. Bütün sporlar dallarının temelinde kas grupları olduğu için bu kas gruplarına kondisyon kazandırılması fitness ile mümkün olmaktadır. Her kişiye ve belirlenen amaca göre antrenman programları farklılık gösterdiği için uzman tarafından takip edilmeli ve program ayarlanmalıdır. Bu sporun vücut geliştirmeden farklı iki yönü vardır: ilk olarak, gelişmek için değil, sağlık için yapıldığı için çalışma ( pedal çevirmek, koşmak, gibi sizi yorucu, kalori harcayan ve zinde kalmamızı sağlayan egzersiz hareketleri) ağırlık çalışması ile birlikte yapılır. Bu nedenle kaslar büyümeyi ve sıkılaşıp güzel görünüm kazandırır (Güdül, 2008: 20-21). Fitness sporu vücutta salgıladığı hormonları artırıcı özelliğe sahip olduğu için kişinin psikolojik olarak zinde olmasını, metabolizmayı artırmayı sağlar. Uykuyu düzenler. Ayrıca kanser gibi risk taşıyan hastalıklara yakalanma olasılığını düşürür. Kalori yakma özelliği olduğundan şeker hastalarına fitness önerilir (Güdül, 2008: 20).

### **3.2.3. Masaj**

Eski geleneklerden bugüne kadar gelen modern toplumlara kadar uzanan rahatlatıcı, tedavi etmeye yardımcı olmak için elle uygulanan sistemli manevralara masaj denir. Kasları güçlendirmek için fizyolojik ve psikolojik etkilere sahip bilimsel uygulama metodudur([http://www.megep.meb.gov.tr/mte\\_program\\_modul/moduller\\_pdf/Klasik%20Masaj%20Teknikleri.pdf](http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Klasik%20Masaj%20Teknikleri.pdf)). Klasik masaj deriye, deri altına, omurilik üzerinden ilgili bölgelere yapılan ayrıca aletli masajdan daha etkili ve önemli olan bir masajdır. Masaj tedavisi hala ilk aşamada klinik deneyime dayanmaktadır. Kür merkezi tedavisi içindeki yeri tartışılmaz ve hoş ve rahatlatıcı bir kür tedavi modalitesidir. Müşterilere karşı son derece kibar, anlayışlı, rahatlatıcı ve iyilik sever olduğu takdirde müşteriyle terapist arasında sıkı bağ kuvvetlenir. Masaj, keyif veya lüks değil olarak algılansa da, düzenli olarak yapılması gereken tıbbi bir ihtiyaç ve tedavidir. Masajda müşterinin rahatı ve sağlık durumu göz önünde bulundurularak fiziki koşullar ve temizliğe önem verilmesi gerekir.

Vücudun yumuşak dokularının terapi amacıyla manipüle edilmesi ve sistemli olarak uygulanmasıdır (<http://yunus.hacettepe.edu.tr/~nazank/SBR328Masaj/Masaj-tanim-tarih-teknik%202016.pdf>).

Masajın şu etkileri vardır.

**İskelet Sistemi:** Vücudumuzdaki kemiklerin masajdan etkilenmediği düşünülse de kas kemikler üzerinde baskı yaparak gerilim oluşturur. Kemik kaslar tarafından çekilmeye başladığı için bunu azaltmanın yolu masaj sayesinde oksijenli kanı kas kütlesine yönelterek

baskı kaldırılmış olur. Eklemlerin daha düzenli çalışmasını ve eklem sertliklerinin önlenmesi düzenli yapılan masajla giderilebilir (Geri, 2012: 14).

**Sinir Sistemi:** Yorgun olan sinirleri canlandırır. Masajın yatıştırıcı etkiye sahip olmasıyla ağrıyı azaltmaya ve sakinleştirmeye yardımcı olur. Ayrıca masaj sayesinde stres azalarak bazı hormonlar daha güzel şekilde salgılanır (Geri, 2012: 16).

**Dolaşım sistemi:** Dokularda sıvı değişimini artırarak, daha bol besi maddesi sağlanması desteklenir. Kanda artan oksijen, zedelenmiş kas dokularının onarılmasını kolaylaştırır. Ayrıca kan ve lenf dolaşımı üzerine etkisi vardır (Geri, 2012: 16).

**Kan dokusu:** Genel masaj sonrasında hemoglobinde geçici bir artış meydana gelir. Ayrıca bazı sodyum, endorfin, potasyum gibi enzimlerin serum düzeyleri sağlıklı bireylerde tam masajla yükselmiştir (<http://yunus.hacettepe.edu.tr/~nazank/SBR328Masaj/Masaj-tanim-tarih-teknik%202016.pdf>).

**Kaslar:** Masajın kas gücünü ya da kitlesini arttırmada direkt etkisi olmamasına rağmen, aşırı zorlanmalardan sonra sadece dinlenmeye oranla daha etkilidir. Masajın hiçbir şekilde kas gücünü arttıran bir yöntem olmadığı, egzersiz yerine geçmeyeceği unutulmamalıdır. Masajla birlikte vücuttaki artık ürünler kolayca atılır. Ancak, kasın dolaşımını arttırdığı, yapışıklıkları giderdiği, kaslarda oluşabilecek sertlikleri engellediği, psikolojik bir rahatlatma yaptığı için insanın daha fazla güç oluşturmaya olanak verir (Geri, 2012: 14).

**Deri:** Kan dolaşımının canlanmasıyla birlikte deride enfeksiyonlara karşı direnç kazanmasını sağlar. Ter bezleri yoluyla artık maddelerin atılmasını kolaylaştırır. Derinin rengi daha canlı ve parlak olur. (Geri, 2012: 15).

**Psikolojik etkileri:** Masajın beynin belli bölgelerinde, korteksin devreye girmesiyle özellikle limbik sistem ve retiküler formasyon üzerinde, uygulama şekline bağlı olarak oluşan bir etkisi vardır. Zihin sağlığı üzerinde olumlu etki yapar. Buna karşın; ritmik, yavaş ve alanlı ılımlı manipülasyonlar, teskin edici, gevşetici, uyku getirici etki gösterir. Masaj vücudun sakinleşmesi, canlanması ve sinirsel yorgunlukları azaltmada çok etkilidir (MEB, 2011: 8).

#### **3.2.4. Spa**

Kısaca, "su ile gelen sağlık" anlamını veren "SPA" sözcüğü ile ilgili aynı anlamı taşıyan fakat farklı şekillerde yazılan kelimeler karşımıza çıkmaktadır. Romalılardan beri hayatımızda olan su ile yapılan terapi demektir. SPA şifalı sularla yapılan bir bakımdır. SPA' da her ülkede ifade edilen tanım güzelliştir. Su ile vücudun canlanması, suyun kullanımından

gelen sağlık, suyun sıcak, soğuk ve farklı şekillerde (akıtma, damlama, duşlama, püskürtme) uygulanması ile kazanılmış olan rahatlatıcı ve ferahlatıcı duyguları hissettiren terapidir. Rahatlatıcı aroma yağları ile birlikte peelinglerinde kullanılmasıyla masaj uygulanarak kişiye uygulanan bu bakım vücudu rahatlatıp daha zinde kalmasını sağlıyor.

Latince'de "Sanitas", "Sağlık", "Aqua", "Su" kelimelerinin birleşimi ile oluşan sudan veya suyla gelen sağlık olarak bilinir.

Genel anlamda; sağlığı, zindeliği, zarafeti ve güzelliği, iyileşmeyi su ve suyun iyileştirici gücüyle kazanma denebilir.

Kişilerin problemlerine göre özellikle sağlık amacıyla kurulmuş, her türlü ihtiyaç ve beklentilerini karşılayan ve güzellik merkezlerine Spa denilmiştir. Kısaca, sağlık merkezi, terapi merkezi, sağlık kulübü, dinlence ve anlamı da taşımaktadır.

Termal/Mineral/Kaplıca Spa: Yer altından çıkan kaynakların alınarak kullanılması ve doğal mineral suların, termal veya deniz suyu ile yapılan wellness - spa hizmetlerini, kür ve çamur banyolarını ve hidroterapi uygulamalarını kapsar (<http://www.estespa.com/spa.asp>; <http://www.termalTEDAVITESISLERI.COM/spa-nedir.html>).

### **3.2.5. Sauna**

Sauna "kuru buhar banyosu" olarak tanımlanarak, Fin hamamı olarak da ifade edilebilir. Saunada loş bir ışık sayesinde ferahlık hissi vererek sıcaklığın verdiği terlemeyle vücuttaki toksinler atılmış olur. Ayrıca oksijen hücrelere daha hızlı girer. Saunada, beden ve ruh sağlığı için mükemmel bir ortam yaratılır. Dinlenme, ardından duş sayesinde kan dolaşımını düzenleyerek, gerginliği yok eder ve vücudun huzura kavuşmasını sağlar.

Saunanın Faydaları:

- ✓ Sauna; kalp, dolaşım ve sinir sistemini düzenleyerek insan vücudunun hızlı şekilde artıp duşmesi ana prensiptir.
- ✓ Deri tabakasının alt ve üst yüzeyinde sıcaklık etki yapar ve böylece antikor üretmeye başlar.
- ✓ Kan akışı hızlanarak, deri ölü hücrelerden arınır ve pürüzsüz bir yüzeye sahip olur.
- ✓ Yoğun terleme vücudun su ve toksin dengesini ayarladığı için özellikle spordan sonra saunaya girilmesi önerilir. Çünkü laktik asit terlemeyle atılmaktadır.
- ✓ Sauna, insanın pasif durumda iken sulu terlemesini sağlar. Böylece aktif terlemede oluşan yorgunluğun tam tersine saunada terleme yorgunluğu azaltır.

- ✓ Düzenli sauna banyoları solunum yollarının düzgün çalışmasını sağlar.
- ✓ Sauna banyosu kan basıncını olumlu yönde etkileyerek, kalbin stressiz bir antrenman yapmasını sağlar.
- ✓ Sauna, toplam kan proteinlerinde artışla dokulara fazla oksijen gitmesini sağlar.
- ✓ Sauna, vücudun dış etkilere karşı direncini artırır.
- ✓ Sauna ile günlük yaşamın bütün stresinden kurtulup, yaşamdan keyif alabilirsiniz.
- ✓ Sauna banyolarıyla sağlıklı ve stressiz bir yaşam sürmenize neden olur.
- ✓ Saunanın rahatlatıcı ve dinlendirici etkisi ile sinir sistemine olumlu etki yapar. Saunanın antikor üretimini arttırması bağışıklık sistemini güçlendirir ve bizi dış etkenlere karşı korur.
- ✓ Kısaca sauna vücut sağlığı ve güzelliği için mükemmel bir yoldur. Yağlanmayı azaltıcı etkisi vardır (<http://www.estespa.com/sauna.asp>)

### **3.2.6. Cafe/Bar**

Eğlence dünyasının en yaygın mekân türü cafedir. Cafeler bir yandan sohbet edip keyif alarak bir şeyler atıştırdığımız ve çay kahve içtiğimiz mekânlardır. Barlar genellikle canlı müzik eşliğinde içki içilebilen ve hoşça vakit geçirmek için tercih edilen eğlence mekânlarından biridir. Termal tesislerde alkol alanlar için ayrı, alkol almayanlar için ayrı barlar günümüzde çoğalmıştır.

### **3.2.7. Disko**

İnsanların eğlenceli vakit geçirmek için gittikleri zamanlarını müzik eşliğinde geçirdikleri eğlence mekânıdır. Termal tesislerde özellikle son zamanlarda müşterilerin beklentilerini karşılamak için diskolar boş zaman değerlendirmek için rekreasyon faaliyetleri arasında yer almaktadır. Genç ve orta yaş kesim için diskolar, termal tesislerde önemli bir etkinlik kabul edilmektedir.

### **3.2.8. Oyun Salonu**

İnsanların çeşitli oyunları oynayabileceği mekânlardır. Bunlar atari, playstation, langırt, bilardo, masa tenisi, tavla, okey gibi hem çocuklar için hem de her kesime hitap edebilen yerlerdir. Termal tesislerde en çok çocuklar oyun salonlarını tercih etmektedirler.

### 3.2.9. Animasyon

Misafirlerin günlük yaşamlarında karşılaştıkları sosyal, psikolojik, fizyolojik bazı olumsuz etkilerden kurtarmak için eğlendirici, dinlendirici, canlılık kazandıran faaliyetlere denir (Ayvacı ve Gülcan, 2017: 210; Kuşluvan, 1996: 200).

Animasyon hizmetlerinin yararlı, çekici ve kolay elde edilebilir özellik taşıması gerekir. Stres attıran animasyon, insanların hayata pozitif bakmalarında yardımcı olur. Örf ve adetlerinin sergilenmesi tesisdeki misafirlerle paylaşıldığında mutluluk hissi oluşturur. Yorucu ve stresli bir iş hayatından uzaklaşarak bir turistik tesise gelen misafir için animasyon son derece önemlidir çünkü misafir tesiste kalan zamanını nasıl değerlendireceğini bilemez. Eğlenmek, dinlenmek, gülmek için animasyon hizmetlerinden yararlanmayı tercih eder (<http://kariyer.turizm gazetesi.com/articles/article.aspx?id=22232>).

Animasyon, her türlü rekreasyon faaliyetini kapsamaz çünkü animasyonda eğlence ve oyunlar ön plandadır. Bu tür etkinliklerin kabul edilmesi ve beğenilmesi için insanların fiziki yapısına ve psikolojisine hitap eden programlar yapılmalıdır (Akçakoyun, 2000: 32).

Animasyon, turistik yaşamdan zevk ve mutluluk duyması için turiste, rekreasyon imkanının yanında turizm amaçlı motive edecek etkinliklere katılma isteği sağlayan bütün girişimlerdir. İş stresimizi gidererek monoton ve sıkıcı hayattan çıkmamızı sağlayarak kişilik geliştirmede yardımcı olur (Metin, 2018: 36-37).

Ancak animasyon basit bir eğlence tekniği değildir çünkü animasyon sayesinde bütün sıkıntılardan insanlar kurtulmuş olur. Yarı emredici metotlarla haberleşmeyi geliştirmeyi ve sosyal hayatın devam etmesi için topluluk veya çevre üzerindeki her türlü hareketleri kapsar. Neşeli ve güzel bir tatil imkânları için çekici çevre, huzurlu bir atmosfer, kullanıma açık tesisler, müşteri isteklerine hitap eden eğlenceler, yetenekleri ve kişiliği ortaya çıkaracak faaliyetler animasyon içinde yer alır (Kaçar, 2014: 40; Aslan, 1992: 95).

Animasyon eğlence olduğu için oyun yönü ağır basmaktadır. Animasyon daha çok sıkıntıyı yok etmeyi hedefler. Zihin yönünden insanların sıkıntı ve stresten kurtulmasına animasyon yardımcı olur (Akçakoyun, 2000: 33). İnsanların iş hayatındaki gerginlikten kurtulmasına, monoton hayattan çıkmasına animasyon yardımcı olur. Sıcak bir ortamla beraber animasyon faaliyetleri arkadaşlık duygularını geliştirir ve animasyon sayesinde insanların sıkıntılardan kurtulmasına imkân tanınır (Turan, Dinçer ve Dinçer, 2016: 19).

Animasyon, müşterilerin tercihlerinin arasında ilk sıralarda gelmektedir. Animasyon pazarlama aracı olarak kullanılmaktadır (Güzel, Türker ve Türker, 2014: 6). İnsanların bazı



nedenlerle termal tesisleri tercih etmesinden dolayı seçme şansları pek mümkün olmamaktadır. Animasyon sayesinde insanlar hoş vakit geçirdiklerine inanmaya başlarlar. Böylece animasyon programlarının başarısı için ilk adım atılır. İnsanların beklentisini animasyon faaliyetleri karşılayabilirse rekreasyon programı da hedefine ulaşmış olur (Türkey, Korkutata, Şengül ve Solmaz, 2015: 82).

Animasyon hizmetlerinin belirlenmesiyle beraber işler gruplandırılmalı, animasyon hizmetleriyle ilgili iş için gerekli olanlar ve nasıl personel olması gerektiği belirlenmeli, personelin yetkileri belirlenerek uygun departmanlar oluşturulmalı, organizasyonun fonksiyonel tüm ilişkileri belirlenmeli, animasyon için gerekli araçlar temin edilmeli, organizasyon için çalışma programı yapılmalıdır. Böylece animasyon için organizasyon oluşturulmuş olur (Turan, Dinçer ve Dinçer, 2016: 20).

Farklı kriterlere göre belirlenmiş ve topluma hitap eden animasyon çeşitleri bulunmaktadır. Hazar'a ( a.g.e.,s.35) göre animasyon hizmetlerini nitelikler açısından sınıflandıracak olursak; (Akt. Çelik; 2001) Mekâna Göre Animasyon: Açık alan ve Kapalı alan animasyonu diye ikiye ayrılır. Kişinin Katılım Şekline Göre Animasyon: Etken ve Edilgen animasyon diye ikiye ayrılır. Katılımcıların Yaşlarına Göre Animasyon: Çocuk, Gençlik, Yetişkin ve Üçüncü kuşak animasyonu olarak 4 grupta incelenir. Fonksiyonel Açıdan Animasyon Hizmetlerinin Çeşitleri: Ticari animasyon, Estetik animasyon, Sosyal animasyon, Sağlıklı yaşam animasyonu, Fiziksel animasyon, Sanatsal animasyon, Kültürel animasyon şeklinde çeşitli gruplara ayırmak mümkündür.

Bir başka çalışmada değerlendirilen animasyon sınıflandırmasına bakacak olursak:(Hacıoğlu ve Gökdeniz,1999; Akt. Kaçar, 2014: 41) Sportif Animasyon: Fiziksel güçle yapılan ve gençlerin benimsediği faaliyetlerdir. Bunlardan bazılarına örnek verecek olursak; tenis, golf, bowling ve yüzmedir. Kültürel Animasyon: Zihinsel çaba gerektirerek her kesime uygun ve kültür seviyeleri yüksek olan insanların ilgi duyduğu animasyonlardır. Konferanslar, sergiler, festivaller vb. faaliyetler bunlara örnek verilebilir. Dinlendirici Animasyon: Bunlar diğerlerine göre çok daha fazla ilgi görürler. Diskotek eğlenceleri, sinema gösterileri, moda defileleri bu faaliyetlere örnek verilebilir.

Animasyon etkinliklerinin gerçekleşebilmesi için de animatörler bulunması gerekir Animatör olmak için insanları sevmek gerekir, böylece etkili ve karşılıklı iletişim gerçekleşerek müşterilerin beklentilerine göre verilen hizmetle müşteri tatmini yakalanabilir. Animatör yaratıcı güce sahip olması gerekir böylece konuklara farklı deneyimler yaşatmış olur. Gurup içinde uyumlu ve etkili çalışmak animatöre değer kazandırır. Animatörlerin

liderlik özelliklerine sahip olmasıyla eğlenceni bir güzel yaşanmasını sağlar, Farklı ulusların kültürlerini ve dillerini bilmek, gelişmeye açık olmak, yapılacak çalışmalara yön vermek, konukların katılımını sağlamak bir animatörde olması gereken diğer özelliklerdir (Demir ve Demir, 2015: 36-38); ([http://hbogm.meb.gov.tr/modulerprogramlar/kursprogramlari/eglence/moduller/animasyona\\_hazirlik.pdf](http://hbogm.meb.gov.tr/modulerprogramlar/kursprogramlari/eglence/moduller/animasyona_hazirlik.pdf)).

### **3.2.10. Sinema**

1895'ten beri sürekli geliştirilerek yüzyılımızda bütün diğer sanatların bileşimi niteliğindeki çok geniş ve köklü bir konuma erişen sanat ve endüstri dalıdır. Sinemada görüntüler yoluyla duygu ve düşünceler anlatılır. Sinema daha çok anlatılanı hareket hâlindeki görüntülerle aktarma sanatıdır. Işık yardımıyla görüntüler perdenin önüne düşürüldüğünde, görüntüleri hareket ediyormuşuz gibi algılarız. Termal tesislerde sinema insanlar için eğlenme ve dinlenme aracıdır. İzleyici sinemada birden çok kamera ve filmsel anlatımla olayları farklı yönden anlamaya çalışmaktadır. Sinemada olaylar ayrıntılı olarak gösterilmektedir. Ayrıca sinema daha geniş kitlelere ulaşmayı hedeflemektedir. Edebiyat ve tiyatro dallarının mirasçısı olduğu için sinemanın çok daha genç ve daha çok tercih edilen bir sanat olduğunu söyleyebiliriz ([http://megep.meb.gov.tr/mte\\_program\\_modul/moduller\\_pdf/Sineman%C4%B1n%20Do%C4%9Fu%C5%9Fu.pdf](http://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Sineman%C4%B1n%20Do%C4%9Fu%C5%9Fu.pdf)).

### **3.2.11. Spor ve Kondisyon**

Kas, iskelet sistemi problemi olan hastaların, aerobik kapasitelerini ve azalan kondisyonlarını arttırmak ve güçsüz olan kaslarını daha da güçlendirmek için spor ve kondisyon alanlarını tercih ederler. Spor için daha çok açık alanda yürüyüş ve koşu yapmayı tercih ederler.

Hastalar bu üniteler içerisinde yürüme bandı, sabit bisiklet gibi kasları güçlendirecek aletleri tercih ederler. Termal tesislerde spor olarak daha çok yürüyüş parkurları sağlık açısından önemlidir.

Spor, herkes için önemli bir sosyal aktivitedir (Dere, 2010: 1). Spor, bizlerin daha sağlıklı olması için bir araçtır. Gelişmiş ülkelerde, toplantılar, spor programlarıyla randevulu şekilde gerçekleşmektedir. Spor kan dolaşımını artırır. İnsan sağlığı için doğal spor alanları daha önemli yer tutmaktadır (Tazegül, 2014: 539). Spor yerleri; açık ve kapalı spor salonları, stadyumlar, vb gibi açık ve kapalı rekreasyon yerleri oldukları için insanların gereksinimlerini karşılama da önemlidir. Bunun için de spor alanları yeterli olmalı ve doğru şekilde planlanıp uygulanması gerekir.

Düzenli olarak yapılan fiziksel aktivitelerle birlikte kaslarımızın çalışarak enerji depolanması ve yapmış olduğumuz vücut hareketleri spordur diyebiliriz. Yürüyüş yapmak, patene binmek, dans etmek, tenis oynamak gibi aktiviteler de bir çeşit spordur (Baltacı ve Düzgün, 2008: 7). Bu yüzden sporu biz günlük yaşantımızda bir alışkanlık haline getirmeliyiz.

### **3.2.11.1. Tenis**

Son zamanlarda spora olan ilgi artmaya başlamıştır. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde insanların iş verimini artıran spor sağlıklı yaşamımızın da bir parçası olmuştur. Boş zamanlarda yapılan bir aktivite olduğu gibi her an yapılması gerekli bir ihtiyaç niteliği taşır. Spor hem sağlık için önemlidir hem de gelir kaynakları sağlayan bir meslektir. İnsanların bu yaşam tarzındaki değişiklikler zihinsel, fiziksel psikolojik ve biyomotorik özelliklerin gelişimine de faydalı olmuştur. Tenis, insanların spor için ya da boş zamanlarını değerlendirmek için yaptıkları spor aktivitelerinin başında gelir. Bu nedenle popüler spor dallarından biri haline gelmiştir. Turnuvalardaki verilen haz insanlara tenisi sevdirmeye başlamıştır. Tenise duyulan bu ilgi ile profesyonelleşmeyi artırdığı için oyunun prensipleri ile ilgili bilimsel çalışmaların artması gerektiği sonucunu ortaya koymuştur. Sadece bir oyun değil profesyonel bir spor niteliği taşımaya başlamıştır.

Tenisin tüm kas gruplarını ve vücudun tüm organlarını çalıştırması gereken bir spor dalı olmasından dolayı tüm fiziki yönden uygunluğu en üst düzeyde olmalıdır (Özcan, 2011: 1).

Tenis sporunda bütün vücut kaslarının güçlü olması gerekir. Ayrıca anaerobik ve aerobik güçler de yüksek olmalıdır (Özcan, 2011: 1).

Tenis kişinin oyuna yatkınlığını belirleyen doğal yol ve aynı zamanda zevkli bir rekreasyon faaliyetidir. İnsanlar tenisle boş zamanlarında stres atabilirler.

Zevkli bir rekreasyon faaliyeti olmasının dışında kişinin oyuna yatkınlığını belirlemek için doğal yoldur.

Tenis, sahanın ortasında 91 cm yükseklikte bulunan fileden aşırılarak raketle topa vurularak oynanan sportif bir aktivitedir. Teniste düz ve sert bir zemin olmalıdır (Yıldırım, 2007: 4).

### **3.2.11.2. Jimnastik**

Jimnastik ya da cimnastik diye de bilinmektedir. Bir çeşit vücudun fiziksel yapısını düzeltmek ve geliştirmek için ve ayrıca kasları güçlendirmek yapılan bir spordur. Bunlar

idman, kültürfizik erkeklerde daha çok barparalel, barfiks gibi bayanlarda da yer alıştırılmaları eşit olmayan çubuklar, barfiks gibi alıştırılmaları oluşturan yarışma disiplinleri denilebilir. Aletli ve aletsiz olarak yapılan gösteri niteliğindeki hareketlerdir (bedenegitimi.gen.tr/cimnastik-nedir-vetanimit2922.html?s=32101ffdd41fdf1ce9b5fd56b6d77d42&).).

Vücudun şeklini, yapısını düzeltmek için kapalı spor salonlarında, evlerde de yapılabilen jimnastik, aletli ve aletsiz şekilde yapılmaktadır. Eğitici yardımıyla yapıldığı zaman harika sonuçların alınabileceği bir spor etkinliği ve bir çeşit spor sanatıdır. Dünyada kitle sporu diye karşımıza çıkar ve çok yaygınlaşmıştır ([https://www.kapsamhaber.com/spor/cimnastik-nedir-nasil-bir-sporudur h47213.html](https://www.kapsamhaber.com/spor/cimnastik-nedir-nasil-bir-sporudur-h47213.html)).

### **3.2.12.Yüzme havuzları**

İnsanların spor yapma alışkanlıklarının gelişmesinde ve streslerini atmasında tesislerin varlıkları çok önemlidir. Havuzda yapılan yüzme, dalış gibi etkinlikler insanlar arasında çok fazla tercih edildiği için tesislerde havuzun suyunun olduğu kadar havuzun dizaynı da son derece önemlidir. Bu nedenle tesislerde kaplıca havuzlarının da temiz olması gerekir. Bir işletmenin imajı o tesisin temiz ve düzenli olmasından geçer. Termal tesislerde de diğer konaklama tesislerinde olduğu gibi yüzme havuzları en önemli rekreasyon faaliyetlerinin başında yer alır. Animatörler çocukların eğlenmesi için yüzme havuzlarını tercih ederler.

Yüzme havuzları, İnsanların birbirleriyle etkileşim kurmasında önemli bir rol oynar. Aile bireyleri, arkadaşlarla yüzme havuzlarında geçirmiş oldukları keyifli zamanlar hem sıcak bir ortam oluşturur hem de stres atmak için imkân tanır. Termal turizm tesislerinde ve otellerdeki açık ve kapalı yüzme havuzları tatilcilere hoşça zaman geçirmeleri için rekreasyon faaliyetlerinin başında gelmektedir. Yüzme havuzlarının insanları cezp edici yönleri bulunmaktadır. İnsanlar yüzme havuzlarında dinlenme, serinleme, vücudunu çalıştırma, masaj gibi aktivitelerini gerçekleştirmektedir. Yüzme havuzlarında suların temizliği hem sağlık açısından hem de tesislerin imajı açısından çok önemlidir. Her ne kadar deniz, göl olsa da çevre kirliliği çok olduğu için havuzun temiz olması o tesisin önemini artırır.

Yüzme havuzları, içinde derinliklerine göre su bulunan birçok insanların faydalandığı spor, yüzme dinlenme, serinleme, spor amaçlı yapılan etkinlikler olarak herkesin kullanımına açık, güzel bir mimari taşlarla çevrilmiş yapılardan oluşur ( Ünver ve İstanbulluoğlu, 2016: 104).

### **2.3.13. Hobi**

İnsanların severek ve isteyerek yaptıkları, alışkanlık haline getirdikleri ve sürekli uğraştıkları, dinlendirici, eğlendirici, tatmin edici boş zaman değerlendirme etkinliklerinden biridir.

Yine termal tesislerdeki rekreasyon faaliyetlerinden olan animasyon programlarının hazırlanmasında insanların hobilerine de ağırlık verilmesi gerekir. Böylece tesisteki konuklara jest yapılarak günlük yaşantılarının dışında farklı bir alternatif sağlanmış olur. Bu sayede turizm rutinliğin dışına çıkmış olur (Çelik, 2001: 126).

Termal tesislerde özellikle bazı alternatifler geliştirilerek misafirlerin hoşuna gidebileceği el sanatları vb. gibi tesisin imajına da olumlu etki sağlanır.

### **2.3.14. Peyzaj Mimarisi**

Peyzaj mimarisi, doğanın insan için toplumla iç içe olmasını ve insanla doğanın uyumlu şekilde olmasını sağlar. Bu amaçla yapılabilecek olanlar şunlardır:

Doğal peyzajdaki arazilerde oluşan yaralar, bitki örtüsünün yok olması veya tahribiyle oluşan çıplaklıklar, yapılaşmaların oluşturduğu kopukluklar fiziki anlamda yeniden onarılabilir. Günübirlük dinlenme ihtiyacı için istasyonlar kurulabilir, arazilere canlılık katmak için ağaçlandırılabilir ve çevre sevgisi insanlara öğretilmeye çalışılabilir. Animasyon etkinliklerinin yapıldığı alanların düzenlenmesi bu kapsama girer, amaç insanlar aracılığıyla animasyon alanlarının bütünleşmesi sağlanarak katılım oluşmadan kişileri hazırlayarak beklentilerini sağlamalarına yardımcı olmaktır (Çelik, 2001: 127).

### **2.3.15. Dekorasyon**

Dekorasyon, otel işletmelerinde, termal tesislerde iç ve dış mekanın renk, ışıklandırma ve süsleme şeklinde oluşan ve canlılık ve hoş görünüm kazandıran bir dizayn şeklidir. Bu malzemeleri uygun şekilde kullanmakta fayda vardır. Örneğin bir animasyon faaliyetlerinin kullanımında dekorasyon bir araçtır. Renklerle ifade edilir. Konukların buldukları odalarda renklerin önemi son derece etkin olduğu için uygun renk seçimiyle odaya derinlik kazandırılarak insanların huzur duymaları sağlanır. Oda ışık alıyorsa soğuk renkler, odanın büyüklüğe önem veriliyorsa oda açık, mobilyalar koyu renkli olmalıdır. Tavanı yüksekse odalarda tavanın rengine göre boyanmalıdır. Dekorasyon sadece müşteriler için değil ayrıca işletme açısından da önemlidir. Binadaki hataların giderilmesinde mimari açıdan hoş bir görünüm kazandırır (Çelik, 2001: 127).

## 2.3.TURİZM SEKTÖRÜNDE REKREASYON FAALİYETLERİNİN TERMAL TURİZM İŞLETMELERİNE OLAN ETKİLERİ

Rekreasyon faaliyetleri, turizm işletmelerinin üzerinde çalıştığı bir konudur. Müşteri beklentilerine göre işletmeler rekreasyon programı hazırlamaya başlarlar.

Rekreasyon programı yapılacak etkinlikleri, etkinlikler için gereken malzemeyi, çalışan personelleri ve etkinliklerin yapılacağı yeri belirler. Bu etkinliklere katılım sağlanması için etkinliklerin fiziksel ve sosyal açıdan gruplandırılması gerekir. Özellikle termal turizmde müşterilerin kültürlerine ve sosyal tutumlarına önem vermek gerekir. Bu yüzden rekreatif faaliyetler programlandırılırken yöneticilerin muhafazakâr insanların oluşturduğu sadık müşterilere göre program yapmalıdır. Yapılacak etkinliklerin kişilerin yaş, cinsiyet, eğitim ve yetenekleri gibi sosyal ve demografik özelliklerine göre farklı şekilde oluşturulmasına önem verilmesi gerekir. Bu uygulama sayesinde aynı düzeydeki insanların tatmin düzeyine ulaşarak, katılımlarından mutluluk duyduğunu görebiliriz. Düzenlenen faaliyetlerde bu konular dikkate alınmazsa kişiler olumsuz etkilenir ve tüm çabalar boşa gitmiş olur (Çelik, 2001: 120). Termal tesislerde yöneticiler, müşterinin beklentilerini en iyi şekilde karşıladıkları zaman müşterilerden tam not aldıklarında hedeflerinden biri olan pazarın geri gelmesini sağlamak ilkesini müşterilerde firmaya bağlılık oluşturmak için gerçekleştirirler (Albayrak, 2012: 44-46).

Termal işletmelerde yöneticiler, müşteri memnuniyetini en üst düzeyde tutmak için rekreasyon faaliyetlerine önem vermek zorundadırlar. Termal dışında boş zaman değerlendirmek için planlanan rekreasyon faaliyetleri satışların artmasına neden olarak, işletme imajını olumlu etkiler. Olumlu imaj, reklamının iyi yapılmasını sağlar böylece işletmenin kalitesi ve çekiciliği de artar.

Termal işletmeler müşterilerin termal tedavi dışında tesislerde vakit geçirebilmeleri için dinlenme sağlık, eğlenme, spor amacıyla çeşitli rekreatif faaliyetlerini de bünyelerinde bulundurmaları zorundadırlar. Termal işletmelerde sunulan rekreasyon faaliyetleri bölgede bulunanlar için de çekim unsuru oluşturmaktadır bu nedenle tesisin sunduğu olanaklarla geceleme yapmadan serbest zamanlarını geçirebilirler. Termal işletmelerin asıl amacı, web sayfalarında sunulan hizmetlere yer verilmesidir. Web sayfalarında rekreasyon faaliyetlerine ve detaylara ilişkin sunulan bilgiler tesiste kalmak isteyenlerin kolayca ulaşması açısından önemlidir. Sunulan hizmetlerin web sayfasında detaylı anlatılması işletmenin tanıtımının yapılarak geniş kitlelere yayılmasına neden olur. İşletme açısından imajı, kalitesini ve çekiciliğini artırmış olur.

Sosyal ve demografik faktörlerin yanında düzenlenen alanlar da çok önemlidir. Fiziksel çaba gerektiren etkinliklerin yapılabilmesi için katılımcı başına yeterli olabilecek alanlar düşünülmeli, disko ile konaklama birimi gibi zıt olan etkinliklerin gerçekleştirildiği alanlar birbirinden ayrı, kür merkezi ve konaklama birimi gibi birbiriyle bağlantılı olan yerler birbirine yakın olacak şekilde düzenlenmelidir (Çelik, 2001: 120).

Rekreasyon faaliyetlerinde bu konulara çok fazla dikkat edilirse etkinliklerin getirisi çok olur, eğer dikkat edilmezse müşteriden beklenen ilgi ve alaka sağlanmaz ve gereksiz yere harcama yapılmış olur.

## **2.4.TURİZM SEKTÖRÜNDE REKREASYON FAALİYETLERİNİN TERMAL MÜŞTERİLERE OLAN ETKİLERİ**

Çevre düzenlemesi ile tesis girişinde kendini gösteren rekreasyon planlamasıyla birlikte bakımlı bir bahçe, müşterileri olumlu yönde etkilediği için tesisteki her birim hakkında olumlu düşünmesine neden olur ve tatil bitimine kadar ne amaçla geldilerse amaçlarını gerçekleştirmesine yardımcı olur. Bu faaliyetler, kişilerin benliklerini ortaya çıkarmalarına, yeteneklerini kullanarak özgüvene sahip olmalarına yardımcı olur. Yapacak bir şey bulamamaktan yakınan müşterilerin can sıkıntısının önüne geçilir ve termal tatile olan ilgilerinin artması sağlanır. Hazırlanan programlarla hoş vakit geçirilmesinin yanında, eğitici rekreasyon faaliyetleriyle kişilere yeni değerler kazandırılır, yeteneklerinin farkına varmaları sağlanır (Çelik, 2001: 119).

Termal turizme katılmadaki asıl neden zihnin yeniden canlanması ve fiziksel olarak moral bulmaktır. İnsanları rahatlatan unsurların başında su gelmektedir. Sadece suyun sesini dinlemek bile insana huzur verir. Termal tesislerde sıcak suyla yapılan kür uygulamaları fiziki ve ruhsal yönden insanların mutlu olmasını sağlar. Sadece insanların suyla vakit geçirmeleri beklenemez. Termal tesislerde en fazla 4 saatlik termal su uygulaması vardır. Yaklaşık olarak zorunlu ihtiyaçlar dışında kalan 10 saatlerini farklı etkinliklerle değerlendirmek isterler (Kaçar, 2014: 38-39).

Termal turizm işletmelerinde termal spa, havuz hizmetlerin yanında müşterilerin boş zamanları değerlendirmeleri için, dinlenme, eğlenme, spor gibi rekreasyon faaliyetlerine gereken önem verilmelidir. Müşterilerin beklentilerini karşılayacak etkinlikler düzenlenmelidir. Termal turizm işletmelerinde konaklama işletmelerinde olduğu gibi yeme-içme önemli olduğu kadar insanların hoş vakit geçirecekleri partiler, eğlenceler düzenlenmelidir.

Termal turizmin alternatif diğer turizm çeşitleriyle de kolay entegre edildiği ve 12 aya yayıldığını göz önünde bulundurursak; termal turizm işletmelerinin de bölgeye uygun olarak kimi katılımcıların eğlence, animasyona önem verdiğini kimi katılımcıların da kültürel etkinliklere önem verebileceğini düşünmesi gerekir. Müşterilerin termal turizm işletmelerine gelirken 5 yıldızlı bir konaklama işletmesinin sahip olabileceği hizmetlerin termal tesislerde de olması gerektiği yönünde beklentileri bulunmaktadır. Bu nedenle en iyi hizmet kalitesinin sunulması gerektiğine inanırlar.

Müşteriler ele alındığında, sağlık amacıyla gelenler için termal sudaki faydayla ve rekreatif faaliyetlerle desteklenmesiyle daha çabuk sağlıklarına kavuşması beklenir. Şifa aramak için gelenler termal tesislerdeki sular sayesinde moral bularak daha çabuk sağlıklarına kavuşacaklardır (Kaçar, 2014: 39). Eğlence amacı için gelen müşteriler de beklentilerin üstünde ihtiyaçların karşılandığını gördüklerinde memnun kalacaklardır. Gününbirlik olarak gelen müşteriler hoşça vakit geçirmek için rekreatif faaliyetlerini gerçekleştirebileceği tesise geldiğinde memnun ayrılırlar (Çelik, 2001: 118).

Müşterilerin beklentilerine göre hizmet sağlanırsa, termal turizm işletmelerinin imajı olumlu yönde etkilenir. Termal turizm işletmeleri sürekli rekabet halinde oldukları için sunulan hizmet kalitesi oldukça önemlidir.

## **2.5. KIZILCAHAMAM VE TERMAL KAPLICALARININ GENEL ÖZELLİKLERİ**

### **2.5.1. Coğrafi Konumu**

Kızılcahamam, Ankara-İstanbul karayolu üzerinde, 17.000 nüfuslu, Ankara'ya 80 km. mesafede bulunan şifalı termal suları, modern turistik tesisleri, çam ve kekik balı ile eski çağlardan beri su deposu ve başkentin akciğeri olarak bilinmektedir. Kızılcahamam'ın eşsiz doğal güzellikleri, termal kaynakları, milli parkıyla ve kuzey- güney arasında geçit durumunda olan Kargasekmez ve Azaphane geçitleri ile eski çağlardan beri turistik bir yerleşim merkezi olduğunu söylemek mümkündür. 105 köyü ve 1 beldesi olan Kızılcahamam ormanlarla kaplıdır.

Doğusunda Çubuk, batısında Çamlıdere ve Güdül, güneyinde Kazan ve Ayaş kuzeyinde de Gerede ve Çerkeş ilçeleri ile çevrilidir.

Tamamı dağlarla çevrili olan ilçemiz, batısında Aluç, kuzeyinde Beykara, doğusunda Yıldırım(Harami tepesi 2035 m), Kavaklı (1838m) dağlarıdır (Çontu, 2006: 56).



Kızılcahamam sınırları içerisinde bulunan Ankara'nın en yüksek yerleri Emekli Dede tepe (2079 m.) ve Işık Dağı (2030 m.)'dir.

### **2.5.2. İklimi**

İlçemiz İç Anadolu ile Batı Karadeniz' in sınırında yer almaktadır. Kesişim noktaları Kargasekmez olduğu için, Kargasekmez'in kuzeyinde Batı Karadeniz iklimi güneyde ise karasal iklimi görülmektedir (Eker, 2001: 55). İklim verileri olarak, Bolu ile benzerlik gösteren, yazları Temmuz-Eylül aylarında sıcak ve kurak, kış mevsimi ise soğuk ve yağışlı geçer. Mart Nisan Mayıs aylarında yağmur yoğundur (Göyün, 2001: 55). Bitki örtüsü orman ve ilçenin ağaç türleri, Sarıçam, Köknar, Meşe, Karaçamdır. Büyük çoğunluğunu Sarıçam oluşturur. Kavaklı Dağı'ndan Işık Dağı'na Yıldırım Dağı'ndan Aluç Dağları'na, Soğuksu Milli Park'a kadar geniş ormanlık alana sahiptir (Eker, 2001: 57).

### **2.5.3. Ulaşımı**

Ulaşım, Ankara Etlik terminali ve Kızılcahamam' dan karşılıklı her 15 dakikada bir hareket eden otobüslerle sağlanır. Çamlıdere'ye uzaklığı 25, Gerede'ye 57, Soğuk su milli parkına ise 1 km uzaklıktadır. Ankara' ya 1,5 saat ve İstanbul'a 3 saat uzaklıktadır. Demiryolu ulaşımı ile Esenboğa Havalimanı'na 45 km uzaklıktaki kaplıcalara gidilmesi kolaydır. Tem otoyolunun oluşmasıyla konaklama ve canlılık azalmaya başlamıştır. Fakat uzun rampalardan dolayı birçok araç ilçeden geçmektedir (Eker, 2001:306; Çontu, 2006: 60).

### **2.3.4. Turistik yerleri**

1950'li yıllarda otellerin yapımına başlanmıştır. Bunlardan ilkleri Bahar Oteli, Modern Palas, İstanbul Palas, Zevk Palas, Turist Oteli, Genç Palas, Özbek Oteli, Kızılcahamam Palas, Çiçek Palas olurken bir çoğu yıkılmıştır. Sadece bir tanesi otel olarak faaliyet etmektedir. Konaklama tesisi olarak 1950' li yıllara göre daha azdır. Kızılcahamam, şifalı kaplıca ve maden suları, içme suları, Alicin Deresi, Soğuksu Milli Parkı, Yıldırım Ormanları ile doğal güzelliklere sahiptir. Ayrıca, Turasan Şah türbesi, Pazar Selçuklu Camii, Taşlıca Oruç Gazi ve Kırgız Ebe türbeleri ve Çeltikçi' deki Selçuklu Çeşmesi gibi Türk İslam Motiflerinin yanında Mahkeme Ağacın kilise, Başköy Kalesi, Ağsar Kalesi, mağaraları gibi Roma dönemine ait kalıntılarıyla çok gelişmiş turizm potansiyeli bulunmaktadır. Işık, Hıdır, Yıldırım, Karakiriş Dağları ve bunların üzerindeki Üyücek, Benli, Salın ve diğer yaylaları ile Yıldırım Dağları'nın üzerinde bulunan Zindan denilen koyu orman alanı doğal güzelliklere sahip olduğu için görülebilecek yerlerdir. Buralar kır turizmi açısından önemlidir. İlçede Eyrekkaya ve Akyer Barajları, Kurtboğazı, Bayındır, Çeştepe göletleri, Pazar, Karacaören, Kırköy de

tabii ortama ayrı bir renk katmaktadır. Piknik alanları olarak kullanılmaktadır (Eker, 2001:298).

### **2.5.5. Termal Sularının Özellikleri**

İlkçağlardan beri kullanılmış olan şifalı sular birçok hastalığa şifa olmaktadır. Romatizmal hastalığı olan kişiler özellikle yaz aylarında 1-2 haftalık tesislerde kalmaktadırlar.

Belediye tarafından işletilen Büyük ve Küçük kaplıcalar, belediye termal pansiyonları, termal jakuziler, Soğuksu termal otelinin dışında Eliz otel, Ab-ı hayat, Başak termal, şifa hayat suyu, Patalya, Deva termal otel, Akasya ve Çam otel gibi tesislerle Sey hamamı kaplıcaları şifa arayanlar için önemlidir.

Bununla birlikte ülke çağında meşhur tesislerde üretilen hoş içimlik ve kokusuz hoş içimli Çamlık ve As-koop maden suları da sindirim sistemi ve birçok rahatsızlığı olanlar için tercih edilmektedir. Ayrıca 1934 de M. Kemal Atatürk'ün talimatıyla üretime geçen Altın su içme suyu tesisleri ile son yıllarda açılan Javsu tesislerinde üretilen içme suları da ülke genelinde beğenilen özelliktedir. Şifalı kaplıcalarda debi sıcaklıkların önemli olmasının dışında mineralize özellikleri ve hastalıklara ne derece bu şifalı suların iyi gelmesidir. Kızılcahamam'daki bu şifalı kaynaklar Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi tarafından incelenmiştir. Bu da turizm potansiyelinin artmasına neden olmuştur. Prof.Dr. Tansu Karabay Arasilve Prof.Dr. Atif Taşpınar tarafından bir rapor hazırlanmıştır. Bu raporda bu şifalı kaynakların kırık çıkık sorası oluşan ağrı ve hareketsizlerin giderilmesi, GUT hastalığının bazı evrelerinde, çocuk felçleri ve kol ve bacak felçlerinin bazı evrelerinde, eklem iltihaplanmaları ve romatizmaya bağlı burkulma ve şişliklerin tedavisinde, kadın hastalıkları ve bel ağrılarında, deri hastalıkları, ağız içi yaralanmalar, egzama, döküntü, kızarıklık, saç kırılması ve kepeklenme, ayak mantarları, sedef hastalığı, göze çapaklanma, cilt çatlaklıkları, sırt bel ağrıları, kol ve bacaklarda uyuşma, şişlikler ve bazı kısırlık tedavilerine iyi geldiği bilinmektedir (Çontu, 2006: 61).

**ANKARA VE KIZILCAHAMAM'DAKİ YATAK KAPASİTELERİNİ VE TESİS SAYILARINI ELE ALACAK OLURSAK;**

**Tablo1.1Kızılcahamam İçerisinde Bulunan Otel ve Pansiyon Çizelgesi**

	<b>TESİS İSMİ</b>	<b>ODA SAYISI</b>	<b>KAPASİTE DURUMU</b>	<b>ÇALIŞAN SAYISI</b>
1.	PATALYA OTEL	156	324	125
2.	ELİZ TERMAL (OTEL) (DEVREMÜLK)	94 434	200 2000	239
3.	BAŞAK OTEL	110	274	28
4.	OTEL AB-I HAYAT	93	203	24
5.	OTEL ŞİFA HAYAT	52	114	8
6.	DEVA OTEL	17	50	6
7.	KAPLICA OTEL	33	100	20
8.	SOĞUKSU OTEL (KIZILCAHAMAM BELEDİYESİ)	38	89	13
9.	PANSİYON EVLER (KIZILCAHAMAM BELEDİYESİ)	34	104	13
10.	AKASYA TERMAL (1.ETAP) (2. ETAP)	124 268	500 2000	26 38
11.	ÜÇSU TERMAL PANSİYON	12	25	3
12.	AŞIYAN TERMAL PANSİYON	8	20	3
13.	HÂKİM EVİ	31	62	32
14.	EDA TERMAL OTEL	29	120	13
15.	ÇAM TERMAL	256	850	156
	TOPLAM	1789	7035	747

**Kaynak:** Kızılcahamam Belediyesi

Not: bu verilere ev pansiyonculuğu dâhil değildir. Bu veriler en yeni güncel verilerdir.

**Tablo 1.2. Ankara'nın Termal Turizm Kapasitesi 2016**  
**Belediye Belgeli Konaklama Tesisleri**

SIRA NO	OTEL ADI	İLÇE	ODA	YATAK
1	Termal Otel	Haymana	60	120
2	Sim Otel	Haymana	20	50
3	Ünal Otel	Haymana	20	50
4	Cimcime Otel	Haymana	34	68
5	Adıgüzel Pansiyon	Haymana	25	60
6	Emek aile Pansiyonu	Haymana	25	60
7	Güngör Aile Pansiyon	Haymana	15	45
8	Ünal Pansiyon	Haymana	13	35
9	Demirtaş Aile Pansiyon	Haymana	12	35
10	Rabia Aile Pansiyon	Haymana	20	50
11	Ali Aile Pansiyonu	Haymana	25	60
12	Yıldırım Aile Pansiyonu	Haymana	20	50
13	Doğan Kar. Aile Pansiyon	Haymana	20	55
14	Saraç Aile Pansiyonu	Haymana	13	40
15	Sinem Pansiyon	Haymana	20	45
16	Keskin Pansiyon	Haymana	27	60
17	Doğan Aile Pansiyonu	Haymana	18	40
18	Özlem Aile Pansiyonu	Haymana	20	40
19	Soğuksu Termal Otel	Kızılcahamam	38	87
20	Deva Otel	Kızılcahamam	17	41
21	Eda Termal Tesis	Kızılcahamam	29	140
22	Patalya Termal Resort	Kızılcahamam	156	315
23	Aşıyan Pansiyon	Kızılcahamam	8	22
24	Üçsu Otel	Kızılcahamam	9	24
25	Belediye Pansiyon Evleri	Kızılcahamam	34	104
26	Özel İdare Termal	Kızılcahamam	26	55
TOPLAM			724	1751

**Kaynak:** <http://www.ktbyatirimisletmeler.gov.tr/TR,9856/konaklama-istatistikleri.html>

**Tablo 1.3 Ankara'nın Termal Turizm Kapasitesi 2016****İşletme Belgeli Konaklama Tesisleri**

SIRA NO	OTEL ADI	İLÇE	ODA	SUİT	APART	ENGELLİ	YATAK
1	Büyük Anadolu Termal Otel *****	Akyurt	215	17	105	3	814
2	Swiss International *****	Kızılcahamam	84	9	0	1	190
3	Çam ThermalResort Otel *****	Kızılcahamam	228	23		5	554
4	Patalya Thermal Otel ****	Kızılcahamam	156	1			315
5	Başak Termal ****	Kızılcahamam	81	30			226
6	Ab-1 Hayat Otel ***	Kızılcahamam	78	15			203
7	Şifa Hayat Suyu Kaplıca Otel ***	Kızılcahamam	42	10			114
8	Grand Sıla Oteli **		21				42
9	GrannosThermalHotel	Haymana	191	11	11	3	456
10	Haymana Midas Otel ****	Haymana	54	5	1		120
11	Doktorun Yaşam Oteli ***	Haymana	47	-			94
TOPLAM			1197	121	117	12	3128

**Kaynak:** <http://www.ktbyatirimisletmeler.gov.tr/TR,9856/konaklama-istatistikleri.html>

**Tablo 1.4. Ankara İlçelerindeki Turizm İşletme ve Belediye Belgeli Konaklama Tesisleri 2016**

NO	İLÇE ADI	TURİZM İŞLETME BELGELİ TESİSLER						BELEDİYBELGELİ TESİSLER		
		TESİS SAYISI	ODA SAYISI	SUİT	APART	ENGELLİ	YATAK SAYISI	TESİS SAYISI	ODA SAYISI	YATAK SAYISI
1	AKYURT	1	215	17	105	3	814			
2	HAYMANA	3	292	16	12	3	670	18	407	963
3	KAZAN	1	21				42			
4	KIZILCIHAMAM	6	669	88		6	1602	8	317	788
TOPLAM		11	1197	121	117	12	3128	26	724	1751

Kaynak: <http://www.ktbyatirimisletmeler.gov.tr/TR,9856/konaklama-istatistikleri.html>

İŞLETME VE BELEDİYE BELGELİ TESİSLER TESİS SAYISI: 37

ODA SAYISI: 2171

YATAK SAYISI: 4879

**Tablo 1.5. Kızılcahamam İşletme Belgeli Tesisler ve Yatak Kapasitesi**

SIRA NO	OTEL ADI	ODA	SUİT	APART	ENGELLİ	YATAK
1	Eliz Thermal Hotel ConventionSpaWellnes s *****	84	9		1	190
2	Çam Thermal Resort Otel *****	228	23		5	554
3	Patalya Thermal Otel ****	156	1			315
4	Başak Termal ****	81	30			226
5	Ab-1 Hayat Otel ***	78	15			203
6	Şifa Hayat Suyu Kaplıca Oteli ***	42	10			114

Kaynak: Kızılcahamam Belediyesi Tesis sayısı: 6, Oda sayısı: 669, Yatak sayısı: 1602

## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

### ANKARA KIZILCAHAMAM'DA UYGULAMA

Bu bölümde, bir uygulama çalışmasına yer verilmiştir. Bölümde ele alınan bilgileri, araştırmanın konusu, amacı, önemi, sınırlılıkları, kapsamı, yöntemi, bulgular ve yorumlar, en son olarak da sonuç ve öneriler şeklinde sıralamak mümkündür. Bilindiği üzere, biçimsel bir araştırmanın birbirini izleyen bölümlerini anlamlı bir şekilde oluşturmak gerekir (Arıkan, 2000:245).

#### 3.1-Araştırmanın Konusu

Günümüzde insanların büyük bir kısmının, termal tesislere rağbet göstermesinin önemli sebeplerinden biri de rekreasyon faaliyetlerine katılarak zihinsel ve bedensel yorgunluğu gidermek ve rahatlamak olduğu bilinmektedir. Bu sebeple, termal turizmin tüm boyutları ile ele alınması ve rekreasyon faaliyetlerinin incelenmesi tez çalışmanın konusudur. Bu doğrultuda uygulama olarak Kızılcahamam'da alan çalışması gerçekleştirilmektedir. Termal turizm işletmelerinin daha da geliştirilmesi ve modern bir tesis haline getirilmesi için hedef kitledeki müşterilerin beklentileri dikkate alınarak ve müşterilerin rekreasyona verdiği önem incelenerek işletmelerdeki rekreasyon planlamasının ne şekilde oluşması gerektiği ve Ankara Kızılcahamam Kaplıcalarının faaliyetine en iyi şekilde devam edebilmesi için yapılması gerekli olabilecek yeniliklerin en güzel şekilde müşterilere sunulmasını sağlamaktır.

#### 3.2-Araştırmanın Amacı

Kaplıcalara sadece sağlık amacıyla gelenlerin termal tesislerde sağlık dışında rekreatif faaliyetlerinden de yararlanılacağını göstermek amacıyla ve ayrıca kaplıcaların günümüzdeki değerinin anlaşılması, müşterilerin termal tesislere sağlık dışında daha çok rekreasyon faaliyetleriyle katılım göstererek zihinsel ve bedensel yorgunluğunu giderebileceği amaç edilmiştir. Termal tesisleri tercih edenlerin daha çok yaşlıların şifalı sularından faydalanıp hastalıklarını gidermek için gelmeleri ve genç kesimin termal tesisleri tercih etmemesinden dolayı genç kesime termal tesisleri tercih etmelerini sağlayacak rekreasyon faaliyetlerine önem verilmesi gerektiği amaçlanmıştır. Termal turizme olan bakış açısının değiştirilmesiyle birlikte insanların günlük hayatlarında monotonluktan uzaklaşması rekreasyon faaliyetlerinin eksikliğinin giderilmesiyle mümkün olacağı için rekreasyon faaliyetlerinin artırılması böylece her kesime hitap etmesi amaçlanmıştır. Ayrıca Türkiye'nin zengin şifalı doğal kaynaklarına sahip olan Ankara Kızılcahamam Kaplıcalarının daha da güzel modern tesis olabilmesi için

müşteri beklentilerine göre rekreasyon faaliyetleriyle birlikte eksikliklerin giderilmesi amaçlanarak uluslararası pazarda yer edinmesi amaçlanmıştır.

### **3.3-Araştırmanın Önemi**

Turizm çok yönlü ve karmaşık bir yapısı olduğu için birçok çevreyi ilgilendirir. Termal tesisler turizmin bir parçası oldukları için müşterilere hitap etmek zorundadırlar. Termal turizm işletmelerinin sadece mal ve hizmet üreterek değil aynı zamanda müşterilerin beklentilerine karşılık verebilecek şekilde olması gerekir. Çünkü müşteri isteklerine göre hareket eden işletmeler her zaman diğer işletmelere göre daha çok tercih edilecektir. İşletmeler misafir sayısını artırmak için rekreatif faaliyetlere önem vermesi gerekir. Kaplıcalar termal turizm açısından önem teşkil etmektedir. Ülkemizde birçok kaplıcalarımız şifalı sularıyla sağlık açısından faydalı olmuştur. Bu bağlamda “Kızılcahamam Kaplıcaları” şifalı sularıyla hastalıkların giderilmesi ve boş zamanların en iyi şekilde değerlendirilmesi açısından önemlidir.

### **3.4-Varsayımlar (Sayıtlılar)**

Termal tesisleri sağlık dışında ayırt edici özellik olarak boş vakitlerin değerlendirilmesine yönelik çabalar oluşturmalıdır. Rekreasyon faaliyetlerin planlanmasında hedef kitlenin yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumlarına göre dikkate alınması gerektiği, bu özelliklerin de rekreasyon faaliyetlerin unsurlarında etkiyi artırabileceği varsayılmaktadır. Çevrenin müşterilerin termal tesis seçimlerinde en önemli etken olduğu varsayılmaktadır. Genç ve yaşlılara göre farklı farklı ilgi alanlarına yöneldiği düşüncesiyle hareket edilmesi gerekmektedir. Araştırmanın evreni temsil ettiği varsayılmaktadır.

### **3.5-Sınırlılıklar**

Anketlerle verilerin toplanması için Kızılcahamam’da geceleme yapan ve yapmayan konuklara uygulanmak üzere Kızılcahamam’da faaliyet gösteren konaklama işletme yetkilileri ile görüşülerek izin istenmiştir Bu çalışmanın belirli bir süre içinde gerçekleştirilmesi gerektiğinden zaman unsuru da araştırmanın sınırlılıkları arasında yer almaktadır. Diğer bir sınırlılık olarak ise maliyet unsuru karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla araştırma Kızılcahamam ile sınırlandırılmıştır.

Araştırma, anketin uygulanacağı zaman aralığı olan Eylül-Ekim-Kasım 2017 tarihleri arasında araştırmaya Kızılcahamam’daki işletme belgeli olan 6 tesisten 4 tanesine gelen katılımcılardan oluşmaktadır. Araştırma, rekreasyon faaliyetlerinin beklentilerine yönelik yapılmış müşterilerinin anket sorularına verdikleri cevaplardan elde edilen verilerle sınırlıdır.



### **3.6-Tanımlar**

Termal turizm, insanların sağlıklı yaşam için evlerinden ayrıлып bu çeşit hizmet sunan tesislere giderek oradaki kaplıca, deniz, kum, iklim değerleriyle birlikte sunulan konaklama, yiyecek-içecek, fiziğe ve zindelik kazanmaya yönelik rekreatif faaliyetler gibi turizm hizmetlerinden yararlanmaları sonucunda ortaya çıkan bir turizm çeşididir.

Rekreasyon; insanların boş vakitlerinde, eğlenme, gezme, dinlenme amaçlı ve istekleri doğrultusunda gönüllü olarak katıldıkları faaliyetlerdir.

### **3.7-Yöntem**

Bu araştırmada, öncelikle termal turizm kavramı ile termal turizmde rekreasyon kavramına ilişkin literatür taraması yapılarak elde edilecek sonuçlar doğrultusunda araştırmanın kavramsal çerçevesi oluşturulacaktır.

Çalışmanın ilk üç bölümünde konuyla ilgili kütüphaneler, internet, kitaplar ve süreli yayınlar incelenerek farklı bir yaklaşımla yeniden incelenmeye çalışılmıştır. Uygulama bölümünde ise, Kızılcahamam'da termal tesisleri tercih eden katılımcılardan oluşan hedef kitlenin, termal turizm işletmeleriyle ilgili fikirlerini ve bu işletmelerin rekreatif yönünün geliştirilmesiyle ilgili beklentilerini tespit etmeye çalışan bir anket uygulanmış ve elde edilen sonuçlar Kızılcahamam Kaplıcaları için geliştirilmesinde model olarak sunulmuştur. Araştırmada örnekleme yöntemi olarak "Kolayda Örnekleme Yöntemi" uygulanmaktadır.

### **3.8-Evren ve örnekleme**

Araştırmanın evrenini Kızılcahamam'da termal tesisleri tercih eden turistler oluşturmaktadır. Kızılcahamam'daki işletme belgeli olan 6 tesisten 4 tanesine gelen katılımcılardan oluşmaktadır. Çam otel, eliz otel, patalya otel, ve başak otel müşterilerine anket uygulanmıştır. Araştırmalarda yapılan çalışmaların bir güven aralığında olması, araştırmanın güvenilirliği açısından büyük taşımaktadır. Bu nedenle genellikle araştırmacılar tarafından kabul edilen güven aralığı +/- %2,5'tir. Başka bir deyişle %95 güven aralığıdır. Z değeri buna bağlı olarak 1,96 olarak saptanmıştır. Yapılan hesaplamalar neticesinde örneklem sayısı 330 olarak bulunmuştur. Araştırmaya katılan 420 kişiden hatalı ve yanlış anketlerin çıkarılmasıyla 390 kişiye termal müşterilere anket uygulanmıştır.

### **3.9-Veri Toplama Aracı**

Araştırma da veri toplama aracı olarak anket uygulanmıştır. Anket formu üç bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde Kızılcahamam'daki termal tesislerde geceleme yapan ya da

yapmayan müşterilerin demografik ve seyahat tercihlerinin tercih edilmesine yönelik ifadeler yer almaktadır. İkinci bölümde Kızılcahamam'daki termal tesislerde geceleme yapan ya da yapmayan müşterilerin rekreasyon faaliyetlerinin önemlilik derecelerine göre termal tesisleri tercih etme durumlarını belirlemek için beşli likert ölçeğinden yararlanılmıştır. Olumsuzdan (Kesinlikle Katılmıyorum) olumluya (Kesinlikle Katılıyorum) doğru derecelendirilmiştir Ayrıca anket formunun üçüncü bölümünde Kızılcahamam'daki termal tesislerde geceleme yapan ya da yapmayan müşterilerin termal tesislerde rekreasyon unsurlarının bulunup bulunmamasına yönelik görüşlerine yer verilerek beşli likert ölçeğinden yararlanılmıştır. Olumsuzdan (Kesinlikle Katılmıyorum) olumluya (Kesinlikle Katılıyorum) doğru derecelendirilmiştir Elde edilen verilerin analizi SPSS 16 istatistik paket programı ile yapılmıştır.

#### **4.ARAŞTIRMA BULGULARI**

Yerli turistlerin Ankara-Kızılcahamam'daki işletme belgeli termal tesisleri tercih etmelerindeki unsurlar ve rekreatif faaliyetlerin yeterli düzeyde olup olmadığına ilişkin bulgulara aşağıda yer verilmiştir.

**Tablo 2.1.Güvenilirlik Analizi**

<b>Cronbach's Alpha</b>	<b>Madde Sayısı</b>
,939	54

Bir ölçeğin tutarlılığını ve doğru sonuçlar vermesini tespit etmek için güvenilirlik analizi yapılır. Anketlerin güvenilirliğini ölçmek için Cronbach's Alpha testi yapılmıştır. Bu testin kat sayısı 0 ile 1 arasında bir değerdir. Bu değer 1'e yakın olması güvenilirliğin yüksek olduğunu gösterir. Araştırmada kullanılan Cronbach's Alpha değeri 0,939 olarak hesaplanmıştır. Bu değer de yapılan anketin bize güvenilir olduğunu göstermektedir.

**Tablo 3.1: Cinsiyet Değişkenleri Yüzelik Dağılımı**

		Sıklık	Yüzde
<b>Geçerli</b>	Erkek	169	43,3
	Bayan	221	56,7
	Toplam	390	100

Araştırmaya katılan 390 kişi cinsiyetlerine bağlı olarak değerlendirildiğinde 169 kişinin erkek (%43,3) ve 221 kişinin kadınlardan(%56,7) oluştuğu görülmektedir. Ankete katılanların büyük çoğunluğunu bayanlar oluşturmaktadır.

**Tablo3.2. Yaşadığı Yer Değişkenlerine Ait Yüzelik Dağılım**

		Sıklık	Yüzde
<b>Geçerli</b>	İç Anadolu	174	44,6
	Marmara	79	20,3
	Akdeniz	47	12,1
	Karadeniz	46	11,8
	Ege	26	6,7
	Doğu Anadolu	13	3,3
	Güneydoğu Anadolu	5	1,3
	Toplam	390	100

Araştırmaya katılan müşterilerin yer değişkenlerine göre 174 kişi (%44,6) İç Anadolu, 79 kişi (%20,3) Marmara, 47 kişi (%12,1) Akdeniz, 46 kişi (%11,8) Karadeniz, 26 kişi (%6,7) Ege, 13 kişi (%3,3) Doğu Anadolu ve 5 kişi (%1,3) Güneydoğu Anadolu bölgesinden tesislere geldiğini söyleyebiliriz. Katılımcıların büyük çoğunluğunu İç Anadolu ve Marmara bölgesinden gelenler oluşturmaktadır.

**Tablo 3.3: Yaş Dağılımları**

		Sıklık	Yüzde
<b>Geçerli</b>	18-25	24	6,2
	26-35	87	22,3
	36-45	106	27,2
	46-55	72	18,5
	56+	101	25,9
	Toplam	390	100

Araştırmaya katılan müşterilerin yaş dağılımlarını incelediğimizde 24 kişinin (%6,2) 18-25, 87 kişinin (%22,3) 26-35, 106 kişinin (%27,2) 36-45, 72 kişinin (%18,5) 46-55, 101 kişinin (%25,9) 55 ve üzerinde olduğu söylenebilmektedir. Katılımcıların çoğunluğunu 36-45 yaş ve 55 yaş üzeri kişiler oluşturmaktadır.

**Tablo 3.4. Öğrenim Durumuna Göre Yüzdeler Dağılımı**

		Sıklık	Yüzde
<b>Geçerli</b>	İlköğretim	83	21,3
	Lise	108	27,7
	Ön Lisans	99	25,4
	Lisans	59	15,1
	Yüksek Lisans	34	8,7
	Toplam	390	100

Araştırmaya katılan 390 kişinin öğrenim durumlarına baktığımızda katılımcıların 83 tanesinin (%21,3) ilköğretim, 108 tanesinin (%27,7) lise, 99 tanesinin (%25,4) ön lisans, 59 tanesinin (%15,1) lisans, 34 tanesinin (%8,7) yüksek lisans ve 7 tanesinin (%1,8) doktora eğitim düzeyine sahip oldukları görülmektedir. Eğitim düzeylerine bakıldığında Kızılcahamam'daki termal turizm tesislerini tercih edenlerin büyük çoğunluğunun lise ve ön lisans mezunu olduğu görülmüştür.

**Tablo 3.5 Medeni Durum Değişkenlerine Ait Yüzdeler Dağılımı**

		Sıklık	Yüzde
<b>Geçerli</b>	Evli	184	47,2
	Bekâr	98	25,1
	Boşanmış	108	27,7
	Toplam	390	100

Kızılcahamam termal turizm tesislerine gelen müşterilerin 184 tanesinin (%47,2) evli, 98 tanesinin (%25,1) bekâr ve 108 tanesinin (27,7) boşanmış kişilerden oluştuğunu söyleyebiliriz. Kızılcahamam'daki termal turizm tesislerini tercih edenlerin büyük bir çoğunluğunun evli bireylerden oluştuğu görülmektedir.

**Tablo 3.6. Ortalama Aylık Gelir Değişkenlerine Ait Yüzdeler Dağılımlar**

		Sıklık	Yüzde
<b>Geçerli</b>	500-1500	20	5,1
	1501-2500	144	36,9
	2501-3500	177	45,4
	3501-4500	23	5,9
	4501+	26	6,7
	Toplam	390	100

Kızılcahamam'daki termal turizm tesislerini tercih eden müşterilerin ortalama aylık gelir değişkenlerine bakıldığında tablodaki verilere göre; 20 kişi (%5,1) 500-1500, 144 kişi (%36,9) 1501-2500, 177 kişi (%45,4) 2501-3500, 23 kişi (%5,9) 3501-4500, 26 kişi (%6,7) 4500 ve üzeri gelire sahip olduğu görülmektedir. Bu tabloya göre katılımcıların büyük çoğunluğunu 2501-3500 arası gelire sahip olanlar oluşturmaktadır.

**Tablo 3.7. Araştırmaya Katılan Müşterilerin Kızılcahamam'daki Termal Tesislere Geliş Amaçları**

	Sıklık	Yüzde	
Geçerli	Tedavi	100	25,6
	Spor	43	11,0
	Dinlenme	107	27,4
	Eğlence	73	18,7
	Merak	28	7,2
	Zindelik	19	4,9
	Diğer	20	5,1
	Toplam	390	100

Müşterilerin tesislere geliş sebeplerini incelediğimizde 100 tanesinin (%25,6) tedavi, 43 tanesinin (%11,0) spor, 107 tanesinin (%27,4) dinlenme, 73 tanesinin (%18,7) eğlenme, 28 tanesinin (%7,2) merak, 19 tanesinin (%4,9) zindelik ve 20 tanesinin (%5,1) diğer sebeplerden dolayı tesise geldikleri görülmektedir. Buna göre müşterilerin daha çok dinlenmek ve sonrasında tedavi amacıyla tesisi tercih ettikleri söylenebilmektedir.

**Tablo 3.8 Tesise Geliş Sıklığımız?**

	Sıklık	Yüzde	
Geçerli	1. Kez	98	25,1
	2. Kez	99	25,4
	3. Kez	69	17,7
	Sürekli	124	31,8
	Toplam	390	100

Tesisleri ziyaret eden müşterilerin tesislere geliş sıklıklarını incelediğimizde 98 tanesinin (%25,1) ilk kez, 99 tanesinin (%25,4) 2. kez, 69 tanesinin (%17,7) 3.kez, 124 tanesinin (%31,8) sürekli tesise geldikleri görülmektedir. Buna bağlı olarak müşterilerin çoğunlukla tesislere sürekli geldikleri söylenebilmektedir.

**Tablo 3.9. Tesise Hangi Yöntemle Geldiğiniz?**

		Sıklık	Yüzde
<b>Geçerli</b>	Tur Şirketi	117	30,0
	Paket Programı İle	17	4,4
	İnternette Satın Alarak	89	22,8
	Arkadaş Tavsiyesi İle	27	6,9
	Münferit	140	35,9
	Toplam	390	100

Katılım gösteren müşterilerin tesislere hangi yöntemle geldiğini incelediğimizde 117 tanesinin (%30,0) tur şirketi aracılığıyla, 89 tanesinin (%22,8) internette satın alarak, 17 tanesinin (%4,4) paket programla, 27 tanesinin (%6,9) arkadaş tavsiyesiyle, 140 tanesinin (%35,9) münferit yöntemle geldiği söylenebilmektedir. Buna bağlı olarak münferit ve tur şirketi aracılığıyla gelenlerin çoğunlukta olduğu görülmektedir.

**Tablo 3.10. Tesise Hangi Araçla Geldiğiniz?**

		Sıklık	Yüzde
<b>Geçerli</b>	Şahsi Arabamla	193	49,5
	Otobüsle	138	35,4
	Uçakla	59	15,1
	Toplam	390	100

Termal müşterilerin tesislere hangi araçla geldiğine bakıldığında tesislere en iyi ulaşım şeklinin 193 kişi (%49,5) şahsi arabayla olduğu ve en az tercih edilenin ise 59 kişi (%15,1) uçakla olduğu açıkça görülmektedir.

**Tablo 3.11. Tatilinizi Kimlerle Geçirdiniz?**

		Sıklık	Yüzde
<b>Geçerli</b>	Eşimle	124	31,8
	Eşim ve Çocuklarımla	65	16,7
	Arkadaşım	121	31,0
	Yalnız	80	20,5
	Toplam	390	100

Tesise gelenlerin daha çok eşiyile 124 kişi(%31,8), arkadaşıyla 121 kişi (%31,0), yalnız 80 kişi (%20,5) ve daha sonra eşi ve çocuklarıyla 65 kişi (%16,7) olduğu görülmektedir.

**Tablo 3.12. Tatil İçin Ayırdığınız Bütçe?**

		Sıklık	Yüzde
<b>Geçerli</b>	400-800	110	28,2
	801-1200	134	34,4
	1201-1600	99	25,4
	1601-2000	21	5,4
	2001+	26	6,7
	Toplam	390	100

Kızılcahamam'daki termal turizm tesislerini tercih eden müşterilerin tatil için ayırdıkları bütçeleri incelediğimizde 110 kişinin (%28,2) 400-800, 134 kişinin (%34,4) 800-1200,99 kişinin (%25,4) 1200-1600, 21 kişinin (%5,4) 1600-2000, 26 kişinin (%6,7) 2000 ve üzeri bütçe ayırdığı söylenebilmektedir. Buna bağlı olarak en çok tatil için ayrılan bütçenin 800-1200 arasında olduğu görülmektedir.



**Tablo 3.13. Tatilde Ortalama Kalış Süreniz?**

		Sıklık	Yüzde
<b>Geçerli</b>	1-3 Gün	157	40,3
	3-5 Gün	68	17,4
	1 Hafta	95	24,4
	10 Gün	47	12,1
	10 Gün Üzeri	23	5,9
	Toplam	390	100

Katılımcıların ortalama kalış sürelerini incelediğimizde 157 kişinin (%40,3) 1-3 gün, 68 kişinin (%17,4) 3-5 gün, 95 kişinin (%24,4) 1 hafta, 47 kişinin (%12,1) 10 gün ve 23 kişinin (%5,9) 10 gün ve üzerinde kaldığı söylenebilmektedir. Buna bağlı olarak 1-3 gün kalanların çoğunlukta olduğu görülmektedir.

**Tablo 3.14.(1)Şifalı Kaplıcalara Sahip Oluşu Sebebiyle Tercih Edilme Durumu**

		Sıklık	Yüzde
<b>Geçerli</b>	Kesinlikle Katılmıyorum	7	1,8
	Katılmıyorum	12	3,1
	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	50	12,8
	Katılıyorum	212	54,4
	Kesinlikle Katılıyorum	109	27,9
	Toplam	390	100

Kızılcahamam'daki termal turizm tesislerini tercih eden müşterilerin önemlilik derecelerine göre şifalı kaplıcalara sahip olması nedeniyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğunun katılıyorum 212 kişi (%54,4), 109 kişi (%27,9) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermişlerdir. Buna bağlı olarak katılımcıların büyük çoğunluğunun şifalı kaplıcalara sahip oluşu nedeniyle tesisi tercih ettiklerini söyleyebiliriz.

**Tablo 3.14.(2)Kür ve tedavi imkânları sunuyor oluşu sebebiyle tercih edilme durumu**

		Sıklık	Yüzde
<b>Geçerli</b>	Kesinlikle Katılmıyorum	6	1,5
	Katılmıyorum	12	3,1
	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	38	9,7
	Katılıyorum	204	52,3
	Kesinlikle Katılıyorum	130	33,3
	Toplam	390	100

Termal turizm tesislerini tercih eden müşterilerin önemlilik derecelerine göre kür ve tedavi imkânları sunuyor oluşu sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğunun katılıyorum 204 kişi (%52,3), 130 kişi (%33,3) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermişlerdir. Buna bağlı olarak katılımcıların büyük çoğunluğunun kür ve tedavi imkânları sunuyor oluşu sebebiyle tesisi Kızılcahamam'daki termal tesisleri tercih ettiklerini söyleyebiliriz.

**Tablo 3.14.(3)Tesislerin Yeterli ve Modern Oluşu Sebebiyle Tercih Edilme Durumu**

		Sıklık	Yüzde
<b>Geçerli</b>	Kesinlikle Katılmıyorum	8	2,1
	Katılmıyorum	13	3,3
	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	58	14,9
	Katılıyorum	187	47,9
	Kesinlikle Katılıyorum	124	31,8
	Toplam	390	100

Katılımcıların önemlilik derecelerine göre tesislerin yeterli ve modern oluşu sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğunun katılıyorum 58 kişi (%14,9), 124 kişi (%31,8) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermişlerdir. Buna bağlı olarak katılımcıların büyük çoğunluğunun tesislerin yeterli ve modern oluşu sebebiyle tesisi tercih ettiklerini söyleyebiliriz.

**Tablo 3.14.(4) Ankara Bölgesinde Yer Alıyor Olması Sebebiyle Tercih Edilme Durumu**

		Sıklık	Yüzde
<b>Geçerli</b>	Kesinlikle Katılmıyorum	22	5,6
	Katılmıyorum	40	10,3
	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	65	16,7
	Katılıyorum	148	37,9
	Kesinlikle Katılıyorum	115	29,5
	Toplam	390	100

Termal müşterilerin önemlilik derecelerine göre Ankara bölgesinde yer alıyor olması sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğunun katılıyorum 148 kişi (%37,9), 115 kişi (%29,5) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermişlerdir. Buna bağlı olarak katılımcıların büyük çoğunluğunun Ankara bölgesinde yer alıyor oluşu sebebiyle tesisi tercih ettiklerini söyleyebiliriz.

**Tablo 3.14.(5) Kùltür gezilerine imkân sağlıyor oluğu sebebiyle tercih edilme durumu**

		Sıklık	Yüzde
<b>Geçerli</b>	Kesinlikle Katılmıyorum	15	3,8
	Katılmıyorum	50	12,8
	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	118	30,3
	Katılıyorum	134	34,4
	Kesinlikle Katılıyorum	73	18,7
	Toplam	390	100,0

Ankete katılan müşterilerin önemlilik derecelerine göre kùltür gezilerine imkân sağlıyor oluğu sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğunun katılıyorum 134 kişi (%34,4), 73 kişi (%18,7) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermişlerdir. Buna bağlı olarak ankete katılanların büyük çoğunluğunun kùltür gezilerine imkân sağlıyor oluğu sebebiyle tesisi tercih ettiklerini söyleyebiliriz.

**Tablo 3.14.(6) Ucuz Tatil Olanakları Sunuyor Oluğu Sebebiyle Tercih Edilme Durumu**

		Sıklık	Yüzde
<b>Geçerli</b>	Kesinlikle Katılmıyorum	18	4,6
	Katılmıyorum	53	13,6
	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	112	28,7
	Katılıyorum	115	29,5
	Kesinlikle Katılıyorum	92	23,6
	Toplam	390	100

Kızılcahamam'daki termal tesisleri tercih eden müşterilerin önemlilik derecelerine göre ucuz tatil olanakları sunuyor oluğu sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğunun katılıyorum 115 kişi (%29,5), 92 kişi (%23,6) kesinlikle

katılıyorum cevaplarını vermişlerdir. Buna bağlı olarak tesisleri tercih eden müşterilerin büyük çoğunluğunun ucuz tatil olanakları sunuyor oluşu sebebiyle tesisi tercih ettiklerini söyleyebiliriz.

**Tablo 3.14.(7) Bulduğum Bölgeye Yakın Oluşu Sebebiyle Tercih Edilme Durumu**

		Sıklık	Yüzde
<b>Geçerli</b>	Kesinlikle Katılmıyorum	23	5,9
	Katılmıyorum	89	22,8
	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	62	15,9
	Katılıyorum	139	35,6
	Kesinlikle Katılıyorum	77	19,7
	<b>Toplam</b>	<b>390</b>	<b>100</b>

Tesislere gelen ziyaretçilerin önemlilik derecelerine göre bulunduğum bölgeye yakın oluşu sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğunun katılıyorum 139 kişi (%35,6), 77 kişi (%19,7) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermişlerdir. Buna bağlı olarak ziyaretçilerin büyük çoğunluğunun buldukları bölgeye yakın oluşu sebebiyle tesisi tercih ettiklerini söyleyebiliriz.

**Tablo 3.14.(8) Doğal Güzelliklere Sahip Oluşu Sebebiyle Tercih Edilme Durumu**

		Sıklık	Yüzde
<b>Geçerli</b>	Kesinlikle Katılmıyorum	3	,8
	Katılmıyorum	13	3,3
	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	41	10,5
	Katılıyorum	199	51,0
	Kesinlikle Katılıyorum	134	34,4
	<b>Toplam</b>	<b>390</b>	<b>100</b>

Katılım gösteren müşterilerin önemlilik derecelerine göre doğal güzelliklere sahip oluşu sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğunun katılıyorum 199 kişi (%51,0), 134 kişi (%34,4) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermişlerdir. Buna bağlı olarak katılımcıların büyük çoğunluğunun 333 kişinin (%85,4) doğal güzelliklere sahip oluşu sebebiyle tesisi tercih ettiklerini söyleyebiliriz.

**Tablo 3.14.(9) Ekolojik Bir Çevrede Bulunuyor Oluşu Sebebiyle Tercih Edilme Durumu**

		Sıklık	Yüzde
<b>Geçerli</b>	Kesinlikle Katılmıyorum	14	3,6
	Katılmıyorum	16	4,1
	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	49	12,6
	Katılıyorum	185	47,4
	Kesinlikle Katılıyorum	126	32,3
	Toplam	390	100

Tesise gelenlerin önemlilik derecelerine göre ekolojik bir çevrede bulunuyor oluşu sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğunun katılıyorum 185 kişi (%47,4), 126 kişi (%32,3) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermişlerdir. Buna bağlı olarak katılımcıların büyük çoğunluğunun 311 kişinin (%79,7) ekolojik bir çevrede bulunuyor oluşu sebebiyle tesisi tercih ettiklerini söyleyebiliriz.

**Tablo 3.14.(10) Otelde Her Şey Dâhil Paketlerin Oluşu Sebebiyle Tercih Edilme Durumu**

		Sıklık	Yüzde
<b>Geçerli</b>	Kesinlikle Katılmıyorum	45	11,5
	Katılmıyorum	165	42,3
	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	71	18,2
	Katılıyorum	70	17,9
	Kesinlikle Katılıyorum	39	10,0
	Toplam	390	100

Termal müşterilerin önemlilik derecelerine göre otelde her şey dâhil paketlerin oluşu sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğunun katılmıyorum 165 kişi (%42,3), 45 kişi (%11,5) kesinlikle katılmıyorum cevaplarını vermişlerdir. Buna bağlı olarak termal müşterilerin büyük çoğunluğunun otelde her şey dâhil paketlerin oluşu sebebiyle tesisi tercih etme nedeninin olmadığını söyleyebiliriz.

**Tablo 3.14.(11) Bölgenin Güvenli Oluşu Sebebiyle Tercih Edilme Durumu**

		Sıklık	Yüzde
<b>Geçerli</b>	Kesinlikle Katılmıyorum	7	1,8
	Katılmıyorum	21	5,4
	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	61	15,6
	Katılıyorum	184	47,2
	Kesinlikle Katılıyorum	117	30,0
	Toplam	390	100

Ankete katılım gösteren müşterilerin önemlilik derecelerine göre bölgenin güvenli oluşu sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğunun katılıyorum 184 kişi (%47,2), 117 kişi (%30,0) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermişlerdir. Bunun sonucunda katılımcıların büyük çoğunluğunun 301 kişinin (%77,2), bölgenin güvenli oluşu nedeniyle tesisi tercih ettiklerini söyleyebiliriz.

**Tablo 3.14.(12) Otellerin Güvenli Oluşu Sebebiyle Tercih Edilme Durumu**

		Sıklık	Yüzde
<b>Geçerli</b>	Kesinlikle Katılmıyorum	10	2,6
	Katılmıyorum	22	5,6
	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	44	11,3
	Katılıyorum	194	49,7
	Kesinlikle Katılıyorum	120	30,8
	<b>Toplam</b>	<b>390</b>	<b>100</b>

Tesise gelen ziyaretçilerin önemlilik derecelerine göre otellerin güvenli oluşu sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verilen cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğunun katılıyorum 194 kişi (%49,7), 120 kişi (%30,8) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermişlerdir. Bunun sonucunda tesise gelen ziyaretçilerin büyük çoğunluğunun 314 kişinin (%80,5), otellerin güvenli oluşu nedeniyle tesisi tercih ettiklerini söyleyebiliriz.

**Tablo 3.14.(13) Personelin Kaliteli Oluşu Sebebiyle Tercih Edilme Durumu**

		Sıklık	Yüzde
<b>Geçerli</b>	Kesinlikle Katılmıyorum	11	2,8
	Katılmıyorum	22	5,6
	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	80	20,5
	Katılıyorum	141	36,2
	Kesinlikle Katılıyorum	136	34,9
	<b>Toplam</b>	<b>390</b>	<b>100</b>



Katılımcıların önemlilik derecelerine göre personelin kaliteli oluşu sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğunun katılıyorum 141 kişi (%36,2), 136 kişi (%34,9) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermişlerdir. Buna bağlı olarak katılım gösteren müşterilerin büyük çoğunluğunun personelin kaliteli oluşu sebebiyle tesisi tercih ettiklerini söyleyebiliriz.

**Tablo 3.14.(14) Otel Hizmetlerinin Tatmin Edici Oluşu Sebebiyle Tercih Edilme Durumu**

		Sıklık	Yüzde
<b>Geçerli</b>	Kesinlikle Katılmıyorum	12	3,1
	Katılmıyorum	26	6,7
	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	63	16,2
	Katılıyorum	172	44,1
	Kesinlikle Katılıyorum	117	30,0
	<b>Toplam</b>	<b>390</b>	<b>100</b>

Ankete katılanların önemlilik derecelerine göre otel hizmetlerinin tatmin edici oluşu sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğunun katılıyorum 172 kişi (%44,1), 117 kişi (%30,0) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermişlerdir. Buna bağlı olarak tesise gelenlerin büyük çoğunluğunun otel hizmetlerinin tatmin edici oluşu sebebiyle Kızılcahamam'daki tesisleri tercih ettiklerini söyleyebiliriz.

**Tablo 3.14.(15) Spa ve Sauna Hizmetleri Sunuyor Oluşu Sebebiyle Tercih Edilme Durumu**

		Sıklık	Yüzde
<b>Geçerli</b>	Kesinlikle Katılmıyorum	6	1,5
	Katılmıyorum	12	3,1
	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	47	12,1
	Katılıyorum	186	47,7
	Kesinlikle Katılıyorum	139	35,6
	Toplam	390	100

Tesislere gelen müşterilerin önemlilik derecelerine göre Spa ve sauna hizmetleri sunuyor oluşu sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğunun katılıyorum 186 kişi (%47,7), 139 kişi (%35,6) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermişlerdir. Bunun sonucunda müşterilerin büyük çoğunluğunun spa ve sauna hizmetleri sunuyor oluşu sebebiyle tesisi tercih ettiklerini söyleyebiliriz.

**Tablo 3.14.(16) Egzersiz Hizmetleri Sunuyor Oluşu Sebebiyle Tercih Edilme Durumu**

		Sıklık	Yüzde
<b>Geçerli</b>	Kesinlikle Katılmıyorum	12	3,1
	Katılmıyorum	27	6,9
	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	96	24,6
	Katılıyorum	138	35,4
	Kesinlikle Katılıyorum	117	30,0
	Toplam	390	100

Tesislere katılım gösteren müşterilerin önemlilik derecelerine göre egzersiz hizmetleri sunuyor oluşu sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğunun katılıyorum 138 kişi (%35,4), 117 kişi (%30,0) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermişlerdir. Bunun neticesinde katılımcıların büyük çoğunluğunun egzersiz hizmetleri sunuyor oluşu sebebiyle termal tesisleri tercih ettiklerini söyleyebiliriz.

**Tablo 3.14.(17) Fitness&Wellness Merkezinin Oluşu Sebebiyle Tercih Edilme Durumu**

		Sıklık	Yüzde
<b>Geçerli</b>	Kesinlikle Katılmıyorum	11	2,8
	Katılmıyorum	27	6,9
	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	59	15,1
	Katılıyorum	161	41,3
	Kesinlikle Katılıyorum	132	33,8
	Toplam	390	100

Ziyaretçilerin önemlilik derecelerine göre fitness&wellness merkezinin oluşu sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğunun katılıyorum 161 kişi (%41,3), 132 kişi (%33,8) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermişlerdir. Tabloya baktığımızda katılımcıların büyük çoğunluğunun fitness&wellness merkezinin oluşu sebebiyle tesisi tercih ettiklerini söyleyebiliriz.

**Tablo 3.14.(18) Tenis Kortların Oluşu Sebebiyle Tercih Edilme Durumu**

		Sıklık	Yüzde
<b>Geçerli</b>	Kesinlikle Katılmıyorum	14	3,6
	Katılmıyorum	29	7,4
	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	79	20,3
	Katılıyorum	140	35,9
	Kesinlikle Katılıyorum	128	32,8
	Toplam	390	100

Kızılcahamam'daki termal turizm tesislerini tercih eden müşterilerin önemlilik derecelerine göre tenis kortların oluşu sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevaplara baktığımızda büyük çoğunluğunun katılıyorum 140 kişi (%35,9), 128 kişi (%32,8) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermişlerdir. Bu veriler neticesinde tesislere gelen katılımcıların büyük çoğunluğunun tenis kortların oluşu sebebiyle tesisi tercih ettiklerini söyleyebiliriz.

**Tablo 3.14.(19) Yüzme Havuzlarının Oluşu Sebebiyle Tercih Edilme Durumu**

		Sıklık	Yüzde
<b>Geçerli</b>	Kesinlikle Katılmıyorum	5	1,3
	Katılmıyorum	7	1,8
	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	22	5,6
	Katılıyorum	218	55,9
	Kesinlikle Katılıyorum	138	35,4
	Toplam	390	100

Araştırmaya katılan müşterilerin önemlilik derecelerine göre yüzme havuzlarının oluşu sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğunun katılıyorum 218 kişi (%55,9), 138 kişi (%35,4) kesinlikle katılıyorum

cevaplarını vermişlerdir. Buna bağlı olarak katılımcıların büyük çoğunluğunun yüzme havuzlarının oluşu sebebiyle tesisi tercih ettiklerini söyleyebiliriz.

**Tablo 3.14.(20) Güzellik ve Estetik Merkezlerinin Oluşu Sebebiyle Tercih Edilme Durumu**

		Sıklık	Yüzde
<b>Geçerli</b>	Kesinlikle Katılmıyorum	16	4,1
	Katılmıyorum	27	6,9
	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	81	20,8
	Katılıyorum	176	45,1
	Kesinlikle Katılıyorum	90	23,1
	Toplam	390	100

Tesisleri tercih eden termal müşterilerin önemlilik derecelerine göre güzellik ve estetik merkezlerinin oluşu sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğunun katılıyorum 176 kişi (%45,1), 90 kişi (%23,1) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermişlerdir. Ayrıca 81 kişi de ne katılıyorum ne katılmıyorum yanıtlarını vermiştir. Buna bağlı olarak katılımcıların büyük çoğunluğunun güzellik ve estetik merkezlerinin oluşu sebebiyle tesisi tercih ettiklerini söyleyebiliriz.

**Tablo 3.14.(21) Spor Uzmanlarına Sahip Oluşu Sebebiyle Tercih Edilme Durumu**

		Sıklık	Yüzde
<b>Geçerli</b>	Kesinlikle Katılmıyorum	33	8,5
	Katılmıyorum	166	42,6
	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	85	21,8
	Katılıyorum	59	15,1
	Kesinlikle Katılıyorum	47	12,1
	Toplam	390	100

Katılımcıların önemlilik derecelerine göre spor uzmanlarına sahip oluşu sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevaplara baktığımızda büyük çoğunluğunun katılmıyorum 166 kişi (%42,6), 33 kişi (%8,5) kesinlikle katılmıyorum cevaplarını vermişlerdir. Buna bağlı olarak katılımcıların büyük çoğunluğunun spor uzmanlarına sahip oluşu sebebiyle tesisi tercih etmediklerini söyleyebiliriz.

**Tablo 3.14.(22) Eğlence İmkânları Sunuyor Oluşu Sebebiyle Tercih Edilme Durumu**

		Sıklık	Yüzde
<b>Geçerli</b>	Kesinlikle Katılmıyorum	6	1,5
	Katılmıyorum	21	5,4
	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	60	15,4
	Katılıyorum	203	52,1
	Kesinlikle Katılıyorum	100	25,6
	Toplam	390	100

Tesisleri ziyaret eden müşterilerin önemlilik derecelerine göre eğlence imkânları sunuyor oluşu sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevapları incelendiğinde tabloya bakılarak büyük çoğunluğunun katılıyorum 203 kişi (%52,1), 100 kişi (%25,6) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermişlerdir. Buna bağlı olarak katılımcıların büyük çoğunluğunun eğlence imkânları sunuyor oluşu sebebiyle tesisi tercih ettiklerini söyleyebiliriz.

**Tablo 3.14.(23) Animasyon ve Şov Hizmetleri Sunuyor Oluşu Sebebiyle Tercih Edilme Durumu**

		Sıklık	Yüzde
<b>Geçerli</b>	Kesinlikle Katılmıyorum	15	3,8
	Katılmıyorum	32	8,2
	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	72	18,5
	Katılıyorum	180	46,2
	Kesinlikle Katılıyorum	91	23,3
	Toplam	390	100

Araştırmaya katılan müşterilerin önemlilik derecelerine göre animasyon ve şov hizmetleri sunuyor oluşu sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevaplar doğrultusunda büyük çoğunluğunun katılıyorum 180 kişi (%46,2), 91 kişi (%23,3) kesinlikle katılıyorum cevaplarını verdiğini söyleyebiliriz. Bunun sonucunda katılımcıların bu soruya olumlu cevap verdikleri görülmektedir.

**Tablo 3.14.(24) Gezi Turları Düzenliyor Oluşu Sebebiyle Tercih Edilme Durumu**

		Sıklık	Yüzde
<b>Geçerli</b>	Kesinlikle Katılmıyorum	10	2,6
	Katılmıyorum	35	9,0
	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	122	31,3
	Katılıyorum	143	36,7
	Kesinlikle Katılıyorum	80	20,5
	<b>Toplam</b>	<b>390</b>	<b>100</b>

Tesise gelenlerin önemlilik derecelerine göre gezi turları düzenliyor oluşu sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevaplar neticesinde büyük çoğunluğunun katılıyorum 143 kişi (%36,7), 80 kişi (%20,5) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermişlerdir. Buna bağlı olarak tabloya bakıldığında katılımcıların büyük çoğunluğunun gezi turları düzenliyor oluşu sebebiyle tesisi tercih ettiklerini söyleyebiliriz.

**Tablo 3.14.(25) Yürüyüş Yapacak Uygun Alanlara Sahip Oluşu Sebebiyle Tercih Edilme Durumu**

		Sıklık	Yüzde
<b>Geçerli</b>	Kesinlikle Katılmıyorum	6	1,5
	Katılmıyorum	11	2,8
	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	46	11,8
	Katılıyorum	207	53,1
	Kesinlikle Katılıyorum	120	30,8
	<b>Toplam</b>	<b>390</b>	<b>100</b>

Kızılcahamam doğal güzellikleriyle bilindiği için tesisleri ziyaret eden müşterilerin önemlilik derecelerine göre yürüyüş yapacak uygun alanlara sahip oluşu sebebiyle tercih edilmesi sorusuna verdikleri cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğunun katılıyorum 207 kişi (%53,1), 120 kişi (%30,8) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermişlerdir. Buna bağlı olarak katılımcıların büyük çoğunluğu önemlilik derecesine göre bu soruya olumlu cevap vermişlerdir.

**Tablo 3.14.(26) Diyetisyen Desteği Sağlıyor Oluşu Sebebiyle Tercih Edilme Durumu**

		Sıklık	Yüzde
<b>Geçerli</b>	Kesinlikle Katılmıyorum	42	10,8
	Katılmıyorum	167	42,8
	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	87	22,3
	Katılıyorum	61	15,6
	Kesinlikle Katılıyorum	33	8,5
	Toplam	390	100

Tesislere katılım gösteren ziyaretçilerin önemlilik durumlarına göre diyetisyen desteği sağlıyor oluşu sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevaplara bakıldığında büyük çoğunluğunun katılmıyorum 167 kişi (%42,8), 42 kişi (%10,8) kesinlikle katılmıyorum cevaplarını verdiklerini söyleyebiliriz. Bu tablonun sonuçlarına göre ziyaretçilerin büyük kısmının diyetisyen desteği sağlıyor oluşu sebebiyle tesisi tercih etmedikleri sonuçlarına varabiliriz.



**Tablo 3.14.(27) Kaliteli Sağlık Personeline Sahip Oluşu Sebebiyle Tercih Edilme Durumu**

		Sıklık	Yüzde
<b>Geçerli</b>	Kesinlikle Katılmıyorum	16	4,1
	Katılmıyorum	68	17,4
	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	132	33,8
	Katılıyorum	117	30,0
	Kesinlikle Katılıyorum	57	14,6
	Toplam	390	100

Kızılcahamam'daki termal turizm tesislerini tercih eden müşterilerin önemlilik derecelerine göre kaliteli sağlık personeline sahip oluşu sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğunun katılıyorum 117 kişi (%30,0), 57 kişi (%14,6) kesinlikle katılıyorum, 132 kişi (%33,8) ne katılıyorum ne katılmıyorum cevaplarını verdiklerini görebiliriz. Buna bağlı olarak katılımcıların büyük çoğunluğunun 174 kişi (%44,6) olumlu cevap verirken 132 kişi (%33,8) ne katılıyorum ne katılmıyorum cevabını vererek kararsız olduklarını söyleyebiliriz.

**Tablo 3.14.(28) Ailece Vakit Geçirecek İmkânları Sunuyor Oluşu Sebebiyle Tercih Edilme Durumu**

		Sıklık	Yüzde
<b>Geçerli</b>	Kesinlikle Katılmıyorum	8	2,1
	Katılmıyorum	24	6,2
	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	52	13,3
	Katılıyorum	181	46,4
	Kesinlikle Katılıyorum	125	32,1
	Toplam	390	100

Katılımcıların önemlilik derecelerine göre ailece vakit geçirecek imkânları sunuyor oluşu sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğunun katılıyorum 181 kişi (%46,4), 125 kişi (%32,1) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermişlerdir. Buna bağlı olarak katılımcıların büyük çoğunluğunun ailece vakit geçirecek imkânları sunuyor oluşu sebebiyle tesisi tercih ettiklerini söyleyebiliriz.

**Tablo 3.14.(29) Kadınlara Özel Müstakil Yerlerin Oluşu Sebebiyle Tercih Edilme Durumu**

		Sıklık	Yüzde
<b>Geçerli</b>	Kesinlikle Katılmıyorum	11	2,8
	Katılmıyorum	8	2,1
	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	38	9,7
	Katılıyorum	208	53,3
	Kesinlikle Katılıyorum	125	32,1
	Toplam	390	100

Tesise gelen müşterilerin önemlilik derecelerine göre kadınlara özel müstakil yerlerin oluşu sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğu katılıyorum 208 kişi (%53,3), 125 kişi (%32,1) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermişlerdir. Buna bağlı olarak katılımcıların büyük çoğunluğu bayanlardan oluştuğu için kadınlara özel müstakil yerlerin oluşu sebebiyle tesisi tercih ettiklerini söyleyebiliriz.

**Tablo 3.14.(30)Çocuklar İçin Uygun Aktivitelere Sahip Oluşu Sebebiyle Tercih Edilme Durumu**

		Sıklık	Yüzde
<b>Geçerli</b>	Kesinlikle Katılmıyorum	12	3,1
	Katılmıyorum	27	6,9
	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	75	19,2
	Katılıyorum	143	36,7
	Kesinlikle Katılıyorum	133	34,1
	Toplam	390	100

Araştırmaya katılan termal müşterilerin önemlilik derecelerine göre çocuklar için uygun aktivitelere sahip oluşu sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğu katılıyorum 143 kişi (%36,7), 133 kişi (%34,1) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermişlerdir. Buna bağlı olarak tablonun neticesinde katılımcıların büyük çoğunluğunun çocuklar için uygun aktivitelere sahip oluşu sebebiyle tesisi tercih ettiklerini söyleyebiliriz.

**Tablo 3.14.(31) Medeni Durumunuz? \* Şifalı Kaplıcalara Sahip Oluşu Çapraz Tablosu**

		Şifalı Kaplıcalara Sahip Oluşu						
			Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
Medeni Durumunuz	<b>Evli</b>	N	2	4	24	89	65	184
		%	28,6	33,3	48,0	42,0	59,6	47,2
	<b>Bekâr</b>	N	2	4	12	55	25	98
		%	28,6	33,3	24,0	25,9	22,9	25,1
	<b>Boşanmış</b>	N	3	4	14	68	19	108
		%	42,9	33,3	28,0	32,1	17,4	27,7
<b>Toplam</b>	N	7	12	50	212	109	390	
	%	100	100	100	100	100	100	

	Değer	S.D	P
<b>X<sup>2</sup></b>	12,786	8	,119

Araştırmaya katılan müşterilerin medeni durum değişkenlerinden elde edilen sonuçlar neticesinde evli katılımcıların şifalı kaplıcalara bağlı olarak Kızılcahamam'daki termal tesisleri tercih etme oranları bekâr ve boşanmış katılımcılara oranla daha fazladır. Ayrıca boşanmış bireylerin katılım oranı bekâr katılımcılara göre daha fazladır. Medeni durumla şifalı kaplıcalara sahip oluşu arasında anlamlı bir ilişki yoktur ( $p>0.05$ ).

**Tablo 3.14.(32) Medeni Durumunuz? \* Bölgenin Güvenli Oluşu Çapraz Tablosu**

		<b>Bölgenin Güvenli Oluşu</b>						
			<b>Kesinlikle Katılmıyorum</b>	<b>Katılmıyorum</b>	<b>Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum</b>	<b>Katılıyorum</b>	<b>Kesinlikle Katılıyorum</b>	<b>Toplam</b>
<b>Medeni Durumunuz</b>	<b>Evli</b>	N	2	11	30	70	71	184
		%	28,6	52,4	49,2	38,0	60,7	47,2
	<b>Bekâr</b>	N	3	3	21	48	23	98
		%	42,9	14,3	34,4	26,1	19,7	25,1
	<b>Boşanmış</b>	N	2	7	10	66	23	108
		%	28,6	33,3	16,4	35,9	19,7	27,7
	<b>Toplam</b>	N	7	21	61	184	117	390
		%	100	100	100	100	100	100

	<b>Değer</b>	<b>S.D</b>	<b>P</b>
<b>X<sup>2</sup></b>	24,106	8	,002

Araştırmaya katılan ziyaretçilerin medeni durum değişkenlerinden elde edilen sonuçlar neticesinde evli ve boşanmış katılımcıların çoğunluğunun bölgenin güvenli olmasından yana olumlu tercihte buldukları görülmektedir. Medeni durumla bölgenin güvenli olması arasında anlamlı bir ilişki vardır ( $p<0.05$ ).

**Tablo 3.14.(33) Medeni Durumunuz? \* Fitness&Wellness Merkezinin Oluşu Çapraz Tablosu**

		Fitness&wellness merkezinin oluşu						
Medeni Durumunuz			Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
	<b>Evli</b>	N	6	12	25	58	83	184
%		54,5	44,4	42,4	36,0	62,9	47,2	
<b>Bekâr</b>	N	1	8	11	54	24	98	
	%	9,1	29,6	18,6	33,5	18,2	25,1	
<b>Boşanmış</b>	N	4	7	23	49	25	108	
	%	36,4	25,9	39,0	30,4	18,9	27,7	
<b>Toplam</b>	N	11	27	59	161	132	390	
	%	100	100	100	100	100	100	
		<b>Değer</b>	<b>S.D</b>			<b>P</b>		
<b>X<sup>2</sup></b>		28,134	8			,000		

Araştırmaya katılan bireylerin evli, bekâr, boşanmış medeni durum değişkenlerinden elde edilen sonuçlar neticesinde termal tesislerde fitness&wellness merkezlerinin oluşunun çoğunluk tarafından tercih sebebi olduğu görülmektedir. Medeni durumla fitness&wellness merkezlerinin oluşu arasında anlamlı bir ilişki vardır ( $p<0,05$ ).

**Tablo 3.14.(34) Medeni Durumunuz? \* Çocuklar İçin Uygun Aktivitelere Sahip Oluşu**  
Çapraz Tablosu

		Çocuklar için uygun aktivitelere sahip oluşu						
			Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
Medeni Durumunuz	<b>Evli</b>	N	4	11	39	55	75	184
		%	33,3	40,7	52,0	38,5	56,4	47,2
	<b>Bekar</b>	N	4	5	14	39	36	98
		%	33,3	18,5	18,7	27,3	27,1	25,1
	<b>Boşanmış</b>	N	4	11	22	49	22	108
		%	33,3	40,7	29,3	34,3	16,5	27,7
<b>Toplam</b>	N	12	27	75	143	133	390	
	%	100	100	100	100	100	100	
			<b>Değer</b>	<b>S.D</b>				<b>P</b>
<b>X<sup>2</sup></b>			18,362	8				,019

Araştırmaya katılan bireylerin medeni durum değişkenlerine bağlı olarak elde edilen sonuçlar neticesinde evli olan katılımcıların bekâr ve boşanmış katılımcılara göre daha fazla olduğu görülmektedir. Yapılan araştırmadaki sonuçlara bakıldığında termal tesislerin çocuklar için uygun aktivitelere sahip olması evli katılımcılar için önemli tercih nedenleri arasında olduğu görülmektedir. Medeni durumla çocuklar için uygun aktivitelere sahip oluşu arasında anlamlı bir ilişki vardır ( $p < 0.05$ ).

**Tablo 3.14.(35) Medeni Durumunuz? \* Kadınlara Özel Müstakil Yerlerin Oluşu Çapraz Tablosu**

		<b>Kadınlara özel müstakil yerlerin oluşu</b>						
			<b>Kesinlikle Katılmıyorum</b>	<b>Katılmıyorum</b>	<b>Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum</b>	<b>Katılıyorum</b>	<b>Kesinlikle Katılıyorum</b>	<b>Toplam</b>
<b>Medeni Durumunuz</b>	<b>Evli</b>	N	5	4	20	86	69	184
		%	45,5	50,0	52,6	41,3	55,2	47,2
	<b>Bekar</b>	N	4	1	7	50	36	98
		%	36,4	12,5	18,4	24,0	28,8	25,1
	<b>Boşanmış</b>	N	2	3	11	72	20	108
		%	18,2	37,5	28,9	34,6	16,0	27,7
<b>Toplam</b>		N	11	8	38	208	125	390
		%	100	100	100	100	100	100
		<b>Değer</b>	<b>S.D</b>			<b>P</b>		
<b>X<sup>2</sup></b>		16,404	8			,037		

Katılımcıların medeni durum değişkenlerine bakıldığında elde edilen sonuçlara bağlı olarak kadınlara özel müstakil yerlerin olması durumlarına göre evli, bekâr ve boşanmış katılımcıların çoğunluğu tarafından tercih edilmekte olduğu görülmektedir. Medeni durumla kadınlara özel müstakil yerlerin olması arasında anlamlı bir ilişki vardır ( $p < 0.05$ ).

**Tablo 3.14.(36) Cinsiyetiniz? \* Şifalı Kaplıcalara Sahip Oluşu Çapraz Tablosu**

		Şifalı kaplıcalara sahip oluşu						
			Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
Cinsiyetiniz	Bay	N	3	2	20	95	49	169
		%	42,9	16,7	44,0	44,8	45,0	43,3
	Bayan	N	4	10	30	117	60	221
		%	57,1	83,3	60,0	55,2	55,0	56,7
	Toplam	N	7	12	50	212	109	390
		%	100	100	100	100	100	100
		Değer	S.D			P		
$X^2$		4,007	4			,405		

Araştırmaya katılan müşterilerin cinsiyet değişkenlerinden elde edilen sonuçlar neticesinde termal tesislerin şifalı kaplıcalara sahip oluşu cinsiyet değişkenleri açısından tercih unsuru olarak değerlendirildiğinde erkek katılımcıların bayan katılımcılara oranla daha az tercih ettiği görülmektedir. Cinsiyetle şifalı kaplıcalara sahip olması arasında anlamlı bir ilişki yoktur ( $p>0.05$ ).



**Tablo 3.14.(37) Cinsiyetiniz? \* Bölgenin Güvenli Oluşu Çapraz Tablosu**

		<b>Bölgenin güvenli oluşu</b>						
			<b>Kesinlikle Katılmıyorum</b>	<b>Katılmıyorum</b>	<b>Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum</b>	<b>Katılıyorum</b>	<b>Kesinlikle Katılıyorum</b>	<b>Toplam</b>
<b>Cinsiyetiniz</b>	<b>Bay</b>	N	5	6	25	78	55	169
		%	71,4	28,6	41,0	42,4	47,0	43,3
	<b>Bayan</b>	N	2	15	36	106	62	221
		%	28,6	71,4	59,0	57,6	53,0	56,7
	<b>Toplam</b>	N	7	21	61	184	117	390
		%	100	100	100	100	100	100
		<b>Değer</b>				<b>S.D</b>	<b>P</b>	
<b>X<sup>2</sup></b>		4,961				4	,291	

Katılımcıların cinsiyet değişkenlerinden elde edilen sonuçlara bağlı olarak bölgenin güvenli oluşu cinsiyet değişkenleri açısından tercih unsuru olarak değerlendirildiğinde bayan katılımcıların erkek katılımcılara oranla daha fazla olumlu tercihte buldukları görülmektedir. Cinsiyetle bölgenin güvenli oluşu arasında anlamlı bir ilişki yoktur ( $p>0.05$ ).

**Tablo 3.14.(38) Cinsiyetiniz? \* Fitness&Wellness Merkezinin Oluşu Çapraz Tablosu**

		Fitness&wellness merkezinin oluşu						
			Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
Cinsiyetiniz	Bay	N	4	9	25	69	62	169
		%	36,4	33,3	42,4	42,9	47,0	43,3
	Bayan	N	7	18	34	92	70	221
		%	63,6	66,7	57,6	57,1	53,0	56,7
	Toplam	N	11	27	59	161	132	390
		%	100	100	100	100	100	100
		Değer	S.D			P		
X <sup>2</sup>		2,065	4			,724		

Araştırmaya katılan bireylerin cinsiyet değişkenlerine baktığımızda elde edilen sonuçlara bağlı olarak termal tesislerin fitness&wellness merkezlerine sahip olma özelliği erkek ve bayan cinsiyet değişkenlerinin tercih sebebi olması açısından değerlendirildiğinde erkek katılımcıların 42,9% katılıyorum, 47,0% kesinlikle katılıyorum, 42,4% kararsız ve geriye kalan erkek katılımcıların tercih etmesi açısından önemli tercih nedeni olmadığı görülmektedir. Bayan katılımcıların 57,1% katılıyorum ve 53% Kesinlikle Katılıyorum cevabı verirken 57,6 % kararsız ve geri kalan bayan katılımcıların tercih etmesi açısından önemli tercih nedeni olmadığı görülmektedir. Cinsiyetle termal tesislerin fitness&wellness merkezlerinin olması arasında anlamlı bir ilişki yoktur ( $p>0.05$ ).

**Tablo 3.14.(39) Cinsiyetiniz? \* Çocuklar İçin Uygun Aktivitelere Sahip Oluşu Çapraz Tablosu**

		Çocuklar için uygun aktivitelere sahip oluşu						
Cinsiyetiniz			Kesinlikle	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle	Toplam
			Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum	Ne Katılmıyorum	Katılıyorum	
Bay	N		4	12	32	61	60	169
	%		33,3	44,4	42,7	42,7	45,1	43,3
Bayan	N		8	15	43	82	73	221
	%		66,7	55,6	57,3	57,3	54,9	56,7
Toplam	N		12	27	75	143	133	390
	%		100	100	100	100	100	100
		<b>Değer</b>	<b>S.D</b>			<b>P</b>		
<b>X<sup>2</sup></b>		0,714	4			,950		

Tesise gelen müşterilerin cinsiyet değişkenlerinden elde edilen sonuçlara baktığımızda termal tesislerin çocuklar için uygun aktivitelere sahip olma özelliği erkek ve bayan cinsiyet değişkenlerinin tercih sebebi olması açısından değerlendirildiğinde 221 bayan katılımcıların çoğunluğu olumlu etkilenirken 169 erkek katılımcının yarısından fazlası katılıyorum ve Kesinlikle Katılıyorum yanıtını verdiği görülmüştür. Cinsiyetle çocuklar için uygun aktivitelere sahip oluşu arasında anlamlı bir ilişki yoktur ( $p>0.05$ ).

**Tablo 3.14.(40) Cinsiyetiniz? \* kadınlara özel müstakil yerlerin oluşu Çapraz Tablosu**

		Kadınlara özel müstakil yerlerin oluşu						
			Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
Cinsiyetiniz	Bay	N	5	2	13	92	57	169
		%	45,5	25,0	34,2	44,2	45,6	43,3
	Bayan	N	6	6	25	116	68	221
		%	54,5	75,0	65,8	55,8	54,4	56,7
	Toplam	N	11	8	38	208	125	390
		%	100	100	100	100	100	100
		Değer	S.D			P		
$X^2$		2,733	4			,603		

Araştırmaya katılan müşterilerin cinsiyet değişkenlerinden elde edilen sonuçlar neticesinde termal turizm tesislerinde Kadınlara özel müstakil yerlere sahip olması, erkek ve bayanlar arasında tercih edilme sebebi olması açısından değerlendirildiğinde bayan katılımcıların erkeklere göre daha çok katılım gösterdiğini söyleyebiliriz. Cinsiyetle kadınlara özel müstakil yerlere sahip olması arasında anlamlı bir ilişki yoktur ( $p>0,05$ ).

**Tablo 3.14.(41) Tesise Geliş Amacınız Dinlenme \* Fitness&Wellness Merkezinin Oluşu Çapraz Tablosu**

		Fitness&wellness merkezinin oluşu						
			Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
<b>Tesise Geliş Amacınız: Dinlenme</b>	<b>Evet</b>	N	6	6	16	35	44	107
		%	54,5	22,2	27,1	21,7	33,3	27,4
	<b>Hayır</b>	N	5	21	43	126	88	283
		%	45,5	77,8	72,9	78,3	66,7	72,6
	<b>Toplam</b>	N	11	27	59	161	132	390
		%	100	100	100	100	100	100
			<b>Değer</b>		<b>S.D</b>		<b>P</b>	
		<b>X<sup>2</sup></b>	9,363		4		,053	

Termal tesislere geliş amacı dinlenme olan 107 kişiden 35 (%21,7) katılıyorum ve 44 (%33,3) kesinlikle katılıyorum cevabını veren katılımcıların işletmelerde Fitness&wellness merkezine sahip olma özelliği tercih sebebi olması açısından ele alındığında dinlenme amacıyla tercih edenlerin 79 kişi (%55) evet cevabı verdiği görülmektedir. Tesise geliş amacı dinlenme olan katılımcılar ile tesislerde fitness&wellness merkezine sahip olması arasında anlamlı bir ilişki yoktur ( $p>0.05$ ).

( $p<0.05$ ).

**Tablo 3.14.(42) Tesise Geliş Amacınız Dinlenme \* Spa ve Sauna Hizmetleri Sunuyor Oluşu Çapraz Tablosu**

		Spa ve sauna hizmetleri sunuyor oluşu						
			Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
Tesise Geliş Amacınız: Dinlenme	Evet	N	5	5	15	42	40	107
		%	83,3	41,7	31,9	22,6	28,8	27,4
	Hayır	N	1	7	32	144	99	283
		%	16,7	58,3	68,1	77,4	71,2	72,6
	Toplam	N	6	12	47	186	139	390
		%	100	100	100	100	100	100
			<b>Değer</b>		<b>S.D</b>		<b>P</b>	
		<b>X<sup>2</sup></b>	13,439		4		,009	

Araştırmada termal tesislere geliş amacı dinlenme olan katılımcıların termal tesislere geliş amacı dinlenme olan 107 kişiden 42 (%22,6) katılıyorum ve 40 (% 28,8) kesinlikle katılıyorum cevabını veren katılımcıların işletmelerde Spa& sauna merkezine sahip olma özelliği tercih sebebi olması açısından ele alındığında dinlenme amacıyla tercih edenlerin 82 kişi (%51,4) evet cevabı verdiği görülmektedir. Tesislere geliş amacı dinlenme olan katılımcılar ile işletmelerde spa&sauna merkezinin olması arasında anlamlı bir ilişki vardır ( $p<0.05$ ).

**Tablo 3.14.(43) Tesise Geliş Amacınız Dinlenme \* Personelin Kaliteli Oluşu Çapraz Tablosu**

		Personelin kaliteli oluşu						
			Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
Tesise Geliş Amacınız: Dinlenme	Evet	N	6	8	16	41	36	107
		%	54,5	36,4	20,0	29,1	26,5	27,4
	Hayır	N	5	14	64	100	100	283
		%	45,5	63,6	80,0	70,9	73,5	72,6
Toplam		N	11	22	80	141	136	390
		%	100	100	100	100	100	100
			<b>Değer</b>		<b>S.D</b>		<b>P</b>	
<b>X<sup>2</sup></b>			7,418		4		,115	

Araştırmada termal tesislere geliş amacı dinlenme olan katılımcıların termal tesislere geliş amacı dinlenme olan 107 kişiden 41 (%29,1) katılıyorum ve 36 (% 26,5) kesinlikle katılıyorum cevabını veren katılımcıların işletmelerde personelin kaliteli oluşuna sahip olma özelliği tercih sebebi olması açısından ele alındığında dinlenme amacıyla tercih edenlerin 78 kişi (%55,6) evet cevabı verdiği görülmektedir. Tesise geliş amacı dinlenme olan katılımcılar ile işletmelerde personelin kaliteli oluşu arasında anlamlı bir ilişki yoktur ( $p>0.05$ ).

**Tablo 3.14.(44) Tesise Geliş Amacınız Dinlenme \* Bölgenin Güvenli Oluşu Çapraz Tablosu**

		<b>Bölgenin güvenli oluşu</b>						
			<b>Kesinlikle Katılmıyorum</b>	<b>Katılmıyorum</b>	<b>Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum</b>	<b>Katılıyorum</b>	<b>Kesinlikle Katılıyorum</b>	<b>Toplam</b>
<b>Tesise Geliş Amacınız: Dinlenme</b>	<b>Evet</b>	N	2	8	16	45	36	107
		%	28,6	38,1	26,2	24,5	30,8	27,4
	<b>Hayır</b>	N	5	13	45	139	81	283
		%	71,4	61,9	73,8	75,5	69,2	72,6
	<b>Toplam</b>	N	7	21	61	184	117	390
		%	100	100	100	100	100	100
			<b>Değer</b>		<b>S.D</b>		<b>P</b>	
		<b>X<sup>2</sup></b>	2,721		4		,606	

Araştırmada termal tesislere geliş amacı dinlenme olan katılımcıların termal tesislere geliş amacı dinlenme olan 107 kişiden 45 (%24,5) katılıyorum ve 36 (% 30,8) kesinlikle katılıyorum cevabını veren katılımcıların işletmelerde bölgenin güvenli oluşu özelliğine sahip olması tercih sebebi olması açısından ele alındığında dinlenme amacıyla tercih edenlerin 81 kişi (%55,3) evet cevabı verdiği görülmektedir. Tesise geliş amacı dinlenme olan katılımcılar ile tesislerde bölgenin güvenli oluşu özelliğine sahip olması arasında anlamlı bir ilişki yoktur ( $p>0.05$ ).



**Tablo 3.14.(45) Tesise Geliş Amacınız Dinlenme \* Ucuz Tatil Olanakları Sunuyor Oluşu Çapraz Tablosu**

		Ucuz tatil olanakları sunuyor oluşu						
			Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
<b>Tesise Geliş Amacınız: Dinlenme</b>	<b>Evet</b>	N	4	7	27	35	34	107
		%	22,2	13,2	24,1	30,4	37,4	27,4
	<b>Hayır</b>	N	14	46	85	80	58	283
		%	77,8	86,8	75,9	69,6	62,6	72,6
	<b>Toplam</b>	N	18	53	112	115	92	390
		%	100	100	100	100	100	100
		<b>Değer</b>	<b>S.D</b>			<b>P</b>		
<b>X<sup>2</sup></b>		10,967	4			,027		

Araştırmada termal tesislere geliş amacı dinlenme olan katılımcıların termal tesislere geliş amacı dinlenme olan 107 kişiden 35 (%30,4) katılıyorum ve 34 (% 37,6) kesinlikle katılıyorum cevabını veren katılımcıların işletmelerde ucuz tatil olanaklarına sahip olma özelliği tercih sebebi olması açısından ele alındığında dinlenme amacıyla tercih edenlerin 69 kişi (%68,8) evet cevabı verdiği görülmektedir. Tesise geliş amacı dinlenme olan katılımcılar ile işletmelerde ucuz tatil olanaklarına sahip olma özelliğinin olması arasında anlamlı bir ilişki vardır (p<0.05).

**Tablo 3.14.(46) Tesise Geliş Amacınız Dinlenme \* Kür ve Tedavi İmkânları Sunuyor Oluşu Çapraz Tablosu**

		<b>Kür ve tedavi imkânları sunuyor oluşu</b>						
			<b>Kesinlikle Katılmıyorum</b>	<b>Katılmıyorum</b>	<b>Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum</b>	<b>Katılıyorum</b>	<b>Kesinlikle Katılıyorum</b>	<b>Toplam</b>
<b>Tesise Geliş Amacınız: Dinlenme</b>	<b>Evet</b>	N	5	5	9	51	37	107
		%	83,3	41,7	23,7	25,0	28,5	27,4
	<b>Hayır</b>	N	1	7	29	153	93	283
		%	16,7	58,3	76,3	75,0	71,5	72,6
	<b>Toplam</b>	N	6	12	38	204	130	390
		%	100	100	100	100	100	100
			<b>Değer</b>		<b>S.D</b>		<b>P</b>	
		<b>X<sup>2</sup></b>	11,583		4		,021	

Araştırmada termal tesislere geliş amacı dinlenme olan katılımcıların termal tesislere geliş amacı dinlenme olan 107 kişiden 51 (%25,0) katılıyorum ve 37 (% 28,5) kesinlikle katılıyorum cevabını veren katılımcıların işletmelerde kür ve tedavi olanaklarına sahip olma özelliği tercih sebebi olması açısından ele alındığında dinlenme amacıyla tercih edenlerin 88 kişi (%53,5) evet cevabı verdiği görülmektedir. Tesise geliş amacı dinlenme olan katılımcılar ile işletmelerde kür ve tedavi olanaklarına sahip olma özelliği olması arasında anlamlı bir ilişki vardır ( $p < 0.05$ ).

**Tablo 3.14.(47) Tesise Geliş Amacınız Dinlenme \* Şifalı Kaplıcalara Sahip Oluşu Çapraz Tablosu**

		<b>Şifalı kaplıcalara sahip oluşu</b>						
			<b>Kesinlikle Katılmıyorum</b>	<b>Katılmıyorum</b>	<b>Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum</b>	<b>Katılıyorum</b>	<b>Kesinlikle Katılıyorum</b>	<b>Toplam</b>
<b>Tesise Geliş Amacınız: Dinlenme</b>	<b>Evet</b>	N	3	7	15	49	33	107
		%	42,9	58,3	30,0	23,1	30,3	27,4
	<b>Hayır</b>	N	4	5	35	163	76	283
		%	57,1	41,7	70,0	76,9	69,7	72,6
	<b>Toplam</b>	N	7	12	50	212	109	390
		%	100	100	100	100	100	100
		<b>Değer</b>	<b>S.D</b>			<b>P</b>		
<b>X<sup>2</sup></b>		9,187	4			,057		

Araştırmada termal tesislere geliş amacı dinlenme olan katılımcılardan 107 kişiden 49 (%23,1) katılıyorum ve 33 (% 30,3) kesinlikle katılıyorum cevabını veren katılımcıların işletmelerde şifalı kaplıcalara sahip olma özelliği tercih sebebi olması açısından ele alındığında dinlenme amacıyla tercih edenlerin 82 kişi (%53,4) evet cevabı verdiği görülmektedir. Tesise geliş amacı dinlenme olan katılımcılar ile işletmelerde şifalı kaplıcalara sahip olma özelliğinin olması arası anlamlı bir ilişki yoktur ( $p>0.05$ ).

**Tablo 3.14.(48) Tesise Geliş Amacınız Dinlenme \* Kadınlara Özel Müstakil Yerlerin Oluşu Çapraz Tablosu**

		<b>Kadınlara Özel Müstakil Yerlerin Oluşu</b>						
			<b>Kesinlikle Katılmıyorum</b>	<b>Katılmıyorum</b>	<b>Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum</b>	<b>Katılıyorum</b>	<b>Kesinlikle Katılıyorum</b>	<b>Toplam</b>
<b>Tesise Geliş Amacınız: Dinlenme</b>	<b>Evet</b>	N	4	4	7	56	36	107
		%	36,4	50,0	18,4	26,9	28,8	27,4
	<b>Hayır</b>	N	7	4	31	152	89	283
		%	63,6	50,0	81,6	73,1	71,2	72,6
	<b>Toplam</b>	N	11	8	38	208	125	390
		%	100	100	100	100	100	100
		<b>Değer</b>	<b>S.D</b>			<b>P</b>		
<b>X<sup>2</sup></b>		4,182	4			,382		

Termal tesislere geliş amacı dinlenme olan katılımcılardan 107 kişiden 56 (%26,9) katılıyorum ve 36 (% 28,8) kesinlikle katılıyorum cevabını veren katılımcıların işletmelerde şifalı kaplıcalara sahip olma özelliği tercih sebebi olması açısından ele alındığında dinlenme amacıyla tercih edenlerin 92 kişi (%55,7) evet cevabı verdiği görülmektedir. Tesise geliş amacı dinlenme olan katılımcılar ile tesislerde şifalı kaplıcalara sahip olma özelliğinin olması arasında anlamlı bir ilişki yoktur ( $p>0.05$ ).

**Tablo 3.14.(49) Tesise Geliş Amacınız Tedavi \* Çocuklar İçin Uygun Aktivitelere Sahip Oluşu Çapraz Tablosu**

		Çocuklar için uygun aktivitelere sahip oluşu						
			Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
<b>Tesise Geliş Amacınız: Tedavi</b>	<b>Evet</b>	N	5	10	24	27	34	100
		%	41,7	37,0	32,0	18,9	25,6	25,6
	<b>Hayır</b>	N	7	17	51	116	99	290
		%	58,3	63,0	68,0	81,1	74,4	74,4
	<b>Toplam</b>	N	12	27	75	143	133	390
		%	100	100	100	100	100	100
			<b>Değer</b>		<b>S.D</b>		<b>P</b>	
		<b>X<sup>2</sup></b>	8,474		4		,076	

Termal tesislere geliş amacı tedavi olan katılımcılardan 100 kişiden 27 (%18,9) katılıyorum ve 34 (% 25,6) kesinlikle katılıyorum cevabını veren katılımcıların işletmelerde çocuklar için uygun aktivitelere sahip olma özelliği tercih sebebi olması açısından ele alındığında dinlenme amacıyla tercih edenlerin 61 kişi evet cevabı verdiği görülmektedir. Tesise geliş amacı tedavi olan katılımcılar ile işletmelerde şifalı kaplıcalara sahip olma özelliğinin olması arasında anlamlı bir ilişki yoktur ( $p>0.05$ ).

**Tablo 3.14.(50) Tesise Geliş Amacınız Tedavi \* Kadınlara Özel Müstakil Yerlerin Oluşu Çapraz Tablosu**

		<b>Kadınlara Özel Müstakil Yerlerin Oluşu</b>						
			<b>Kesinlikle Katılmıyorum</b>	<b>Katılmıyorum</b>	<b>Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum</b>	<b>Katılıyorum</b>	<b>Kesinlikle Katılıyorum</b>	<b>Toplam</b>
<b>Tesise Geliş Amacınız: Tedavi</b>	<b>Evet</b>	N	4	6	10	55	25	100
		%	36,4	75,0	26,3	26,4	20,0	25,6
	<b>Hayır</b>	N	7	2	28	153	100	290
		%	63,6	25,0	73,7	73,6	80,0	74,4
	<b>Toplam</b>	N	11	8	38	208	125	390
		%	100	100	100	100	100	100
		<b>Değer</b>	<b>S.D</b>			<b>P</b>		
<b>X<sup>2</sup></b>		13,051	4			,011		

Termal tesislere geliş amacı tedavi olan 100 katılımcının kadınlara özel müstakil yerlerin oluşu tercih sebebi olması açısından değerlendirildiğinde büyük çoğunluğunun 80 kişinin evet cevabı verdiği görülmektedir. Tesise geliş amacı tedavi olan katılımcılar ile kadınlara ait müstakil yerlerin oluşu arasında anlamlı bir ilişki vardır ( $p < 0.05$ ).

**Tablo 3.14.(51) Tesise Geliş Amacınız Tedavi \* Ailece Vakit Geçirecek İmkânları Sunuyor Oluşu Çapraz Tablosu**

		Ailece vakit geçirecek imkânları sunuyor oluşu						
			Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
Tesise Geliş Amacınız: Tedavi	Evet	N	3	12	19	47	19	100
		%	37,5	50,0	36,5	26,0	15,2	25,6
	Hayır	N	5	12	33	134	106	290
		%	62,5	50,0	63,5	74,0	84,8	74,4
	Toplam	N	8	24	52	181	125	390
		%	100	100	100	100	100	100
			<b>Değer</b>		<b>S.D</b>		<b>P</b>	
		<b>X<sup>2</sup></b>	18,455		4		,001	

Termal tesislere geliş amacı tedavi olan 100 katılımcının ailece vakit geçirecek imkânları sunuyor oluşu tercih sebebi olması açısından değerlendirildiğinde büyük çoğunluğunun 66 kişinin evet cevabı verdiği görülmektedir. Tesise geliş amacı tedavi olan katılımcılar ile ailece vakit geçirecek imkânları sunuyor oluşu arasında anlamlı bir ilişki vardır ( $p < 0.05$ ).

**Tablo 3.14.(52) Tesise Geliş Amacınız Tedavi \* Fitness&Wellness Merkezinin Oluşu Çapraz Tablosu**

		Fitness&wellness merkezinin oluşu						
			Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
<b>Tesise Geliş Amacınız: Tedavi</b>	<b>Evet</b>	N	6	7	14	40	33	100
		%	54,5	25,9	23,7	24,8	25,0	25,6
	<b>Hayır</b>	N	5	20	45	121	99	290
		%	45,5	74,1	76,3	75,2	75,0	74,4
	<b>Toplam</b>	N	11	27	59	161	132	390
		%	100	100	100	100	100	100
		<b>Değer</b>	<b>S.D</b>			<b>P</b>		
<b>X<sup>2</sup></b>		5,016	4			,286		

Termal tesislere geliş amacı tedavi olan 100 katılımcının fitness&wellness merkezinin oluşu tercih sebebi olması açısından değerlendirildiğinde büyük çoğunluğunun 73 kişinin evet cevabı verdiği görülmektedir. Tesise geliş amacı tedavi olan katılımcılar ile fitness&wellness merkezinin oluşu arasında anlamlı bir ilişki yoktur ( $p>0.05$ ).



**Tablo 3.14.(53) Tesise Geliş Amacınız Tedavi \* Spa ve Sauna Hizmetleri Sunuyor Oluşu Çapraz Tablosu**

		<b>Spa ve Sauna Hizmetleri Sunuyor Oluşu</b>						
			<b>Kesinlikle Katılmıyorum</b>	<b>Katılmıyorum</b>	<b>Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum</b>	<b>Katılıyorum</b>	<b>Kesinlikle Katılıyorum</b>	<b>Toplam</b>
<b>Tesise Geliş Amacınız: Tedavi</b>	<b>Evet</b>	N	6	6	15	41	32	100
		%	100	50,0	31,9	22,0	23,0	25,6
	<b>Hayır</b>	N	0	6	32	145	107	290
		%	0	50,0	68,1	78,0	77,0	74,4
	<b>Toplam</b>	N	6	12	47	186	139	390
		%	100	100	100	100	100	100
			<b>Değer</b>		<b>S.D</b>		<b>P</b>	
		<b>X<sup>2</sup></b>	23,868		4		,000	

Termal tesislere geliş amacı tedavi olan 100 katılımcının spa ve sauna hizmetleri sunuyor oluşu tercih sebebi olması açısından değerlendirildiğinde büyük çoğunluğunun 73 kişinin evet cevabı verdiği görülmektedir. Tesise geliş amacı tedavi olan katılımcılar ile spa ve sauna hizmetleri sunuyor oluşu arasında anlamlı bir ilişki vardır ( $p < 0.05$ ).

**Tablo 3.14.(54) Yaşınız? \* Tatilde Ortalama Kalış Süreniz? Çapraz Tablosu**

		Tatilde ortalama kalış süreniz?						
		1-3 Gün	3-5 Gün	1 Hafta	10 Gün	10 Gün+	Toplam	
Yaşınız	18-25	N	13	2	5	2	2	24
		%	8,3	2,9	5,3	4,3	8,7	6,2
	26-35	N	53	7	23	2	2	87
		%	33,8	10,3	24,2	4,3	8,7	22,3
	36-45	N	46	17	23	14	6	106
		%	29,3	25,0	24,2	29,8	26,1	27,2
	46-55	N	26	20	13	9	4	72
		%	16,6	29,4	13,7	19,1	17,4	18,5
	55+	N	19	22	31	20	9	101
		%	12,1	32,4	32,6	42,6	39,1	25,9
Toplam		157	68	95	47	23	390	
		100	100	100	100	100	100	

	Değer	S.D	P
$\chi^2$	53.115	16	,00

Termal tesislerde kalma süreleri ile yaş durumu arasında yapılan çapraz tablo incelendiğinde; 18-25 yaş aralığında 13 kişi, 26-35 yaş aralığında 53 kişi, 36-45 yaş aralığında 46 kişi ve 46-55 yaş aralığında da 26 kişi 55 ve üzeri yaş aralığında 19 kişi 1-3 gün arasında, ayrıca yaş değişkenlerine bakıldığında katılımcılardan toplam 157 kişi 1-3 gün arası tatilde kalmayı tercih etmiştir. 36-46 yaş aralığındaki katılımcıların çoğunlukta olduğunu söyleyebiliriz. Tabloya bakıldığında buna bağlı olarak termal tesislerde kalma süreleri ile yaş değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki vardır ( $p < 0,05$ ).

**Tablo 3.14.(55) Cinsiyetiniz? \* tatilde ortalama kalış süreniz? Çapraz Tablosu**

		Tatilde ortalama kalış süreniz?						
		1-3 Gün	3-5 Gün	1 Hafta	10 Gün	10 Gün+	Toplam	
Cinsiyetiniz	Bay	N	69	40	38	14	8	169
		%	43,9	58,8	40,0	29,8	34,8	43,3
	Bayan	N	88	28	57	33	15	221
		%	56,1	41,2	60,0	70,2	65,2	56,7
	Toplam	N	157	68	95	47	23	390
		%	100	100	100	100	100	100

	Değer	S.D	P
$\chi^2$	11,296	4	,023

Termal tesislerde kalma süreleri ile cinsiyet değişkenleri durumu arasında yapılan çapraz tablo incelendiğinde; erkeklerden 69 kişi 1-3 gün arasında en çok tercih ettikleri bayanlardan 88 kişi 1-3 gün arasında tercih ettiği sonucuna ulaşabiliriz. Ayrıca cinsiyet değişkenlerine bakıldığında katılımcılardan toplam 221 kişi bayan ve 169 kişi erkek katılımcılardan oluştuğu görülür. Katılımcıların çoğunlukta bayan olduğunu söyleyebiliriz. Tabloya bakıldığında buna bağlı olarak termal tesislerde kalma süreleri ile cinsiyet değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki vardır ( $p<0,05$ ).

**Tablo 3.14.(56) Medeni durumunuz? \* ortalama aylık geliriniz? ÇAPRAZ TABLO**

		Ortalama aylık geliriniz?					Toplam	
		500-1500	1501-2500	2501-3500	3501-4500	4500+		
Medeni Durumunuz	Evli	N	15	63	80	8	18	184
		%	75,0	43,8	45,2	34,8	69,2	47,2
	Bekar	N	2	43	46	5	2	98
		%	10,0	29,9	26,0	21,7	7,7	25,1
	Boşanmış	N	3	38	51	10	6	108
		%	15,0	26,4	28,8	43,5	23,1	27,7
Toplam	N	20	144	177	23	26	390	
	%	100	100	100	100	100	100	

	Değer	S.D	P
$\chi^2$	17,226	8	,028

Termal tesislerde medeni durum ile ortalama aylık gelir değişkenleri durumu arasında yapılan çapraz tablo incelendiğinde; 177 kişi 2501-3500 arasında ortalama aylık gelire sahip olduğu, medeni duruma göre çoğunluğun 184 kişinin evli bireylerden oluştuğunu söyleyebiliriz. En çok tercih eden evli bireylerin 80 kişinin 2501-3500 arasında ortalama aylık gelire sahip olduğunu görebiliriz. Bunun sonucunda tabloya bakıldığında termal tesislerde medeni durum ile ortalama aylık gelir arasında anlamlı bir ilişki vardır ( $p<0,05$ ).



**Tablo 4. Katılımcıların Bir Termal Tesiste Rekreatif Unsurların Bulunup Bulunmaması ile İlgili Görüşleri**

<b>Faaliyetler</b>	<b>1.Kesinlikle Olmamalı</b>	<b>2.Olmamalı</b>	<b>3.Ne Olabilir Ne Olmayabilir</b>	<b>4.Olmalı</b>	<b>5.Kesinlikle Olmalı</b>
<b>Aktif jimnastik salonu</b>	7,9	5,1	21,5	38,2	27,3
<b>Atla gezinti</b>	8,2	6,2	27,4	35,6	22,6
<b>Bahçe ile ilgili uygulamalar</b>	6,2	7,9	35,1	32,3	18,5
<b>Bale ve dans eğitimi</b>	6,2	16,7	34,1	21,3	21,8
<b>Bilardo-Bowling-Masa Tenisi</b>	2,8	2,3	17,4	42,1	35,4
<b>Bilgisayar oyunları</b>	8,2	9,7	26,2	29,5	26,4
<b>Bisikletle gezinti</b>	5,1	3,8	19,7	40,8	30,5
<b>Bungee-Jumping</b>	5,1	14,4	35,9	23,1	21,5
<b>Çocuk odası</b>	1,5	2,8	17,2	47,7	30,8
<b>El sanatları</b>	9,2	19,0	30,8	20,5	20,5
<b>Genel alanlarda müzik yayını</b>	3,8	5,1	17,4	42,8	30,8
<b>Golf</b>	3,8	9,5	23,1	36,9	26,7
<b>Halk oyunları eğitimi</b>	8,5	18,7	29,0	27,4	16,4
<b>Kır gezintileri</b>	1,0	3,1	13,6	54,1	28,2
<b>Konserler</b>	2,1	6,4	21,5	42,3	27,7
<b>Langırt</b>	2,1	4,9	19,7	43,8	29,5
<b>Müzik eğitimi</b>	7,9	16,7	34,1	25,1	16,2
<b>Okuma salonu</b>	2,3	4,6	15,9	41,3	35,9
<b>Partiler</b>	3,8	5,1	23,3	35,9	31,8
<b>Satranç vb. oyunlar</b>	2,3	3,8	13,6	47,7	32,6
<b>Sinema salonu</b>	2,8	4,6	26,9	41,3	24,4
<b>Su oyunları</b>	2,8	3,3	17,9	45,6	30,3
<b>Şark köşesi</b>	2,1	5,6	19,0	43,8	29,5
<b>Voleybol-Basketbol-Tenis</b>	1,8	3,8	14,4	44,4	35,6

Yukarıdaki sonuçlar neticesinde katılımcıların boş zaman aktivitelerini değerlendirmek olarak en çok termal tesislerde olmasını istedikleri hizmetin kır gezintileri (%82,3) olduğu görülmektedir. Satranç, bilardo-bowling-masa tenisi, okuma salonu, langırt, çocuk odası, genel alanda müzik yayını, şark köşesi, voleybol-basketbol-tenis, su oyunları, bisikletle gezinti, konserler içinde benzer tavır göstermişlerdir.(%70 'in üzerinde katılımcı bulunması gerektiği yönde olumlu cevap vermiştir). Bunların dışında partiler, aletli jimnastik, sinema salonları, golf istek almıştır. En fazla reddedilenler arasında riskli olduğu için bungee-jumping'tir. Bu sonuçlara göre katılımcılar rekreasyon faaliyetleri ile ilgili taleplerinde rasyonel olmuşlardır. Bütün hepsini tek tek ele alacak olursak; aletli jimnastik mutlaka olmalı, atla gezinti maliyetli ve bakımı zor olduğundan özel durumlar dışında sunulmamalı, bale ve dans eğitimi, müzik eğitimi de katılımcılar tarafından yeterince tercih edilmediğini söyleyebiliriz. Katılımcıların orta yaş ve üzerinde olmasından dolayı bahçe uygulamalarına yer verilmesi gerektiğini böylece tesisin daha güzelleşmesini sağlayacağını hem de müşterilerin memnun edileceğini gösterir. Tesislerde termalin dışında kalan boş zamanlarında bilardo, bowling, masa tenisi, bisikletle gezinti, kır gezintileri, su oyunları, voleybol, tenis, satranç, langırt gibi aktivitelerle gidermek istemişlerdir. El sanatları, halk oyunları, müzik eğitimini çok fazla tercih etmemelerinin nedenleri belki tesisteki kalma sürelerinin azlığından ve uğraşlarında başaramamalarından dolayı yaşanacak hayal kırıklığı olabilir. Golf oyununa da merak sardıklarını ve istediklerini söyleyebiliriz. Parti ve konserler de katılımcılar tarafından ilgi gösterilen rekreasyon faaliyetleri olmuştur. Daha çok orta yaş ve üzeri katılımcılar bu faaliyetlere katılmak istemişlerdir.

## SONUÇ ve ÖNERİLER

Günümüzde turizm denildiği zaman, deniz-kum-güneş dışında çok çeşitli alternatif turizm çeşitlerinin de akla geldiğini söylemek mümkündür. Alternatif turizm çeşitlerinden sağlık amaçlı ve daha çok dinlenme amaçlı termal turizm aklımıza gelmektedir. Termal turizme genel olarak baktığımız zaman su, eski çağlardan beri şifa dağıtmaya devam etmiştir. Bu nedenle şifalı suların insan sağlığına çok iyi geldiğini söyleyebiliriz.

Ülkemizde çeşitli kaplıcalar çeşitli hastalıklara iyi gelmektedir. İnsanlar sağlık amaçlı termal tesisleri tercih etmelerinin yanında hoşça vakit geçirmek istemektedirler. Boş zaman değerlendirmek için termal tesislerde rekreatif faaliyetlerine çok fazla önem verilmesi gerekir. Modern termal tesislerinde rekrasyon kavramı çok geniş olarak karşımıza çıkmaktadır. Konaklama tesislerinde, otellerde rekreatif faaliyetlerin başında animasyon gelmektedir (Güzel, Türker ve Türker, (2014: 6). Animasyon birçok işletme için eğlendirici unsur olarak düşünülse de animasyonlar çoğu zaman gelenek- görenek, kültürlerimiz içinde bizlere faydalı olmaktadır.

Termal tesislerde rekreatif faaliyetler daha da çoğaltılırsa müşterilerin beklentilerinin üstünde doyum sağlaması ile birlikte termale olan ilgi daha da artacaktır. İşletmeler açısından da sadece kürler, masajlarla geçirilen birkaç saati fazla zamana yayma imkânı bulacaklardır. Rekreatif faaliyetler insanların günlük yaşantılarındaki sıkıntı, stres, iş yorgunluğu, psikolojik yorgunluk, fiziksel yorgunluklar açısından son derece önem teşkil etmektedir. Rekreatif faaliyetler gönüllülük esasına dayanmaktadır.

Termal tesislerde önemli olan sadece tesisteki yararlanılan hizmetler değil tesisin temizliği de çok önemlidir. Rekreasyon açısından ilk akla gelen kesinlikle tesisin bahçesi olması gerekmektedir. çünkü müşteriler tesise geldiği zaman temiz havayla birlikte düzenli bir bahçe gördüklerinde daha fazla motive olacaklardır. Çünkü tesiste çiçeklerle donatılmış bir bahçe bile insanın rahatlamasına yol açmaktadır. İnsanlar tesise geldiklerinde bahçenin temiz ve düzenli olduklarını gördükleri zaman yararlanacakları hizmetlerin de iyi olduğunun kanaatine varırlar. Sağlık için yapılan sabah koşusu, jimnastik için açık alanda yürüme parkuru ve spor salonu termal tesislerde bulunması gereken rekreatif faaliyetlerin başında gelir. Özellikle termal tesislerde çocuk havuzlarına çocukları eğlendirmek için su kaydırakları konulursa ailesiyle gelenler için iyi bir alternatif olacaktır. Otel işletmelerindeki genellikle 5 yıldızlı bir otelde olan imkânlar termal tesislerde de uygulanmaya başlanırsa, termal turizm sadece sağlık için değil dinlenmek, eğlenmek için de tercih edilmeye başlanmış olur. Termal tesislere sadece sağlık amacıyla değil de merak için gelen birçok turist bulunmaktadır. Termal

turizmde maalesef ki rekreasyon faaliyetleri çok yeterli değildir. Bu nedenle termalin sadece sağlık için değil eğlenmek için de önemli olduğunun farkına varılması gerekir. çünkü termal turizm yeterince Türkiye’de tanıtılmamıştır. Ülkemiz hem doğal güzellikleriyle hem çekiciliğiyle önemli bir yere sahip olmasına rağmen bugün bir Almanya kadar termal turizm açısından gelişme gösterememiştir. Kür merkezlerinin daha da geliştirilmesi için çalışmalar yapılmalı ve teknoloji takip edilmelidir. Termal turizmin en büyük eksikliği dış pazarlardır. Bu nedenle dış pazarlara yönelik çalışmalar yapılabilir. Kaplıcaların olduğu yerlerde insanların boş zamanlarını değerlendirmek amacı için rekreatif faaliyetlerini gerçekleştirebilecekleri geniş bir alan bulundurulmalıdır. Her müşterinin kendine has beklentileri olduğu için, müşterilerin en çok istedikleri faaliyetlere ağırlık verilmesi gerekmektedir. Mesela daha çok sağlık amaçlı yapılabilen sporların başında ata binmek gelebilir. Genç nesillere yönelik alternatifler üretilmelidir. Tesiste boş zamanın değerlendirilmesinde en güzel rekreasyon faaliyetleri at binmek olabilir.

Termal turizm merkezleri ekonomiye temel faaliyetleriyle ve yan ürünleriyle yarar sağlayabilir. Denize kıyısı olmayan ve insanların çoğunun yüzmeye bilmediği bir şehirde yüzmeye kursları açılarak gelir kazandırır ve topluma fayda sağlar. Böylece tesis tanıtılır ve düşük maliyetle halledilir.

Termal suyun vermiş olduğu ısıyla seracılık yapılır ve böylece hem tesis açısından tesisin dış görünüşü açısından da çiçek ihtiyacı karşılanarak, yurt içi ve yurt dışına da çiçek satışı gerçekleşerek gelir elde edilir. Kâr yeterli olursa sebze ve meyve üretimi ile satış da gerçekleşebilir.

Termal kaynak yeterliyse, termal ısıyla birlikte çevresindeki binalara da ısınma imkânı sağlanarak gelir elde edilebilir. Böylece çevre kirliliği de önlenmiş olur.

Termal suyun buharı sayesinde tesis kendi elektriğini kendisi üreterek işletme giderlerini azaltabilir. Fakat kaynaklarımız yeterli olmadığı için bunu gerçekleştirmek pek mümkün değildir. Çünkü bunun için kaynak sıcaklığının 180 °C olması gerekmektedir. (Şimşek, 1992: 6).

Termal turizm işletmelerinin sağlayabileceği diğer işlemler soğutma ve kimyasal madde üretimi şeklindedir (Mertoğlu, 1991: 33).

Kâr elde etmeyi amaç edinen bir işletme her şeyden önce üretimini düşünmek zorundadır.



Buradan da anlaşıldığı üzere termal turizme müşterilerin gereken önemi verebilmesi, onların beklentilerine göre hareket etmekle ve tesiste sağlanacak gerekli hizmetle mümkün olabilir. Rekreatif faaliyetlerin termal tesislerde yetersiz olmasını önlemek için çeşitli alternatifler üretilmelidir. Ayrıca tesislerde üzerinde durulması gereken ilk kuralın personellerin birlik ve beraberlik içinde çalışarak müşterilere güler yüzlü olmaları gerektiği gelmektedir. Bir tesisin kâr elde edebilmesi memnun edici hizmet anlayışından geçer. Müşterilere ne kadar sıcakkanlı davranılırsa o kadar çok tesisten memnun ayrılmaları sağlanmış olur.

Araştırmanın 3.Bölümünde ele aldığımız araştırmaya katılan Kızılcahamam'daki termal müşterilere yönelik gerçekleştirilen anket formunda yer alan sorulara verilen cevaplar ile ilgili görüşler çeşitli istatistik analiz yöntemleriyle değerlendirilmiştir. Bu analiz yorumları kısa kısa aşağıda paragraf şeklinde özetlenmiştir

Elde edilen veriler neticesinde araştırmaya katılan müşterilerin yaş değişkenlerine bakıldığı zaman 24 kişinin (%6,2) 18-25, 87 kişinin (%22,3) 26-35, 106 kişinin (%27,2) 36-45, 72 kişinin (%18,5) 46-55, 101 kişinin (%25,9) 55 ve üzerinde olduğu söylenebilmektedir. Katılımcıların çoğunluğunu 106 kişinin 36-45 yaş ve 101 kişinin de 55 yaş üzerinde kişiler oluşturmaktadır. Karakuş'un yaptığı çalışmada (2012) Nevşehir-Kozaklı bölgesindeki termal merkezlerde yapılan araştırmaya katılan bireylerin yaş değişkenlerine bakıldığı zaman %41,6 sı 26-35 yaş aralığındaki bireylerden oluşurken %27,6 sı 18-25 yaş arası bireylerden %22,1'i 36-45 yaş aralığındaki bireylerden %5,2'si 46-55 yaş aralığındaki bireylerden oluşurken %3,6'sının 56 ve üzeri yaş değişkenlerinden oluştuğu görülmektedir. Belkayalı'nın yaptığı çalışma da (2009) Yalova termal kaplıcalarına gelen turistlerin yaş değişkenlerine bakıldığı zaman %16,2'sinin 18-24 yaş arası , %26,6'sının 25-34 yaşarası, %22,1'nin 35-44 yaş arası, %19,5'nin 45-54 yaş arası, %9,7'sinin 55-64, %5,865 yaş ve üzerinde olduğu görülmektedir. Sonuçlara bakıldığı zaman Belyakalı (2009) ve Karakuş (2012)' çalışmalarına göre 55 yaş üzerindeki katılımcıların termal tesisleri düşük oranda tercih ettiğini görebiliriz. Katılımcıların yaş ortalamalarına göre bu çalışmalar arasında paralellik olduğunu söyleyebiliriz.

Araştırmaya katılım gösteren müşterilerin öğrenim durumu değişkenlerine bakıldığı zaman 83 tanesinin (%21,3) ilköğretim, 108 tanesinin (%27,7) lise, 99 tanesinin (%25,4) ön lisans, 59 tanesinin (%15,1) lisans, 34 tanesinin (%8,7) yüksek lisans ve 7 tanesinin (%1,8) doktora eğitim düzeyine sahip oldukları görülmektedir. Karakuş'un yaptığı çalışmada (2012) Nevşehir-Kozaklı bölgesindeki termal merkezlerde yapılan araştırmaya katılan bireylerin

öğrenim durumlarına bakıldığında %19,7'si ilköğrenim, %27,8'i lise,%18,3'ü ön lisans,%26,4'ü lisans, %7,8'inin ise yüksek lisansa sahip bireyler olduğu görülmektedir. Eğitim düzeyleri lise ve üzeri olanların termal kaplıcaları ilköğrenimdekilere oranla daha fazla tercih ettikleri görülmektedir. Buna bağlı olarak eğitim seviyesi yüksek olanlar insan sağlığına kaplıcaların faydalı olduğunu bilmeleri neden olarak gösterilir.

Termal tesisleri ziyaret eden müşterilerin ortalama aylık gelir değişkenlerine bakıldığı zaman 20 kişi (%5,1) 500-1500, 144 kişi (%36,9) 1501-2500, 177 kişi (%45,4) 2501-3500, 23 kişi (%5,9) 3501-4500, 26 kişi (%6,7) 4500 ve üzeri gelire sahip olduğu görülmektedir. Sandıkçı ve Koray'ın (2008) Ege bölgesindeki yapmış oldukları bir çalışmada katılımcıların büyük bir bölümünü 1501-3000 TL gelire sahip olanlar (% 40,4) oluşturmuştur.

Termal müşterilerin tesise geliş sıklığına bakıldığında 98 tanesinin (%25,1) ilk kez, 99 tanesinin (%25,4) 2. kez, 69 tanesinin (%17,7) 3.kez, 124 tanesinin (%31,8) sürekli tesise geldikleri görülmektedir. Araştırmaya katılan müşterilerin tesiste kalış sürelerine bakıldığında 157 kişinin (%40,3) 1-3 gün, 68 kişinin (%17,4) 3-5 gün, 95 kişinin (%24,4) 1 hafta, 47 kişinin (%12,1) 10 gün ve 23 kişinin (%5,9) 10 gün ve üzerinde kaldığı söylenebilmektedir. Bayer (1997) yaptığı çalışmasında, Afyon Oruçoğlu termal tesislerine gelen katılımcıların %64'ünün 0-3 gün, %34'ünün 4-8 gün, % 2'sinin 13 gün ve daha üzerinde kaldığı belirlenmiştir. Araştırma sonuçlarına bakıldığında katılımcıların tatil sürelerinin az olması, termal tedavi hakkında yeterince bilgi sahibi olmaması, maddi sıkıntıların olmasından dolayı tesislerde uzun süre kalmamayı tercih ederler. Tedavinin 3 hafta kadar olması katılımcıların tesis dışında da boş zaman aktivitelerinin olmaması sırf tedavi için bu sürenin olması bölgeyi olumsuz etkilemektedir.

Katılım gösteren müşterilerin yer değişkenlerine göre 174 kişi (%44,6) İç Anadolu, 79 kişi (%20,3) Marmara, 47 kişi (%12,1) Akdeniz, 46 kişi (%11,8) Karadeniz, 26 kişi (%6,7) Ege, 13 kişi (%3,3) Doğu Anadolu ve 5 kişi (%1,3) Güneydoğu Anadolu bölgesinden tesislere geldiğini söyleyebiliriz. Katılımcıların büyük çoğunluğunu İç Anadolu ve Marmara bölgesinden gelenler oluşturmaktadır. Ulaşımın kolay olmasından dolayı tercih edildiğini söyleyebiliriz.

Kızılcahamam'daki termal turizm işletmelerini tercih eden müşterilerin medeni durumlarına göre, 184 tanesinin (%47,2) evli, 98 tanesinin (%25,1) bekâr ve 108 tanesinin (27,7) boşanmış kişilerden oluştuğunu söyleyebiliriz. Kaçar (2014) yaptığı çalışmasında medeni duruma bağlı olarak değerlendirildiğinde 214 kişi bekâr insanlardan oluşurken, 186 kişinin de evli olduğu görülmektedir. Bunun sonucunda medeni durum değişkenlerin tesise

gelenlerin yaşlarına ve tesislere geliş nedenlerine göre değişiklik gösterebileceğini söyleyebiliriz.

Araştırmaya katılan 390 kişi cinsiyetlerine bağlı olarak değerlendirildiğinde 169 kişinin erkek (%43,3) ve 221 kişinin kadınlardan(%56,7) oluştuğu görülmektedir. Ankete katılanların büyük çoğunluğunu bayanlar oluşturmaktadır

Müşterilerin tesislere geliş sebeplerini incelediğimizde 100 tanesinin (%25,6) tedavi, 43 tanesinin (%11,0) spor, 107 tanesinin (%27,4) dinlenme, 73 tanesinin (%18,7) eğlenme, 28 tanesinin (%7,2) merak, 19 tanesinin (%4,9) zindelik ve 20 tanesinin (%5,1) diğer sebeplerden dolayı tesise geldikleri görülmektedir. Sandıkçı ve Koray'ın (2008) Ege bölgesindeki yapmış oldukları bir çalışmada katılımcıların % 40'ının "dinlenme", %38,2'sinin"tedavi"%21,8'ni ise iş, merak ve diğerleri oluşturmaktadır. Buradan da anlaşıldığı üzere termal tesisleri daha çok dinlenmek ve tedavi amacıyla tercih etmişlerdir.

Termal müşterilerin tesislere hangi araçla geldiğine bakıldığında tesislere en iyi ulaşım şeklinin 193 kişi (%49,5) şahsi arabayla olduğu ve en az tercih edilenin ise 59 kişi (%15,1) uçakla olduğu apaçık görülmektedir.

Termal tesislere gelen müşterilerin tatil için ayırdıkları bütçenin 801-1200 arasında olduğu ve tatile münferit şekilde katılım sağladığını söyleyebiliriz.

Tesise gelenlerin daha çok eşiyile 124 kişi(%31,8), arkadaşıyla 121 kişi (%31,0), yalnız 80 kişi (%20,5) ve daha sonra eşi ve çocuklarıyla 65 kişi (%16,7) olduğu görülmektedir.

Termal müşterilerin Kızılcahamam'da tatil yapmalarına etki eden faktörlere bağlı olarak incelendiğinde Ankara bölgesinde yer alıyor olması sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğunun katılıyorum 148 kişi (%37,9), 115 kişi (%29,5) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermişlerdir. Buna bağlı olarak katılımcıların büyük çoğunluğunun Ankara bölgesinde yer alıyor oluşu sebebiyle tesisi tercih ettiklerini söyleyebiliriz.

Tesisleri ziyaret eden müşterilerin Kızılcahamam'da tatil yapmalarına etki eden faktörlere bağlı olarak incelendiğinde, şifalı kaplıcalara sahip olmasının katılımcıların büyük bir kısmı "katılıyorum" 212 kişi (%54,4), 109 kişi (%27,9) "kesinlikle katılıyorum" cevaplarını vermişlerdir. Belkayalı'ya göre (2009) termal işletmelerin şifalı kaplıcalara sahip olmasından dolayı%75,3'ünün evet cevabı verdiği, geri kalanların ise hayır cevabı verdiği görülmektedir.

Ankete katılan müşterilerin Kızılcahamam'da tatil yapmalarına etki eden faktörlere bağlı olarak incelendiğinde, ucuz tatil olanakları sunuyor oluşu sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğunun katılıyorum 115 kişi (%29,5), 92 kişi (%23,6) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermişlerdir. Karakuş (2012) Kozaklı'da tatil yapmalarına etki eden faktörlere bağlı olarak yapılan çalışmada ucuz tatil olanakları sunuyor oluşunun katılımcılar tarafından %45,6 oranında “katılıyorum” ve “kesinlikle katılıyorum” cevabını verdikleri ve bu nedenle turistlerin Kozaklı'da tatil yapmasına etki eden önemli bir tercih nedeni olduğu söylenebilir. Bu nedenle bölgenin yeterince tanıtılmaması ve rekreasyon faaliyetlerinin yetersiz olmasından dolayı fiyatlar düşüş gösterebilir.

Termal tesislere gelen müşterilerin Kızılcahamam'da tatil yapmalarına etki eden faktörlere bağlı olarak incelendiğinde, fitness&wellness merkezinin oluşu sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğunun katılıyorum 161 kişi (%41,3), 132 kişi (%33,8) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermişlerdir.

Araştırmaya katılım gösteren müşterilerin Kızılcahamam'da tatil yapmalarına etki eden faktörlere bağlı olarak incelendiğinde, yüzme havuzlarının oluşu sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğunun katılıyorum 218 kişi (%55,9), 138 kişi (%35,4) kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermişlerdir. Turistlerin havuza çok fazla önem verdikleri görülmektedir.

Ayrıca “kür ve tedavi imkânları sunuyor oluşu” sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğunun “katılıyorum” 204 kişi (%52,3), 130 kişi (%33,3) “kesinlikle katılıyorum” cevabını verdiği, “tesislerin yeterli ve modern oluşu” sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğunun “katılıyorum” 58 kişi (%14,9), 124 kişi (%31,8) “kesinlikle katılıyorum” cevaplarını verdiği, “kültür gezilerine imkân sağlıyor oluşu” sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğunun “katılıyorum” 134 kişi (%34,4), 73 kişi (%18,7) “kesinlikle katılıyorum” cevabını verdiği, “bulduğum bölgeye yakın oluşu” sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğunun “katılıyorum” 139 kişi (%35,6), 77 kişi (%19,7) “kesinlikle katılıyorum” cevabını verdiğini, “doğal güzelliklere sahip oluşu” sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğunun “katılıyorum” 199 kişi (%51,0), 134 kişi (%34,4) “kesinlikle katılıyorum”

cevabını verdiğini, “ekolojik bir çevrede bulunuyor oluşu” sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğunun “katılıyorum” 185 kişi (%47,4), 126 kişi (%32,3) “kesinlikle katılıyorum” cevabını verdiğini, “otelde her şey dâhil paketlerin oluşu” sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğunun “katılmıyorum” 165 kişi (%42,3), 45 kişi (%11,5) “kesinlikle katılmıyorum” cevabını verdiğini, “bölgenin güvenli oluşu” sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğunun “katılıyorum” 184 kişi (%47,2), 117 kişi (%30,0) “kesinlikle katılıyorum” cevabını verdiğini, “otellerin güvenli oluşu” sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verilen cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğunun “katılıyorum” 194 kişi (%49,7), 120 kişi (%30,8) “kesinlikle katılıyorum” cevabını verdiğini, “personelin kaliteli oluşu” sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğunun “katılıyorum” 141 kişi (%36,2), 136 kişi (%34,9) “kesinlikle katılıyorum” cevabını verdiğini, “otel hizmetlerinin tatmin edici oluşu” sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğunun “katılıyorum” 172 kişi (%44,1), 117 kişi (%30,0) “kesinlikle katılıyorum” cevabını verdiğini, “Spa ve sauna hizmetleri sunuyor oluşu” sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğunun “katılıyorum” 186 kişi (%47,7), 139 kişi (%35,6) “kesinlikle katılıyorum” cevabını verdiğini, “egzersiz hizmetleri sunuyor oluşu” sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğunun “katılıyorum” 138 kişi (%35,4), 117 kişi (%30,0) “kesinlikle katılıyorum” cevabını verdiğini, “tenis kortların oluşu” sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevaplara baktığımızda büyük çoğunluğunun “katılıyorum” 140 kişi (%35,9), 128 kişi (%32,8) “kesinlikle katılıyorum” cevabını verdiğini, “güzellik ve estetik merkezlerinin oluşu” sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğunun “katılıyorum” 176 kişi (%45,1), 90 kişi (%23,1) “kesinlikle katılıyorum” cevabını verdiğini, “spor uzmanlarına sahip oluşu” sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevaplara baktığımızda büyük çoğunluğunun “katılmıyorum” 166 kişi (%42,6), 33 kişi (%8,5) “kesinlikle katılmıyorum” cevabını verdiğini, “eğlence imkânları sunuyor oluşu” sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevapları incelendiğinde tabloya bakılarak büyük çoğunluğunun “katılıyorum” 203 kişi (%52,1), 100 kişi (%25,6) “kesinlikle katılıyorum” cevabını verdiğini, “animasyon ve şov hizmetleri sunuyor oluşu” sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevaplar doğrultusunda büyük çoğunluğunun “katılıyorum” 180 kişi (%46,2), 91 kişi (%23,3) “kesinlikle katılıyorum” cevabını verdiğini, “gezi turları düzenliyor oluşu”

sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevaplar neticesinde büyük çoğunluğunun “katılıyorum” 143 kişi (%36,7), 80 kişi (%20,5) “kesinlikle katılıyorum” cevabını verdiğini, “yürüyüş yapacak uygun alanlara sahip oluşu” sebebiyle tercih edilmesi sorusuna verdikleri cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğunun “katılıyorum” 207 kişi (%53,1), 120 kişi (%30,8) “kesinlikle katılıyorum” cevabını verdiğini, “diyetisyen desteği sağlıyor oluşu” sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevaplara bakıldığında büyük çoğunluğunun “katılmıyorum” 167 kişi (%42,8), 42 kişi (%10,8) “kesinlikle katılmıyorum” cevabını verdiğini, “kaliteli sağlık personeline sahip oluşu” sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğunun “katılıyorum” 117 kişi (%30,0), 57 kişi (%14,6) “kesinlikle katılıyorum”, 132 kişi (%33,8) “ne katılıyorum ne katılmıyorum” cevabını verdiğini, “ailece vakit geçirecek imkânları sunuyor oluşu” sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğunun “katılıyorum” 181 kişi (%46,4), 125 kişi (%32,1) “kesinlikle katılıyorum” cevabını verdiğini, “kadınlara özel müstakil yerlerin oluşu” sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğu “katılıyorum” 208 kişi (%53,3), 125 kişi (%32,1) “kesinlikle katılıyorum” cevabını verdiğini, “çocuklar için uygun aktivitelere sahip oluşu” sebebiyle tercih edilme durumu sorusuna verdikleri cevapları incelediğimizde büyük çoğunluğu “katılıyorum” 143 kişi (%36,7), 133 kişi (%34,1) “kesinlikle katılıyorum” cevabını verdiğini, medeni durum değişkenlerinden elde edilen sonuçlar neticesinde evli katılımcıların şifalı kaplıcalara bağlı olarak Kızılcahamam’daki termal tesisleri tercih etme oranları bekâr ve boşanmış katılımcılara oranla daha fazla olduğu, medeni durum değişkenlerinden elde edilen sonuçlar neticesinde evli ve boşanmış katılımcıların çoğunluğunun bölgenin güvenli olmasından yana olumlu tercihte bulduklarını, medeni durum değişkenlerinden elde edilen sonuçlar neticesinde termal tesislerde fitness&wellness merkezlerinin oluşunun çoğunluk tarafından tercih sebebi olduğunu, termal tesislerin çocuklar için uygun aktivitelere sahip olması evli katılımcılar için önemli tercih nedenleri arasında olduğunu, Katılımcıların medeni durum değişkenlerine bakıldığında elde edilen sonuçlara bağlı olarak kadınlara özel müstakil yerlerin olması durumlarına göre evli, bekâr ve boşanmış katılımcıların çoğunluğu tarafından tercih edilmekte olduğunu, müşterilerin cinsiyet değişkenlerinden elde edilen sonuçlar neticesinde termal tesislerin şifalı kaplıcalara sahip oluşu cinsiyet değişkenleri açısından tercih unsuru olarak değerlendirildiğinde erkek katılımcıların bayan katılımcılara oranla daha az tercih ettiğini, cinsiyet değişkenlerinden elde edilen sonuçlara bağlı olarak bölgenin güvenli oluşu cinsiyet değişkenleri açısından tercih unsuru olarak değerlendirildiğinde bayan katılımcıların erkek katılımcılara oranla daha fazla olumlu tercihte bulduklarını, cinsiyet

değişkenlerine baktığımızda elde edilen sonuçlara bağlı olarak termal tesislerin fitness&wellness merkezlerine sahip olma özelliği erkek ve bayan cinsiyet değişkenlerinin tercih sebebi olması açısından değerlendirildiğinde erkek katılımcıların 42,9% “katılıyorum”, 47,0% “kesinlikle katılıyorum”, 42,4% “kararsız” ve geriye kalan erkek katılımcıların tercih etmesi açısından önemli tercih nedeni olmadığı ve bayan katılımcıların 57,1% “katılıyorum” ve 53% “Kesinlikle Katılıyorum” cevabı verirken 57,6 % “kararsız” ve geri kalan bayan katılımcıların tercih etmesi açısından önemli tercih nedeni olmadığını, cinsiyet değişkenlerinden elde edilen sonuçlara baktığımızda termal tesislerin çocuklar için uygun aktivitelere sahip olma özelliği erkek ve bayan cinsiyet değişkenlerinin tercih sebebi olması açısından değerlendirildiğinde 221 bayan katılımcıların çoğunluğu olumlu etkilenirken 169 erkek katılımcının yarısından fazlası “katılıyorum” ve “Kesinlikle Katılıyorum” yanıtını verdiğini, cinsiyet değişkenlerinden elde edilen sonuçlar neticesinde termal turizm tesislerinde Kadınlara özel müstakil yerlere sahip olması, erkek ve bayanlar arasında tercih edilme sebebi olması açısından değerlendirildiğinde bayan katılımcıların erkeklere göre daha çok katılım gösterdiğini, Termal tesislere geliş amacı dinlenme olan 107 kişiden 35 (%21,7) “katılıyorum” ve 44 (% 33,3) “kesinlikle katılıyorum” cevabını veren katılımcıların işletmelerde Fitness&wellness merkezine sahip olma özelliği tercih sebebi olması açısından ele alındığında dinlenme amacıyla tercih edenlerin 79 kişi (%55) evet cevabı verdiğini, termal tesislere geliş amacı dinlenme olan katılımcıların termal tesislere geliş amacı dinlenme olan 107 kişiden 42 (%22,6) katılıyorum ve 40 (% 28,8) kesinlikle katılıyorum cevabını veren katılımcıların işletmelerde Spa& sauna merkezine sahip olma özelliği tercih sebebi olması açısından ele alındığında dinlenme amacıyla tercih edenlerin 82 kişi (%51,4) evet cevabı verdiğini, termal tesislere geliş amacı dinlenme olan katılımcıların termal tesislere geliş amacı dinlenme olan 107 kişiden 41 (%29,1) katılıyorum ve 36 (% 26,5) kesinlikle katılıyorum cevabını veren katılımcıların işletmelerde personelin kaliteli oluşuna sahip olma özelliği tercih sebebi olması açısından ele alındığında dinlenme amacıyla tercih edenlerin 78 kişi (%55,6) evet cevabı verdiğini, termal tesislere geliş amacı dinlenme olan katılımcıların termal tesislere geliş amacı dinlenme olan 107 kişiden 45 (%24,5) katılıyorum ve 36 (% 30,8) kesinlikle katılıyorum cevabını veren katılımcıların işletmelerde bölgenin güvenli oluşu özelliğine sahip olması tercih sebebi olması açısından ele alındığında dinlenme amacıyla tercih edenlerin 81 kişi (%55,3) evet cevabı verdiğini, termal tesislere geliş amacı dinlenme olan katılımcıların termal tesislere geliş amacı dinlenme olan 107 kişiden 35 (%30,4) katılıyorum ve 34 (% 37,6) kesinlikle katılıyorum cevabını veren katılımcıların işletmelerde ucuz tatil olanaklarına sahip olma özelliği tercih sebebi olması açısından ele alındığında

dinlenme amacıyla tercih edenlerin 69 kişi (%68,8) evet cevabı verdiğini, termal tesislere geliş amacı dinlenme olan katılımcıların termal tesislere geliş amacı dinlenme olan 107 kişiden 51 (%25,0) katılıyorum ve 37 (% 28,5) kesinlikle katılıyorum cevabını veren katılımcıların işletmelerde kür ve tedavi olanaklarına sahip olma özelliği tercih sebebi olması açısından ele alındığında dinlenme amacıyla tercih edenlerin 88 kişi (%53,5) evet cevabı verdiğini, termal tesislere geliş amacı dinlenme olan katılımcılardan 107 kişiden 49 (%23,1) katılıyorum ve 33 (% 30,3) kesinlikle katılıyorum cevabını veren katılımcıların işletmelerde şifalı kaplıcalara sahip olma özelliği tercih sebebi olması açısından ele alındığında dinlenme amacıyla tercih edenlerin 82 kişi (%53,4) evet cevabı verdiğini, tesislere geliş amacı dinlenme olan katılımcılardan 107 kişiden 56 (%26,9) katılıyorum ve 36 (% 28,8) kesinlikle katılıyorum cevabını veren katılımcıların işletmelerde şifalı kaplıcalara sahip olma özelliği tercih sebebi olması açısından ele alındığında dinlenme amacıyla tercih edenlerin 92 kişi (%55,7) evet cevabı verdiğini, Termal tesislere geliş amacı tedavi olan katılımcılardan 100 kişiden 27 (%18,9) katılıyorum ve 34 (% 25,6) kesinlikle katılıyorum cevabını veren katılımcıların işletmelerde şifalı kaplıcalara sahip olma özelliği tercih sebebi olması açısından ele alındığında tedavi amacıyla tercih edenlerin 61 kişi evet cevabı verdiğini, Termal tesislere geliş amacı tedavi olan 100 katılımcının kadınlara özel müstakil yerlerin oluşu tercih sebebi olması açısından değerlendirildiğinde büyük çoğunluğunun 80 kişinin evet cevabı verdiğini, Termal tesislere geliş amacı tedavi olan 100 katılımcının ailece vakit geçirecek imkânları sunuyor oluşu tercih sebebi olması açısından değerlendirildiğinde büyük çoğunluğunun 66 kişinin evet cevabı verdiğini, Termal tesislere geliş amacı tedavi olan 100 katılımcının fitness&wellness merkezinin oluşu tercih sebebi olması açısından değerlendirildiğinde büyük çoğunluğunun 73 kişinin evet cevabı verdiğini, Termal tesislere geliş amacı tedavi olan 100 katılımcının spa ve sauna hizmetleri sunuyor oluşu tercih sebebi olması açısından değerlendirildiğinde büyük çoğunluğunun 73 kişinin evet cevabı verdiğini söylemek mümkündür. Termal tesislerde kalma süreleri ile yaş durumu arasında yapılan çapraz tablo incelendiğinde; 18-25 yaş aralığında 13 kişi, 26-35 yaş aralığında 53 kişi, 36,45 yaş aralığında 46 kişi ve 46-55 yaş aralığında da 26 kişi 55 ve üzeri yaş aralığında 19 kişi 1-3 gün arasında, ayrıca yaş değişkenlerine bakıldığında katılımcılardan toplam 157 kişi 1-3 gün arası tatilde kalmayı tercih etmiş ve 36-46 yaş aralığındaki katılımcıların çoğunlukta olduğunu söyleyebiliriz. Termal tesislerde kalma süreleri ile cinsiyet değişkenleri durumu arasında yapılan çapraz tablo incelendiğinde; erkeklerden 69 kişi 1-3 gün arasında en çok tercih ettikleri bayanlardan 88 kişi 1-3 gün arasında tercih ettiği sonucuna ulaşabiliriz. Ayrıca cinsiyet değişkenlerine bakıldığında katılımcılardan toplam 221 kişi bayan ve 169 kişi erkek



katılımcılardan oluştuğu görülür. Katılımcıların çoğunlukta bayan olduğunu söyleyebiliriz. Termal tesislerde medeni durum ile ortalama aylık gelir değişkenleri durumu arasında yapılan çapraz tablo incelendiğinde; 177 kişi 2501-3500 arasında ortalama aylık gelire sahip olduğu, medeni duruma göre çoğunluğun 184 kişinin evli bireylerden oluştuğunu söyleyebiliriz. En çok tercih eden evli bireylerin 80 kişinin 2501-3500 arasında ortalama aylık gelire sahip olduğunu görebiliriz.

Yukarıdaki verilere bağlı olarak buradan çıkarılacak sonuç; Kızılcahamam'da faaliyet gösteren termal turizm işletmelerinin boş vakit geçirebilecek aktiviteler sunabilme açısından yeterli olduğu şeklindedir. Literatürde yer alan bilgilere göre, turizm işletmeleri rekreatif açıdan müşterilerine genelde, oldukça geniş imkânlar sunmaktadırlar. Kızılcahamam da müşterilerin beklentilerine göre yapılan etkinlikler olumlu sonuçlar doğurur. Bu da Türk Termal Turizmini olumlu etkiler.

Kızılcahamam'daki termal turizm işletmelerinin talep edilen hizmetleri müşterilerine zamanında sunarsa Kızılcahamam turizm açısından daha da gelişmiş olur.

Kızılcahamam'da faaliyet gösteren termal turizm işletmelerinde çalışan personelin güler yüzlü, saygılı olduğu ve bu konuda kendilerine güvendikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Bu durum, diğer turizm işletmelerinde de genelde, işletme personelinin eğitim düzeyi ile doğru orantılıdır. İşletme çalışanlarının eğitim düzeylerinin yüksek olabildiği sonucuna ulaşılabilir.

İşletme çalışanları müşterilerine dürüst davrandıkları için bu hem işletmeyi olumlu yönde etkiler hem de işletme çalışanının kişiliğini ortaya koyar.

Kızılcahamam'da faaliyet gösteren termal turizm işletmelerinde tesisin güvenli olması çok önemli bir kriterdir. Bu nedenle müşteriler tesisin güvenliğinden emin oldukları sürece tesislere sürekli gelmek isteyeceklerdir.

Kızılcahamam, termal kaynakları, milli parkları, mağaraları, barajları, alt-üst yapı olanaklarının uygun olması, yaylaları gibi güzelliklerinin yanında birçok alternatif turizm imkânı sunan bir merkezdir. Ayrıca termal turizme olan teşvik kredileri desteği de sağlamaktadır. Bu durum termal yatırımcıların artmasına neden olacaktır. Yeterince tanıtım ve reklamının yapılamamış olmasından dolayı her ne kadar eşsiz güzelliklere sahip bir yer olsa da bu durum ülke ekonomisine büyük kayıp sağlar.

Termal turizm potansiyeli yüksek olan ilçemizde imkânlar güzel şekilde değerlendirilirse, tanıtımı güzel bir şekilde yapılırsa ülkemize hem gelir getirmiş olur hem de ülkemiz için olumlu bir imaj olmuş olur.

Son zamanlarda insanlar iş hayatı, stres, yoğun kent yaşamı, çeşitli hastalıkların tedavisi için termal turizme çok fazla önem vermeye başlamışlardır.

Termal kaynaklarımıza sahip çıkmalıyız. Zengin termal kaynaklarımıza sahip çıkmazsak ciddi zararlara yol açılabilir. Hem kazanç olarak hem de doğal güzelliklerimiz olarak büyük kayıplar yaşarız.

Kaynaklarımızın yok olmaması için geniş kapsamlı kalkınma stratejisi oluşturulması gerekir. Her bölgeye göre farklı stratejiler hazırlanmalıdır. Çünkü her bölge arazi, kaynak sularının içeriği, ne tür tedavilerde faydalı oldukları yönünden farklılık göstermektedir.

Kalkınma stratejisi ülkemizin olumlu imajı için etkili olacaktır. Bunun önüne geçilmediği takdirde işletmelerin tutarsız davranışları, termal kaynaklarımızın yok olmasına neden olur.

Termal tesislerde özellikle kaliteli personel yetiştirilmeli, personellerin eğitim seviyelerine göre işe alınmaları gerekmektedir. Çünkü tesisleri ziyarete gelen müşteriler her zaman güler yüzlü, saygılı personelle karşılaşmak isterler. Tesislerdeki hijyen de insan sağlığı açısından önemli olduğu için uluslararası standartlara sahip olması gerekmektedir.

Müşterilere tesislerde termal turizm ve sağlık hakkında yeterli bilgiler verilmeli ve seminerler düzenlenmelidir.

Kızılcahamam tanıtımını güzel bir şekilde yaparsa yerli turistlerin dışında yabancı turistlerin de katılımı çoğalmış olur.

Termal tesislerimizin hijyeni önemli olduğu için termal su ve bunlara bağlı olan kür tedavi hizmetlerimiz denetlenmelidir. Termal tesislerde mutlaka tesise gelenlerin genellikle tedavi amacıyla geldiklerine bakıldığında uzman bir sağlık personeli ve diyetisyen bulundurulmalıdır.

Termal tesislerin olumlu imajı tesislere gelen müşterilerin daha fazla katılımına neden olur. Bu nedenle genellikle tesisleri arkadaş tavsiyesi üzerine tercih edenler bulunmaktadır. Bu nedenle tesisin kalitesine mutlaka önem verilmeli ve tesislerin temizliğine özen gösterilmelidir.

Tesisteki yapılacak aktiviteler, hizmetler yazılı ve görsel iletişim aracıyla ulusal ve uluslararası pazara sunulmalıdır.

Tanıtım broşürleri, reklam ve televizyonlarda müşterilere işletmeler hakkında en iyi şekilde bilgi verilmeli ve imajını artıracak faaliyetler yapılmalıdır.

Tesislere müşterilerin beklentilerini karşılamak için rekreasyon ve spor ünitesi kurulmalıdır. Alanında uzman spor hocaları tedarik edilmelidir.

Kızılcahamam zengin ormanları, milli parkları, piknik alanlarıyla ünlü bir ilçemiz olduğu için turistlere yönelik safari, at gezisi gibi alternatif hizmetler sunulmalıdır.

Gelen turistlerin işletmelerdeki hizmetlerle sınırlı kalmaması ve onlara bölgeyi yakından tanıma fırsatı sağlayacak kültürel etkinlikler- festivaller düzenlenmelidir. Turistlerle halkın iç içe olması sağlanmalıdır.

Sonuç olarak; Türk termal turizminin geliştirilmesi için; belirli bir sistem kurulmalı ve bu sistemle en yüksek hizmet sunularak, bu hizmetlerimizi tanıtım, reklam, basın gibi organlarla pazarlamamız gerekir.

Bu çalışmanın sonuçları ve önerileri göz önünde bulundurulduğunda, Kızılcahamam' da müşterilerin tesislerden aldıkları hizmetlerden memnun oldukları fakat rekreasyonun çok yeterli olmadığı sonucuna varılmış olup, tesislerin önerilen konularda çalışmalar yaparak, müşteri memnuniyetini artırıcı yönde hareket etmeleri uygun olacaktır.

## KAYNAKÇA

- Adan, Ö. (2004). “Bir turistik Ürün Çeşidi Olarak Termal Turizm ve Ege Bölgesi Açısından Değerlendirmesi”, Tezsiz Yüksek Lisans Programı Dönem Projesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Adiloğulları, İ. (2007). Bodrum ve Kuşadası’ndaki Beş Yıldızlı Otellerde Kalan Turistlerin Rekreatif Sorunları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Eğitim Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Bursa.
- Ağduman, F. (2011). Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Motivasyon ve Tatminlerinin İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Erzurum.
- Ak, D., Bıçkı, D., Özgökçeler, S. (2013). Avrupa’da ve Türkiye’de Sosyal Turizm. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (31), 49-73.
- Akçakoyun, F. (2000). Muğla Yöresinde Bulunan Turistik Oteller ve Tatil Köylerinde Sportif Animasyon ve Rekreatif Faaliyetlerinin Hizmet Satışlarına Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Muğla.
- Akgün, D. ve Oğuzöncül, F. (2014). “Elazığ Golan Kaplıcasındaki Geleneksel Kaplıca Tedavisi Uygulamalarının Değerlendirilmesi” Afyon Kocatepe Üniversitesi Kocatepe Tıp Dergisi. 15 (3). 267-273.
- Aklıbaşında, M. (2013). Yahyalı İlçesi ve Yakın Çevresini Peyzaj Potansiyelini Sürdürülebilir Turizm ve Rekreatif Kullanımlar Yönünden Değerlendirilmesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Erzurum.
- Akten, M. ve Akten, S. (2011). Rekreatif Potansiyellerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Model Yaklaşımı: Gülez Yöntemi, I. Ulusal Sarıgöl İlçesi ve Değerleri Sempozyumu, 17-19 Şubat 2011 Sarıgöl, Manisa.
- Akyürek, S. (2016) Rekreatif Alan ve Faaliyetlerinin Yurt İçi Turizm Talebi ve Yeniden Ziyaret Etme Niyetine Etkisi: Bodrum Örneği Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Anabilim Dalı, Balıkesir.

- Albayrak, A. (2012). İstanbul'daki Konaklama İşletmelerinin Rekreasyon Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi, *AJIT-e:Online Academic Journal of Information Technology*, 3(8): 43-58.
- Altındış, M. (2015). Termal Turizm, Ankara, Nobel.
- Arasıl T. (1991). Termal Suların Sağlık Alanında Kullanımı. *Anatolia: Aylık Turizm ve Kültür-Sanat Dergisi*, 2(17-18):45-48.
- Arıkan, R. (2007). Araştırma Teknikleri Ve Rapor Hazırlama (6. Baskı). Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Aslan, Z. (1992). "Termal Turizm İşletmelerinde Hizmet Standartlarının Geliştirilmesi Ve Pazarlama Faaliyetine Etkisi" :Balçova Termal Merkezi Uygulaması", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Aslan, Z. (2015), Genel Turizm, Ankara: Grafiker Yayınları.
- Aydın, D. (2008). Türkiye'de Sağlık Turizmi ve Ortadoğu'daki Önemi: Sağlık Turizmi Bülteni 1(5):6.
- Ayvacı, H. & Gülcan, B. (2017). Türkiye'de Turizm Animasyonlarında Somut Olmayan Kültürel Miras (Soküm) Ulusal Unsurlarına Bakış. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 4 (Special Issue 1): 207-223.
- Baltacı, G. & Düzgün, İ. (2008). Adolesan ve Egzersiz. Sağlık Bakanlığı Yayın No: 730.
- Baltaş, A. ve Baltaş, Z. (1990). *Stres ve Başa Çıkma Yolları*. (9. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Bayer, E. (1997). Türk Termal Turizm Potansiyeli ile Tesisleri ve Bir Uygulama, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Belkayalı, N. (2009). Yalova Termal Kaplıcalarının Rekreasyonel ve Turizm Amaçlı Kullanımının Ekonomik Değerinin Belirlenmesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bucak, Turgay ve Özkaya, Esin (2013), "Çanakkale İlinin Termal Turizm Potansiyeli", *Aksaray Üniversitesi İİBF Dergisi*, 5(2), 7-23.
- Can, E. (2016). Boş Zaman, Rekreasyon ve Etkinlik Turizmi İlişkisi. *İstanbul Sosyal Bilimler Dergisi*, (10), 1-17.

- Connel, John, (2006). Medical Tourism, Sea, Sun, Sand and...Surgery, Tourism Management, 27, 1093, 1100.
- Cong, Le Chi, (2016). A Formative Model Of The Relation Between Destination Quality, Tourist Satisfaction and Intentional Loyalty: an Empirical Test in Vietnam, Journal of Hospitality and Tourism Management, 26, 50-62
- Çalık, F., Başer, A., Ekinci, N.E. ve Kara, T., (2013). Tabiat Parklarının Sportif Rekreasyon Potansiyeli Modellemesi (Ballıkayalar Tabiat Parkı Örneği). Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri Dergisi, Cilt:8, Sayı:2, ss:35-51.
- Çalışkan, U. (2009). Turist Sağlığı Güvenliğinin Analizi: Türkiye Termal Tesisler Uygulaması, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Anabilim Dalı, İzmir.
- Çekirge N; (1991). Kaplıca Mimarlığımız ve Kaplıcalarımız. Anatolia: Aylık Turizm ve Kültür-Sanat Dergisi, 2(17-18):40-44.
- Çelik S. (2001). Termal Turizm İşletmelerinin Yapısı İşleyişi Ve Müşterilerin Rekreasyon Talebi Sandıklı Hüdai Kaplıcası Modeli, Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Kütahya.
- Çontu, Mehmet (2006). Alternatif Turizm Çeşitleri ve Kızılcahamam Termal Turizmi Örneği, Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Dalkılıç, G. ve Mil, B. (2017). Rekreasyon-Animasyon Hizmetlerinin Sınıflandırılması ve Otel İşletmelerindeki Öneminin Değerlendirilmesi, Beykoz Akademi Dergisi, 5(2): 40-72.
- Demir, M. & Demir, Ş. (2015). Otel Animasyon Hizmetlerinin Yöneticiler ve Turistlerin Bakış Açısıyla Değerlendirilmesi, International Journal of Social Sciences and Education Research, 1 (1), 44-61.
- Demirci Orel, F. ve Yavuz, M. C. (2003). "Rekreasyon el Turizmde Müşteri Potansiyelinin Belirlenmesine Yönelik Pilot Bir Çalışma" Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 11 (11). s. 61-76.
- Dere, K.G. (2010) İzmir İli Alaçatı Beldesinde Sörf Sporü Örneğinde, Spor ve Spor Yerleri Üzerine Bir Araştırma, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Peyzaj Mimarlığı A.B.D., İzmir.

- Dinçer, E. (2018) Bölgesel Kalkınmada Termal Turizm: Eskişehir İline Yönelik Bir İnceleme, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, Eskişehir.
- Durukal, H. "Turizmde Vizyon", Türkiye Turizm Yatırımcıları Derneği'nin Üç Aylık Yayın Organı, Yıl:1, Sayı:1, Ocak-Mart, (2001).
- Eker, M. Yabanabad (2000). Kızılcahamam Belediyesi Kültür Yayınları Dizisi, No:3, Kızılcahamam-Ankara, 2000.
- Ekiz, E. ve Yazıcı, H. (2016). Termal Turizmde Farklı Bir Destinasyon: Jeoturizm (Afyonkarahisar Örneği) ZfWTVol. 8 No.1 67-81. <http://oaji.net/articles/2016/569-1461323338.pdf>.
- Garcia, JuanA.Gomez Mar ve Molina, Arturo, (2012). A Destination-Branding model: An Emprical Analysis Based On Stakeholders, TourismManagement 33, 646-661
- Geri, S. (2012) Spor Alanı Klasik Masaj Modülü Nitelikli İş Gücü Geliştirme Projesi NİGEP. Bişkek. <http://nigep.manas.edu.kg/docs/spor-masor-masozlugu.pdf>.
- Giritlioğlu, İ., Olcay, A., Gündoğan,H. ve Alkan, B. (2017). Belek, Side ve Alanya Bölgelerinde Faaliyet Gösteren Otel İşletmelerinin Müşterilerine Sunduğu Rekreasyon Etkinliklerinin İçerik Analizine Yönelik Bir Araştırma - A Research On The Content Analysis of The Recreational Events Offered to Visitors of the Hotel Managements in Belek, Side and Alanya Regions. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9 (22), 235-250.
- Göçmen, Z. (2008), Turizm Çeşitlendirmesi Kapsamında İzmir'de Termal Turizmin Tedavi Amaçlı Kullanımı Ve Ekonomik Değeri, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Güzel, F. Ö., Türker, G. Ö. ve Türker, A. (2014). Bir Pazarlama Enstrümanı Olarak Rekreasyon Faaliyetlerinin Otellerin Web Sitelerinde Kullanımı: Antalya Destinasyonunda Bir Araştırma. Journal of Internet Applications and Management/İnternet Uygulamaları ve Yönetimi Dergisi, 5(2): 5-18.
- Güdül, N. (2008) Fitness Salonlarına Giden Bireylerin Beklentileri ( Bursa İli Örneği ) Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Afyonkarahisar.

- Günay, F. (2012). Afyonkarahisar'ın Rekreasyon Alanları ve Faaliyetlerinin Turizm Talebine ve Konaklama Süresine Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Anabilim Dalı, Afyonkarahisar.
- Hacıoğlu, N. ve Avcıkurt, C. (2011). Turistik ürün çeşitlendirmesi. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kaçar, M. (2014). Termal Turizm İşletmelerinden Müşterilerin Rekreasyon Talebi “Balıkesir İli Örneği Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Balıkesir.
- Kahraman, N.(1991) Sağlık Turizmi Kapsamında Kaplıcalarımızın Yeri ve Önemi. Anatolia: Aylık Turizm ve Kültür Sanat Dergisi 2(15-16):10-12.
- Karakuş, M. (2012). Termal Turizm ve Rekreatif Etkinlikler Açısından Kozaklı'nın Değerlendirilmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Kayseri.
- Karaküçük, B. M. (2008). Kentlerde Spor Amaçlı Rekreasyonel Tesislerin Potansiyel Değerlendirilmesi: Keçiören Belediyesi Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Karaküçük, S. (2005). Rekreasyon: Boş Zamanları Değerlendirme. Ankara: Gazi Kitabevi, 5. Baskı
- Kaya, İ. (2013). Çekim Unsurları ile Rekreatif Alışveriş, Tatmin ve Yeniden Satın Alma Niyeti Arasındaki İlişki, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Eskişehir.
- Kement, Ü., & Demirci, B. (2017). Ekolojik Farkındalığın Çevre Dostu Rekreasyon Davranışına Etkisi: Turizm Eğitimi Alan Öğrenciler Üzerine Bir Araştırma. Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi/ Journal of Travel and Hospitality Management, 14(3), 135-148.
- Kılıç M. ve Şener G. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Rekreasyon Etkinliklerine Katılımlarındaki Sosyolojik Etkenler ve Yapısal Kısıtlamalar, Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, 3(3): 220-227.
- Kır, İ. (2007). Yüksek Öğretim Gençliğinin Boş Zaman Etkinlikleri: KSÜ Örneği. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 17(2), 307-328.



- Koç, F. (2011). Türkiye Kaplıcaları, İstanbul.
- Koçan, N. (2007). Geleneksel Sporlarımızdan Cirit Rekreasyon Amacı ile Günümüze Uyarlanması Spor Yönetimi ve Bilgi teknolojileri Dergisi, Cilt.2, S.1
- Kozak, N ve Kozak, M. Akoğlan (2000), Genel Turizm, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Kozak, M. Akoğlan ve Bahçe, S. (2012), Özel İlgi Turizmi, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Kozak, N. (2006). Termal Turizm En Sonunda Gelişmeye Başladı (I), [www.turizm gazetesi.com](http://www.turizm gazetesi.com),
- Kozak, Nazmi; Kozak, A. Meryem ve Kozak, Metin (2015), Genel Turizm, İlkeler, Kavramlar, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Kök M. (2013). Sağlık Turizmi Açısından Termal Turizm (Denizli Örneği), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2013.
- Kurar, İ., Baltacı, F. (2014). Halkın Boş Zaman Değerlendirme Alışkanlıkları: Alanya Örneği. *International Journal of Science Culture and Sport*, 2 (Special Issue 2), 39-52. DOI: 10.14486/IJSCS177
- Kuşluvan, Z. (2016). “Termal Turizm İşletmelerinde Hizmetler ve Hizmet Standartlarının Geliştirilmesi”, *Turizm İşletmelerinde Hizmet Kalitesi*, Erciyes Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Hafta sonu Semineri III, Nevşehir.
- Metin, T. (2018). Animasyon Hizmetleri Kapsamında Türk Gecelerinin Somut Olmayan Kültürel Miras Unsurları Bağlamında Değerlendirilmesi. *GSI Journals Serie A: Advancements in Tourism, Recreation and Sports Sciences*, 1 (1), 34-44.
- Mason, R. (2005). *Recreation and Tourism in The Australian Alps*, Education Resource Recreation and Tourism, 1-14
- Martin, Y., Kınır, S. (2017). Dünya’da ve Türkiye’de Termal Turizm, Türkiye’deki Kaplıcalar, Termal Oteller ve Termal Tatil Köyleri Üzerine Bir İnceleme. *International West Asia Congress of Tourism Research* 28 Sept – 01 Oct. <http://iwact.org/>
- Mertoğlu, O. (1991). Jeotermal Kaynaklarımızın Değerlendirilmesi. *Anatolia: Aylık Turizm ve Kültür Sanat Dergisi* 2(17-18):33-34.
- Müderrişoğlu, H. ve Uzun, S. (2004). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Orman Fakültesi Öğrencilerinin Rekreasyonel Eğilimleri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi. A, (2)*. 108-121.

- Özbek, T. (1991), Dünyada ve Türkiye’de Termal Turizmin Önemi. *Anatolia Turizm ve Çevre Dergisi*. 2, 17-18.
- Özcan, S,(2011). Temel Tenis Teknik Öğretiminde İki Farklı Antrenman Modunun Teknik Biyomotorik ve Fizyolojik Özellikler Üzerine Etkisinin Araştırılması. Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi Isparta,1-2.
- Özçelik, S. ve Akyol, M. (2008). “Psoriasis-Klimaterapi”Türkderm-Deri Hastalıkları ve Frengi Arşivi Dergisi. 42 Özel Sayı› 2: 51-55.
- Özer, N. (1991). Kaplıca Hekimliğinin Çağdaş Gelişimi. *Anatolia: Aylık Turizm ve Kültür–Sanat Dergisi* 2(17–18):35–43.
- Sabbağ, Ç. ve Aksoy, E. (2011). Üniversite Öğrencileri ve Çalışanların Boş Zaman Etkinlikleri: Adıyaman Örneği. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 3, (4). 10-23.
- Sandıkçı, M. ve Gürpınar, K. (2008). Termal Turizm İşletmelerinde Kür Hizmetlerinin Algılanan Önemi: Ege Bölgesi’nde Bir Araştırma. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10 (1), 103-121
- Selvi, M. Selim (2011), Sağlık Turizmi. N. Hacıoğlu, & C. Avcıkurt içinde, Turistik Ürün Çeşitlendirmesi, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Sertkaya, Ş.(2001). Bartın İli Kıyı Bölgesinin Turizm ve Rekreasyon Potansiyelinin Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma. AÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Doktora Tezi (Basılmamış), Ankara.
- Şimşek, Ş.(1991). Türkiye’deki Termal Kaynakların Potansiyeli ve Genel Özellikleri, *Anatolia: Aylık Turizm ve Kültür–Sanat Dergisi* 2(17–18):5–14.
- Tazegül Ü (2014). Sporun Kişilik Üzerindeki Etkisinin Araştırılması. *International Journal of Social Science*, 25: 537-544.
- Tengilimoğlu, D. ve Karakoç, G. (2013). “Termal Turizm ve Spa Turizmi”, Editör: Dilaver Tengilimoğlu, Sağlık Turizmi, Siyasal Kitabevi, Ankara, 71-97.
- Timur, B. (2015). Termal Turizmde Hizmet Kalitesi, Algılanan Destinasyon İmajı ve Tekrar Ziyaret Niyeti Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Osmangazi Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

- Turan, F., Dinçer M.Z., İstanbullu Dinçer F.F., (2017). Türkiye’de Kırsal Turizm Alanlarında Animasyon Hizmetlerinin Değerlendirilmesi, Uluslar arası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi, vol.7, pp. 18-25
- Turgut, T. (2012). Suya Dayalı Rekreasyon ve Antalya İlinde Suya Dayalı Rekreasyon Alanında Faaliyet Gösteren İşletmelerin Profillerini Belirlemeye Yönelik Bir Uygulama, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı, Antalya.
- Türkay, O., Korkutata, A., Şengül, S. ve Solmaz, A. (2015), “Animasyon Hizmetlerinin Rekabet Gücüne Katkısı: Otel İşletmelerinde Katılımcı ve Pazar Yönlü Örgüt Kültürünün Etkileri Bağlamında Bir Araştırma”, Bartın Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, 6(12), ss. 79-102.
- Türker, N., Ölçer, H ve Aydın, A. (2016). “Yerel Halkın Serbest Zaman Değerlendirme Alışkanlıkları: Safranbolu Örneği” Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 6 (1),49-62.
- Türkmen M., Kul M., Genç, E. ve Sarıkabak, M. (2013). Konaklama İşletmesi Yöneticilerinin Rekreasyon Algı Ve Tutumlarının Değerlendirilmesi: Batı Karadeniz Bölgesi Örneği, Turkish Studies -International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/8: 2139-2152.
- Türksoy, A ve Türksoy, S.S. (2010). Termal Turizmin Geliştirilmesi Kapsamında Çeşme İlçesi Termal Kaynaklarının Değerlendirilmesi, Ege Akademik Bakış, 10(1):699-725
- Tütüncü, Ö, Kiremitçi, İ, Çalışkan, U. (2014). Sağlık turizmi, güvenlik ve kalite. Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, 22 (1), 91-93.
- Uğurlu, A. (2005). Rekreasyonel Amaçlı Doğa Sporlarının Turizmde Kullanılması Antalya Köprülü Kanyon Rafting Uygulaması. Antalya: T.C. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ünver, E ve İstanbulluoğlu, A. (2016). Yüzme Havuzlarının Su Kullanımındaki Yeri ve Önemi: Tekirdağ Örneği. Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi, 13 (04), 102-110.
- Yardan, E. D., Dikmetaş, H., Us, N. C. ve Yabana, B. (2014). “Türkiye ve Dünya’da Sağlık Turizmi”, Sağlıkta Performans ve Kalite Dergisi, No: 8, 27-42.

Yıldırım Y. (2007). Türkiye 'de Performans Tenisi Yapan Sporcuların Tenise Başlama Nedenleri ve Beklentileri. Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Yıldız, S. (2006), "Termal Turizm" Standart Ekonomik ve Teknik Dergi, Turizm Sektörü, Y/45, N/533, Mayıs 2006, ss:58-62

Yücel, C. Spa Turizminde Büyük Olanaklar, www.tursab.org. tr, 2007

[http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com\\_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5870139a6e9832.66098106](http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5870139a6e9832.66098106) 10.12.2016

[www.kaplicalar.org](http://www.kaplicalar.org). 10.11.2016

[www.jmo.org.tr](http://www.jmo.org.tr). 10.11.2016

[www.termaldevitesisleri.com/event/termal-nedir](http://www.termaldevitesisleri.com/event/termal-nedir). 10.11.2016

[www.termaldevitesisleri.com/spa-nedir.html](http://www.termaldevitesisleri.com/spa-nedir.html). 10.11.2016

[www.estespa.com/spa\\_sozluk/balneoterapi.asp](http://www.estespa.com/spa_sozluk/balneoterapi.asp). 19.12.2016

[www.tftr.org.tr/tr/static/hasta\\_bolumu/kaplica\\_spa](http://www.tftr.org.tr/tr/static/hasta_bolumu/kaplica_spa) 10.11.2016

[www.saturk.gov.tr/images/pdf/tyst/07.pdf](http://www.saturk.gov.tr/images/pdf/tyst/07.pdf) 17.12.2016

<https://www.romatem.com/hidroterapi/>.1.12.2016

[www.saglikkitabi.org/krenoterapi](http://www.saglikkitabi.org/krenoterapi) . 28.12.2016

[www.yalovatermal.com/tesisimiz](http://www.yalovatermal.com/tesisimiz). 15.12.2016

[www.ayasicmeceleri.com/hakkimizda.php](http://www.ayasicmeceleri.com/hakkimizda.php).09.11.2016

[www.haymana.bel.tr](http://www.haymana.bel.tr).01.12.2016

[www.kizilcahamam.bel.tr/2105/Saglik-Turizmi](http://www.kizilcahamam.bel.tr/2105/Saglik-Turizmi)09.11.2016

[www.yenicekentkaplicasi.com](http://www.yenicekentkaplicasi.com). 09.11.2016

[www.ciftehankaplicasi.com/sayfa.php?SayfaID=1](http://www.ciftehankaplicasi.com/sayfa.php?SayfaID=1). 09.11.2016

[www.yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,11082/genel-bilgiler.html](http://www.yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,11082/genel-bilgiler.html); 09.11.2016

[www.duzici.gov.tr/haruniye-kaplicalari](http://www.duzici.gov.tr/haruniye-kaplicalari).1.12.2016

[www.oylat.gen.tr/oylat-kaplica-tarihi.html](http://www.oylat.gen.tr/oylat-kaplica-tarihi.html); 1.12.2016

[www.yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,10751/genel-bilgiler.html](http://www.yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,10751/genel-bilgiler.html). 1.12.2016

[www.yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,10657/genel-bilgiler.html](http://www.yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,10657/genel-bilgiler.html); 1.12.2016

[www.gonenkaplicalari.com/index.php?Dil=TR&Kid=42&Sid=43](http://www.gonenkaplicalari.com/index.php?Dil=TR&Kid=42&Sid=43). 1.12.2016

[www.kaplica.biz/kirsehir.htm](http://www.kaplica.biz/kirsehir.htm); 1.12.2016

[www.yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,10683/genelbilgiler.html](http://www.yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,10683/genelbilgiler.html); 23.11.2016

[www.kirsehir.gov.tr/kaplicalar-ve-sifali-sularimiz](http://www.kirsehir.gov.tr/kaplicalar-ve-sifali-sularimiz)23.11.2016

[www.kutahyakulturturizm.gov.tr/TR,69416/yoncali-kaplicalari.html](http://www.kutahyakulturturizm.gov.tr/TR,69416/yoncali-kaplicalari.html);23.11.2016

[.www.yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,10995/genelbilgiler.html](http://www.yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,10995/genelbilgiler.html); 23.11.2016

[www.yoncalikaplicalari.org/pgYoncali.aspx](http://www.yoncalikaplicalari.org/pgYoncali.aspx). 23.11.2016

<http://yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,10397/genelbilgiler.html>; 25.11.2016

[www.hudai.sandikli.bel.tr/#](http://www.hudai.sandikli.bel.tr/#); 23.11.2016

[www.kaplica.biz/hudai\\_kaplicalari.htm](http://www.kaplica.biz/hudai_kaplicalari.htm). 23.11.2016

[www.yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,10580/tesis-bilgileri.html](http://www.yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,10580/tesis-bilgileri.html)19.12.2016

[http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com\\_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.587013a33f7759.54483039](http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.587013a33f7759.54483039) 19.11.2016

İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi (1948). 18.12.2016,

<http://www.danistay.gov.tr/upload/insanhaklarievrenselbeyanamesi.pdf>

Ntv.com.tr, (2009). Ülkelere Göre Haftalık Çalışma Saatleri Analizi. 22.11.2016

[www.ntv.com.tr/yasam/ulkelere-gorehaftalikcalismasaatlerianalizi.OizoFz1IEG](http://www.ntv.com.tr/yasam/ulkelere-gorehaftalikcalismasaatlerianalizi.OizoFz1IEG)

<http://www.enbilgi.com/fitness>.29.11.2016

[http://www.megep.meb.gov.tr/mte\\_program\\_modul/moduller\\_pdf/Klasik%20Masaj%20Teknikleri.pdf](http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Klasik%20Masaj%20Teknikleri.pdf). 23.11.2016

[http://yunus.hacettepe.edu.tr/~nazank/SBR328Masaj/Masaj-tanim-tarih\\_teknik%202016.pdf](http://yunus.hacettepe.edu.tr/~nazank/SBR328Masaj/Masaj-tanim-tarih_teknik%202016.pdf). 24.11.2016

<http://www.estespa.com/spa.asp>; 23.11.2016

<http://www.estespa.com/sauna.asp> 20.12.2016

<https://www.ekonomist.com.tr/kapak-konusu/turizmde-termal-atak.html> 12.03.2017

<http://kariyer.turizmgazetesi.com/articles/article.aspx?id=22232> 23.11.2016

[http://megep.meb.gov.tr/mte\\_program\\_modul/moduller\\_pdf/Sineman%C4%B1n%20Do%C4%9Fu%C5%9Fu.pdf](http://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Sineman%C4%B1n%20Do%C4%9Fu%C5%9Fu.pdf). 17.11.2016

[http://hbogm.meb.gov.tr/modulerprogramlar/kursprogramlari/eglence/moduller/animasyona\\_hazirlilik.pdf](http://hbogm.meb.gov.tr/modulerprogramlar/kursprogramlari/eglence/moduller/animasyona_hazirlilik.pdf), MEB 2011, 17.11.2



## EKLER

### EK 2 ANKET FORMU

Saygıdeğer Katılımcılar:

Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Programı dâhilinde geliştirmeye çalıştığımız “**Termal Turizm’de Rekreasyon Faaliyetlerine**” yönelik tezimde kullanmak üzere görüşlerinize ihtiyaç duymaktayız.

Ankete katıldığınız ve vakit ayırdığınız için teşekkür ederim.

**Saygılarımla**

**AYŞEGÜL KÜÇÜK**

- 1.Yaşadığınız Bölge:  İç Anadolu  Marmara  Akdeniz  Karadeniz  Ege  Güneydoğu Anadolu  Doğu Anadolu
2. Yaşınız:  18-25  26-35  36-45  46-55  55 ve üzeri
- 3..Cinsiyetiniz :  bay  bayan
- 4..Öğrenim Durumunuz :  ilköğretim  lise  ön lisans  lisans  yüksek lisans  doktora
5. Medeni durumunuz :  Evli  Bekâr  dul
6. ortalama aylık geliriniz:  500-1500  1501-2500  2501-3500  3501-4500  4501 ve üzeri
- 7.Tesise geliş amacınız:  tedavi  spor  dinlenme  eğlence  merak  zindelik  diğer
- 8.Tesise geliş sıklığınız :  İlk kez  2. Kez  3.kez  sürekli
- 9.Tesise hangi yöntemle geldiğiniz:  tur şirketi aracılığıyla  internetten satın alarak  paket programla  arkadaş tavsiyesiyle  münferit
- 10.Tesise hangi araçla geldiğiniz:  otobüsle  şahsi arabayla  uçakla
- 11.Tatilinizi kimlerle geçirdiniz:  Oeşim  Oeşim ve çocuklarım  arkadaşım  Oyalnız
- 12.Tatil için ayırdığınız bütçe:  400-800TL  801-1200TL  1201-1600TL  1601-2000TL  2001 ve üzeri
- 13.Tatilde ortalama kalış süreniz:  1-3  3-5  1 hafta  10 gün  10gün ve üzeri

14	Kızılcahamam'da tatil yapmanıza etki eden faktörlerin neler olduğunu önem derecesine göre belirtiniz.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1	Şifalı kaplıcalara sahip oluşu					
2	Kür ve tedavi imkânları sunuyor oluşu					
3	Tesislerin yeterli ve modern oluşu					
4	Ankara bölgesinde yer alıyor olması					
5	Kültür gezilerine imkan sağlıyor oluşu					
6	Ucuz tatil olanakları sunuyor oluşu					
7	Bulduğum bölgeye yakın oluşu					
8	Doğal güzelliklere sahip oluşu					
9	Ekolojik bir çevrede bulunuyor oluşu					
10	Otelde her şey dahil paketlerin oluşu					
11	Bölgenin güvenli oluşu					
12	Otellerin güvenli oluşu					
13	Personelin kaliteli oluşu					
14	Otel hizmetlerinin tatmin edici oluşu					
15	Spa ve sauna hizmetleri sunuyor oluşu					
16	Egzersiz hizmetleri sunuyor oluşu					
17	Fitness&wellness merkezinin oluşu					
18	Tenis kortların oluşu					
19	Yüzme havuzlarının oluşu					



20	Güzellik ve estetik merkezlerinin oluşu					
21	Spor uzmanlarına sahip oluşu					
22	Eğlence imkanları sunuyor oluşu					
23	Animasyon ve şov hizmetleri sunuyor oluşu					
24	Gezi turları düzenliyor oluşu					
25	Yürüyüş yapacak uygun alanlara sahip oluşu					
26	Diyetisyen desteği sağlıyor oluşu					
27	Kaliteli sağlık personeline sahip oluşu					
28	Ailece vakit geçirecek imkânları sunuyor oluşu					
29	Kadınlara özel müstakil yerlerin oluşu					
30	Çocuklar için uygun aktivitelere sahip oluşu					

15. Bir termal tesiste aşağıda belirtilen rekreatif unsurların bulunup bulunmaması ile ilgili görüşlerinizi belirtiniz.

FAALİYETLER	Kesinlikle Olmamalı	Olmalı	Olabilir	Olmalı	Kesinlikle olmalı
Aletli Jimnastik Salonu					
Atla Gezinti					
Bahçe ile ilgili Uygulamalar					
Bale ve Dans Eğitimi					
Bilardo - Bowling - Masa Tenisi					

Bilgisayar Oyunları					
Bisikletle Gezinti					
Bungee-Jumping					
Çocuk Odası					
El Sanatları					
Genel Alanlarda Müzik Yayını					
Golf					
Halk Oyunları Eğitimi					
Kır Gezintileri					
Konserler					
Langırt					
Müzik Eğitimi					
Okuma salonu					
Partiler					
Satrançvb Oyunlar					
Sinema Salonu					
Su Oyunları					
Şark Köşesi					
Voleybol-basketbol-tenis					



T. C.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü



### Özgeçmiş

Adı Soyadı:	AYŞEGÜL KÜÇÜK
Doğum Yeri:	KEÇİÖREN
Doğum Tarihi:	10.07.1986
Medeni Durumu:	BEKÂR
<b>Öğrenim Durumu</b>	
Derece:	Okulun Adı:
İlköğretim:	ŞENLİK İLKOKULU
Ortaöğretim:	OSMAN HAMDİ İLKÖĞRETİM OKULU
Lise:	FATİH SULTAN MEHMET LİSESİ
Lisans.	AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ ESKİŞEHİR ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
Yüksek Lisans.	SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Becerileri:	

İlgi Alanları:	Film izlemek, kitap okumak, Fotoğraf çekmek, seyahat etmek; müzik dinlemek, yüzmek, araştırma yapmak
İş Deneyimi: (Doldurulması isteğe bağlı)	
Aldığı Ödüller: (Doldurulması isteğe bağlı)	Agency Basic PassengerFaresandTicketing Course( acenta temel yolcu satış ve bilet sertifikası) Turkishairlines
Hakkımda bilgi almak için önerebileceğim şahıslar: (Doldurulması isteğe bağlı)	Yrd. Doç Dr. Gonca Kılıç- Afyon Kocatepe Üniversitesi
Tel:	05445089328
Adres:	ŞENLİK MAH. ÇİT SOK 3/14 KEÇİÖREN/ANKARA <a href="mailto:aysegulkucuk1986@gmail.com">aysegulkucuk1986@gmail.com</a>

İmza: